T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİKOLOJİ ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

MÜZİKLE DEĞİŞEN HAYATLAR: BİR MODEL OLARAK EL SİSTEMA VE TÜRKİYE'YE UYGULANABİLİRLİĞİ

MİNA FENERCİOĞLU

2502090358

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. YEŞİM GÜRER OYMAK

İstanbul, 2015

T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
1982 ENSTİTÜSÜ

DOKTORA

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : **MİNA FENERCİOĞLU** **Numarası** : **2502090358**

Anabilim/Bilim Dalı : **MÜZİKOLOJİ** **Tez Savunma Tarihi : 23.06.2015**

Danışman :**YRD. DOÇ. DR. YEŞİM GÜRER OYMAK** **Tez Savunma Saati : 14:00**

Tez Başlığı :**" MÜZİKLE DEĞİŞEN HAYATLAR: BİR MODEL OLARAL EL SİSTEMA VE TÜRKİYE'YE UYGULANABİLİRLİĞİ"**

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin **50. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. ESER BİLGEMAN ŞAKİR	—	—
2- DOÇ. UĞRAŞ DURMUŞ		Kabul
3- YRD. DOÇ. DR. YEŞİM GÜRER OYMAK		Kabul
4- YRD. DOÇ. DR. İLKE BORAN		Kabul
5- YRD. DOÇ. HAKAN ŞENSOY		KABUL

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. CİHAT AŞKIN		
2- DOÇ. DR. PINAR SOMAKÇI		Kabul

ÖZ

Başlık: Müzikle Değişen Hayatlar: Bir Model Olarak El Sistema ve Türkiye'ye Uygulanabilirliği.

Mina Fenercioğlu

Bu tez çalışmasında müzik eğitiminin çocuk ve gençler üzerindeki olumlu sosyal etkisiele alınmaktadır. Venezuela'nın müzik eğitim modeli El Sistema ve Türkiye'de bu modeli uygulayan Barış İçin Müzik Vakfı'nın çalışmaları detayları ile paylaşılmaktadır.Ana amacı müzik yoluyla sosyal değişim ve gelişim olan El Sistema'nın 40 yıl önce hangi amaçlarla nasıl kurulduğu ve bugüne dek sürekliliğini nasıl sağladığı soruları da tartışılmaktadır.

18 yaş altı suç oranının en yüksek olduğu ülkelerin başında gelen Venezuela'da El Sistema çocuk ve gençleri suçtan uzaklaştırıp, onları sosyal hayata kazandırmak ve toplumdaki dayanışma duygularını artırmak amacını taşımakta, çocuklara ücretsiz okul sonrası eğitimi vererek onların dayanışma içerisinde birlikte çalışmayı ve yaşamayı öğrenmelerine yardımcı olmaktadır.

El Sistema ve El Sistema'dan esinlenerek dünyanın pek çok ülkesinde uygulanan benzeri müzik eğitim programlarının bir yandan bireylerin birlikte yaşama, birbirine saygı duyma ve dayanışma gibi duygularının gelişimine katkı sağladığı, diğer yandan daha üretken ve toplumsal sorunlara daha duyarlı bireyler olmalarını sağlamaya yardımcıolduğu görülmektedir. Bu sisteme ait orkestra ve toplulukların bir parçası olmak gençlerin sosyal çevrelerinde saygı görmelerini sağlamakta; onları daha güçlü bireyler haline getirmektedir.

El Sistema, kurucusuJosé Antonio Abreu'ya göre, yoksulluğun kısır döngüsünü müzik yoluyla kırmayı amaçlar; zira elinde enstrümanı olan ve müzikle uğraşan bir çocuk ruhen zenginleşmeye ve derinleşmeye başlar. Müzik, ona düşünsel dünyanın kapılarını açar ve ardından değişim gerçekleşir. El Sistema'nın bir parçası olmak çocuk ve gençlerin kendi aileleri içerisinde ve sosyal çevrelerinde saygı görmelerini sağlamakta, bu durum onları daha güçlü bireyler haline getirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Barış İçin Müzik, El Sistema, orkestra, toplum, toplumsal değişim.

ABSTRACT

Title: Changing Lives Through Music: El Sistema as a Model and Its Practicality to Turkey.

Mina Fenercioglu

This thesis study discusses the Venezuelan music education El Sistema, which serves as a model to a civil initiative in Turkey, Music for Peace Foundation, in details. The study aims to show the positive social impact that music education may bring to children and young people's lives. The study also discusses the purpose of the initiation of El Sistema, whose target is social change and development through music, and its continuity for 40 years until today without interruption.

El Sistema aims to remove children and young people from crime, which has a very high rate in Venezuela and promotes social mobility and solidarity within the community. By providing after-school music education for free, El Sistema helps children and young people to transform their lives with music, to acquire social skills and values.

El Sistema and El Sistema inspired music programs, which are in use in Venezuela and many other countries in the world, help to improve the feelings of solidarity, communion as well as social and emotional development in society.

According to the founder José Antonio Abreu, El Sistema breaks the vicious circle of poverty.When a child plays an instrument, he or she starts to become spiritually enriched and sophisticated. Music opens doors to intellectual knowledge and so begins the transformation. Taking a part of El Sistema's orchestras and ensembles help the children and young people to earn respect in their families as well as in their communities while in the meantime transforming them into stronger individuals.

Key Words: El Sistema, Music for Peace, orchestra, social change, society.

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında müzik yoluyla toplumsal değişimi ve gelişimi hedef alan El Sistema projesi ele alınmaktadır. Günümüzde dünyaca ünlü hale gelen bu projeyle, çocuklar ve gençler okuldan sonraki zamanlarını faydalı bir şekilde geçirmektedirler. El Sistema programları beraber yaşama, birlik olma, dayanışma, işbirliği, arkadaşlık gibi toplumsal hayatta faydalı olabilecek değerleri benimsetmeyi amaçlamakta, dünyanın her yerindeki çocuk ve gençlere sosyal ve kültürel yaşama eşit düzeyde katılmaları için bir fırsat yaratmaya çalışmaktadır.

Öncelikle doktora çalışmalarım boyunca benden her türlü akademik ve manevi desteğini esirgemeyen sayın hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yeşim Gürer Oymak'a teşekkürlerimi sunarım.

Tezin hazırlanma sürecinde manevi desteklerini sürekli hissettiğim anneme, ablama ve dostlarıma; bana destek olan İKSV (İstanbul Kültür Sanat Vakfı) ve Barış İçin Müzik Vakfı yönetici, çalışan ve katılımcıları ile İkinci Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampı'nda görev alan, benimle görüşlerini, izlenimlerini ve önerilerini paylaşan herkese, her türlü yardım ve dostluğundan ötürü çok teşekkür ederim.

Ortaya çıkan çalışmanın, Türkiye'de müzik ve toplumsal değişim ile ilgili yazılı bir kaynak olarak kullanılmasını temenni eder, bu konularında akademik çalışma yapmak isteyen herkese cesaret vermesini dilerim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ **ii**

ABSTRACT **iv**

ÖNSÖZ **v**

TABLOLAR LİSTESİ **x**

RESİMLER LİSTESİ **xi**

GİRİŞ **1**

1. GEREÇ VE YÖNTEM **4**

1.1. Nitel Araştırma Yöntemleri *5*

1.2. Tarih ve Sosyal Gerçeklik *6*

1.3. Sosyolojik Gözlem *10*

1.4. Bilimsel Bilgi Üretimi *11*

1.5. Örnek Olay Çalışması *12*

2. EL SİSTEMA: BARIŞ VE İNSANLIĞIN GELİŞİMİ İÇİN BİR MODEL **15**

2.1. El Sistema'nın Ardındaki Vizyoner *17*

2.1.1. 1983-1988 Kültür Bakanlığı Yılları 25

2.1.2. 1996 FESNOJIV'in Kuruluşu 26

2.1.3. Abreu'nun Aldığı Ödüller 28

3. EL SİSTEMA ORKESTRASI'NIN DOĞUŞU **31**

3.1. Prova Mekanları ve İçeriği *34*

3.2. İlk Konser: Sahneye İlk Çıkış *35*

3.3. Takım Çalışması *37*

3.4. İlk Orkestra Müzisyenlerinin Görüşleri *38*

3.5. İlk Uluslararası Başarı ve Devlet Desteği *40*

4. PROGRAMIN AMACI **42**

4.1. Sistemin Felsefesi *43*

4.2. Sistemin Toplumsal Boyutu *46*

4.2.1. Orkestrada Yer Almak Neyi Değiştirir? 48
4.2.2. Programın Başarısının Ardındaki Nedenler 50
5. EĞİTİM **54**
5.1.1. Benlik 55
5.1.2. Sisteme Kayıt Olma Süreci 57
5.1.3. Pedagojik Yaklaşım ve Öğrenim Aşamaları 58
5.1.4. Müzik Derslerinin Yapısı ve Planı 59
5.1.5. Motivasyonu Sağlamak 61
5.1.6. Ailelerin Programa Katkısı 62
5.2. Núcleo *63*
5.2.1. Toplumsal İhtiyaçlara Göre Şekillenen Núcleolar 65
5.3. Orkestra *70*
5.3.1. Orkestralarda Yer Almanın Manevi Gelişim Üzerindeki Rolü 73
5.3.2. Orkestranın Kazandırdığı Kolektif Bilinç ve Etkileri 75
5.3.3. Yayılan Çeşitlilik 77
5.4. Koro *77*
5.4.1. Beyaz Eller Korosu (Coro de Manos Blancas) 78
5.5. Diğer Eğitim Birimleri *82*
5.5.1. Hapishaneler Akademik Programı 82
5.5.2. Akademiler 84
5.5.3. Lütiye Akademi Merkezi 85
5.5.4. Montálban Çocuk Akademik Merkezi (Centro Académico Infantil de Montálban, CAIM) 87
5.5.5. Müzik Aracılığı ile Toplumsal Gelişim Merkezi (Centro Nacional de Acción Social por la Música) 88
5.5.6. Simón Bolívar Müzik Konservatuvarı 89
6. YÖNETİM **92**
6.1. Sosyal Gelişim Departmanı *93*
6.2. Enstitü Geliştirme ve Uluslararası İlişkiler Ofisi *93*
6.3. Müzik Aracılığı ile Toplumsal Gelişim Merkezi *94*
6.4. Sağlık Departmanı *95*

6.5. Abreu'nun Bürosu *95*
6.6. Lojistik Departmanı *96*
6.7. Teknik Ekip *96*
6.8. Núclei Yönetim Ofisi *97*
6.9. Üretim, Promosyon ve Gelişim Departmanı *98*
6.9.1. Bir Turne Nasıl Düzenlenir 99
6.10. Tezahüratların Arkasındaki Takım *100*
6.11. Finansman *101*
7. DÜNYA ÖRNEKLERİ VE SİSTEMİN ÜNLÜLERİ **103**
7.1. Dünya Örnekleri *103*
7.2. El Sistema ve Ünlüleri *104*
7.2.1. Gustavo Dudamel 104
7.2.1.1. Gustavo Dudamel'in Düşünceleri: 107
7.2.2. Edicson Ruiz 109
7.2.3. Diego Matheuz 109
7.2.4. Christian Vásquez 110
7.2.5. Rafael Payare 110
7.2.6. Alejandro Carreño 110
7.2.7. Joshua Dos Santos 111
7.2.8. Jesús Parra 111
7.2.9. Dietrich Paredes 112
7.3. Uluslararası Görüşler *112*
7.4. Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampları 2013-2014 *115*
8. BARIŞ İÇİN MÜZİK **117**
8.1. Amaçlar *117*
8.2. Çalışma Modeli *118*
8.2.1. Barış İçin Müzik Çalışma İlkeleri 120
8.3. Barış İçin Müzik Vakfı Toplulukları *124*
8.3.1. Barış İçin Müzik Orkestrası 124
8.3.2. Barış İçin Müzik Korosu 126
8.3.3. Barış İçin Müzik Bakır Nefesliler Topluluğu 126

8.4. Ödüller ve Destekler *127*
8.4.1. 2009 Deutsche Bank Urban Age Ödülü 127
8.4.2. Öncü Kurumsal Destek: Allianz 128
8.4.3. Kurumsal Destek: İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) 128
8.4.4. İstanbul Kalkınma Ajansı 129

9. ELEŞTİRİLER **130**

SONUÇ **142**

BİBLİOGRAFYA/KAYNAKÇA **148**

EKLER **156**
EK-1 İSTKA Öğrenci ve Aile Görüşmeleri 158
EK-2 İSTKA Eğitmen Anketi 170

ÖZGEÇMİŞ **173**

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kayıt Türleri (Barzun & Graff, 2004: 145) **9**

Tablo 2: Venezuela'daki işsizlik, enflasyon, cinayet ve yoksulluk oranları (2012) **16**

Tablo 3: Venezuela'daki eğitim merkezlerinin sayıları **68**

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: İlk gençlik orkestrasının müzisyenleri (Borzacchini, 2011: 76). **36**

Resim 2: Venezuela'da yer alan müzik eğitim merkezlerinin eyaletlere ayrılmış hali (Borzacchini, 2011: 214-215). **69**

Resim 3: "Ülke büyük bir orkestradır"*. **71**

Resim 4: En çok orkestraya sahip eyaletlerin sayıları (Borzacchini, 2011: 215). **72**

GİRİŞ

Bu çalışmada müziğin çocuk ve gençler üzerindeki olumlu sosyal etkileri ele alınmaktadır. Sosyal bir proje olarak başlayan El Sistema'nın 40 yıl içerisinde sanatsal ve toplumsal olarak nasıl bir değişime sebep olduğunu ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Müzik yoluyla toplumsal değişim ve bütünleşmeyi amaçlayanbir sistemin kurulma aşamaları vesürekliliğini sağlamaya devam etme yöntemleri aynı vizyon doğrultusunda Türkiye'de bu sistemin örneği olan Barış İçin Müzik Vakfı ekseninde tartışılmaktadır. Çalışma bu sistemin nasıl kurulduğu, toplumsal boyutlarının neler olduğu, neden böyle bir sisteme ihtiyaç duyulduğu ve Türkiye'de nasıl bir ihtiyacı karşıladığı sorularının cevaplarını aramaktadır.

Kısa adı El Sistema olan Venezuela Ulusal Genç ve Çocuk Orkestra ve Koroları Sistemi 1975 yılında kurulmuştur. Her insanın eşit sosyal ve kültürel imkanlara sahip olabilme hakkını gözetme ihtiyacından yola çıkan bu girişim, her çocuğun müzik ve sanatı deneyimleyerek kendini ifade etmeyi öğrenmesini amaçlamaktadır. El Sistema; çocuk ve gençleri suçtan uzaklaştırıp, onları sosyal hayata kazandırmayı ve toplumdaki dayanışma duygularını artırmayı amaçlayan; çocuk ve gençlerin kendilerine güven duymalarına ve hayatta başarı elde edeceklerine dair gerekli inancı kuvvetlendirmeye yardımcı olmayı destekleyen bir sistemdir. Maddi varlıklara sahip olmayan bir çocuğun, müzik yoluyla manevi bir zenginlik elde etmesiyle, yoksulluğun kısır döngüsünü kırdığını ifade eden El Sistema'nın kurucusu José Antonio Abreu; müziğin çocukların entelektüel ve ruhani gelişimleri için önemli olduğunu belirtmektedir. Müziğin farklı dünyasının içine girmek, bir kitap okumak ve hatta anadili dışında bir sözcük duymak bile çocuklara farklı dünyaların kapılarını aralamaktadır. Çalışmada müziğin çocuk ve gençleri

manevi olarak geliştiren, onları hayata hazırlayan bir araç olarak kullanılmasından bahsedilmektedir.

El Sistema programları, çocuk ve gençleri orkestra, koro ve topluluklara yerleştirerek onlara birlikte yaşamayı, beraber çalışmayı, hedeflerine takım çalışması içinde ulaşmayı öğretmektedir. Birlikte çalma sürecinde hem bireysel, hem de grup adına sorumluluk alan çocuklar, bu görevlere ek olarak erken yaşta yardımcı eğitmen rolünü de üstlenerek sistemin her aşamasına destek vermektedir. Takım halinde çalışan çocuk ve gençler, büyük bir sistemin parçası olmaktan ve başarıya ulaşmaktan dolayı bir yandan kendileriyle gurur duyarken, öte yandan gelecek için de umut duymaya başlarlar. Aynı şekilde onların gelişimini gören aileler de sahnede seyrettikleri çocuklarıyla gurur duyarken, diğer yandan onların gelecekleri için daha az endişelenmeye ve daha fazla umut beslemeye başlarlar. Böylelikle çocuklar ve ailelerindeki değişim büyüyerek toplumda bir değişime dönüşür.

El Sistema'nın yanında onun Türkiye'deki modelini uygulayan Barış İçin Müzik Vakfı'nın çalışmalarından da bahsedilmektedir.

Bu tez çalışmasında araştırma yapılırken kullanılan ana yöntem, karşılaştırmalı yöntemdir.Toplum bilimlerinde deneysel araştırmalar doğa bilimlerinde olduğu kadar kesin sonuçlar vermemektedir. Kalitatif araştırma yöntemleri; birçok yöntemi içinde barındıran bir alandır (Punch,2005:132). Ve bu tez çalışmasında, kalitatif metodoloji ve betimsel yöntemden faydalanılmaktadır. Bu metodolojiyi kullanarak Venezuela'da kurulan El Sistema'nın gerçeği ve günümüzde bu sistemi Türkiye'ye uyarlayan Barış İçin Müzik Vakfı'nın gerçekleştirdiği bireysel ve toplumsal değişim tartışılmaktadır.

Tez çalışmasının içeriği şu bölümlerden oluşmaktadır: İlk bölümde çalışmada kullanılan gereçler ve yöntemler detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Sosyal bilimlerin olay ve olgulara yaklaşımları, nitel araştırma yöntemi, örnek olay çalışması gibi kavramlardan bahsedilmiştir. Barış ve İnsanlığın Gelişimi için Bir Model

bölümünde, El Sistema'nın kurucusu José Antonio Abreu'nun bu programı nasıl ve hangi koşullar altında kurduğu anlatılmış, Abreu'unun hayatı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, El Sistema Orkestrası kurulurken izlenen yol ve ilk ulusal ile uluslararası başarıları üzerinde durulmuştur. Bir sonraki bölümde; programın felsefesi, toplumsal boyutu gibi alt bölümleri kapsayan amaçlar anlatılmıştır. Bu bölümde ayrıca bu programın başarısını anlatan özellikler detaylandırılmıştır. El Sistema'nın eğitim sistemini detaylı bir şekilde anlatan beşinci bölümde ise; programa kayıt olan öğrencilerin ders programları ile ilgili ayrıntıların yanı sıra, sistemin merkezini oluşturan "núcleo" adı verilen, müzik eğitim merkezlerinden, orkestralardan ve korolardan bahsedilmiştir. Ayrıca bu bölümde El Sistema'nın diğer eğitim birimleri ile ilgili detaylar da paylaşılmıştır. El Sistema programlarının yönetiminin incelendiği altıncı bölümde yönetimde yer alan departmanlar incelenmiştir. Bir sonraki bölümde ise, bu programdan yetişmiş, dünyaca ünlü müzisyenlerle ilgili bilgilere ek olarak ünlü müzisyenlerin uluslararası görüşleri de mevcuttur. El Sistema'nın Türkiye'deki modeli olan Barış İçin Müzik projesi sekizinci bölümde ayrıntıları ile yer almaktadır. Dokuzuncu bölüm, El Sistema programlarının aldığı olumlu ve olumsuz eleştirileri konu edinmektedir. Son bölümde ise çalışmanın müzik yolu ile sağladığı gelişme ve toplumsal bütünleşme sonuçları paylaşılmıştır.

1. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma yapılırken kullanılacak ana yöntem karşılaştırmalı yöntemdir. Toplum bilimlerinde deneysel araştırmalar doğa bilimlerinde olduğu kadar kesin sonuçlar vermemektedir. Bu nedenle Durkheim'ın dolaylı gözlem yöntemi kullanılacaktır. Dolaylı gözlem yöntemini doğrudan gözlem yöntemi ile beraber açıklamak yerinde olur. "Gözlemcinin varlığını belli ettiği, kendini gizlemediği gözlem tipi doğrudan gözlemdir. Gözlemlenen kişi ya da kişiler gözlemcinin orda olduğunun farkındadır". Dolaylı gözlem ise gözlemcinin kendini gizleyerek gerekli verileri elde ettiği durumlardan oluşur. Grubun içerisinde belki insanların yabancılara göstermek istemedikleri olağan hallere şahit olunabilir (Özer, 2002: 71). Bu yönteme göre araştırma içinde Venezuela'da kurulan El Sistema'nın gerçeği ve günümüzde bu sistemi Türkiye'ye uyarladığımızda oluşabilecek olan durumlar ve sosyal olgular karşılaştırılarak incelenecektir.

Sosyal bilimlerde üç temel yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar pozitivizm olarak adlandırılabilecek sosyolojik teoriler, fenomenolojik yaklaşım (sosyolojik yaklaşımlar) ve eleştirel okul (teorik çerçeveler) olarak adlandırılabilmektedir (Kümbetoğlu, 2012: 15). Bilim kısaca, süreç ve olguların sistemli bir şekilde sınıflandırılması ve bu süreçlerin teoriler vasıtasıyla açıklanması anlamına gelmektedir (Kümbetoğlu, 2012: 17).

Toplumsal olgu E. Durkheim'a göre, olguları şeyler yani fenomenler gibi ele alarak incelenebilir. (Kümbetoğlu, 2012: 18). Böylelikle toplumsal fenomenler hem bilimin temeli olacak hem de ele alınan şeyler tanımlanarak nesnelliğe sahip veriler ortaya çıkaracaktır (Kümbetoğlu, 2012: 18). Bir diğer deyişle bu çalışmada toplumsal fenomenler ele alınacaktır.

1.1. Nitel Araştırma Yöntemleri

Kalitatif (nitel) araştırma yöntemleri; birçok yöntemi içinde barındıran bir alandır (Punch,2005:132). Makalede kalitatif metodoloji ve betimsel yöntemden faydalanılmaktadır. Venezuela'da kurulan El Sistema'nın gerçeği ve günümüzde bu sistemi Türkiye'ye uyarladığımızda oluşabilecek olan durumlar ve sosyal olgular karşılaştırılarak incelenmiştir.

Araştırmada kalitatif (nitel) yöntem kullanılmıştır. İnsanları, varlıkları ve olayları kendi doğal ortamlarına incelenmesi gerekliliği ön plana çıkmıştır (Punch, 2005: 142). Kalitatif araştırmanın özellikleri arasında, "içerden bakışa" dayanan verileri yakalamak, belirli ortamları anlamak, açıklamak; yoğun dikkat ve empatik kavrayış bulunmaktadır. Araştırmacı, araştırmanın başlıca ölçüm aracıdır (Punch, 2005: 142, 143).

Nitel araştırmalarda insanlar, varlıklar ve olaylar kendi doğal ortamlarında incelenmektedir. Aynı zamanda verilerin kavramsallaştırılması ve yapılandırılması sonraya bırakılmaktadır (Punch, 2005: 142). Bu araştırmada 2014 Ağustos ayında gerçekleştirilen İkinci Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampı, araştırmanın doğal ortamı olarak gösterilebilir.

Nitel araştırma kısaca bir alan ya da yaşam ortamı ile temasın yoğun olduğu bir zaman diliminde gerçekleştirilir. Bununla beraber araştırmacının rolü, araştırma konusunu bütüncül bir şekilde görmeli ve yoğun bir dikkat ve empatik kavrayışla içerden bakışa dayanan verileri yakalamaya çalışmalıdır. Niteliksel araştırma malzemesinin birçok farklı yorumu olabilmektedir. Araştırmacının ölçüm aracı olarak da bir rolü bulunmaktadır ve çözümlemeler sözel olarak, zıtlıklar içeren, karşılaştırma yapılan, çözümlenmeye çalışılan yapılar olarak ortaya konmaktadır (Punch, 2005: 142-143). Kamp esnasında Punch'ın da dediği gibi yoğun bir dikkat ve empatik kavrayış söz konusu olmuştur.

"Nitel araştırmadaki yaklaşımlarla benzer biçimde örnek olay çalışması olayı derinlemesine, doğal ortamında, karmaşıklığını ve bağlamını dikkate alarak anlamayı hedefler". Örnek olay çalışması özgül bir teknikten ziyade, araştırması yapılan sosyal nesnenin bütünlüğünü koruyacak şekilde sosyal verileri örgütlemenin bir stilidir. (Punch, 2005: 144).

Nitel araştırmalarda verileri çözümlemenin tek bir doğru yolu bulunmamaktadır (Punch, 2005: 188). Bu çözümleme çeşitleri çözümleyici tüme varım, Miles ve Huberman modeli[1], soyutlama ve karşılaştırma, temellendirilmiş kuram çözümlemeleri gibi örneklerle anlatılabilir. Buna göre, çözümleyici tüme varım kısaca; "...kavram veya fikirleri geliştirmek için, olaylar arasındaki benzerliklerin sistemli olarak incelenmesine atfen kullanılır" (Punch, 2005: 190). Miles ve Huberman modeli ise, ".....sosyal olgular arasında, bu olguları birleştiren düzenliliklere ve ardışıklıklara dayalı temellendirilebilir ve durağan ilişkileri açığa çıkarmaya yönelik veri çözümleme tekniğini olarak tanımlanır" (Punch, 2005: 191). "Anlatıların ve anlamın çözümlenmesinde ise biçim ve içerik birlikte incelenebilmektedir. İnsanların dil aracılığı ile anlamları nasıl ilettikleri, birbirini tamamlayan çeşitli bakış açılarına göre ele alınabilir" (Punch, 2005: 212).

1.2. Tarih ve Sosyal Gerçeklik

Gerçek tarihin dokusu konuşmalarımız, inançlarımız ve kurumlarımızla örülüdür. Düşünebildiğimiz her şeyin bir tarihi vardır ve tarihe aittir. (Barzun, J. & Graff H. F., 2004: 9). Sosyal bilimler araştırmalarının gözle görülür bir nesnesi olmadığı için çalışma bitip amaç belirginleşince konu şekillenmektedir. (Barzun & Graff, 2004: 17). Bu çalışmanın konusu da yaklaşık kırk yıl önce Venezuela'da kurulan müzik yolu ile çocuk ve gençleri sosyal hayata kazandıran, onların iyi birer

[1] Niteliksel very çözümlemesi, verileri azaltma, verilerin sergilenmesi ve sonuçların betimlenmesine dayanır (Ç.N.).

vatandaş olarak yetişmelerine pozitif katkı sağlayarak destek olan toplumsal entegrasyon programıdır. Sistemde yer alan çocukların pozitif yöndeki davranış değişikliklerinin incelenmesi bakımından araştırmanın somut bir nesnesi olduğu söylenemez ancak, dayanışma, arkadaşlık ve beraber müzik yapmaktan keyif alma gibi duyguların çocuklar tarafından ifade edilmesi, onların mutluluk, keyif ve heveslerini yaptıkları ile ifade etmeleri bu araştırmanın somutlaşan nesnesini oluşturabilir. Hiçbir sınıf farkı gözetmeyen ücretsiz sosyal gelişim programının somut nesnesi, sistem sayesinde üç yüzden fazla orkestra, koro ve topluluk olarak gösterilebilir. Bu sayede sistem içinde yetişen yüzlerce müzisyen bu çeşitli orkestra, koro ve topluluklarda yer alır.

Bunların yanında geçmişten kalan ya da güncel belgeler de önemli veri kaynaklarındandır. "Belge temelli veri kaynakları, sosyal araştırmalarda çeşitli şekillerde kullanılabilir. Bazı araştırmacılar, tümüyle belgesel verilere dayanırlar; bu türden veriler kendi başlarında araştırmanın odağı olur. Örnek olay çalışmaları veya temellendirilmiş kuram araştırmaları gibi diğer tür araştırmalarda belgesel veriler, görüşme ve gözlem verileriyle birlikte kullanılabilir" (Punch, 2005: 180). Bu çalışmada da güncel veri kaynakları kullanılmıştır. Belgesel filmler, kamp video ve fotoğrafları, televizyon programları belgesel veri olarak değerlendirilebilir. Bahsedilen veriler birlikte değerlendirilecektir.

"Pierre Bourdieu ise sosyolojinin hedefinin 'ötekileri teşhir etmek', 'nesneleştirmek'ten çok, 'eyleyicinin tutumunu bütünüyle anlamak, hangi gereklilik içinde davrandığını anlamak' olduğunu belirtir" (Kümbetoğlu, 2012: 27). Kümbetoğlu'na göre, "bireyin sosyal dünyada hangi koşulla içinde nasıl davrandığını anlamak, biçimsel bir kurallar dizisi içinden bakan pozitivist yaklaşımdan çok daha ayrıntılı ve derinlemesine bir kavrayışla mümkün olabilecektir" (Kümbetoğlu, 2012: 28). Bourdieu'nün anlayışı bu çalışmada da göz önünde bulundurulmaktadır. Çalışma, El Sistema'nın yapmış olduğu değişim ve gelişimi ayrıntılı ve derinlemesine anlamaya yardımcı olmak üzere yapılandırılmıştır.

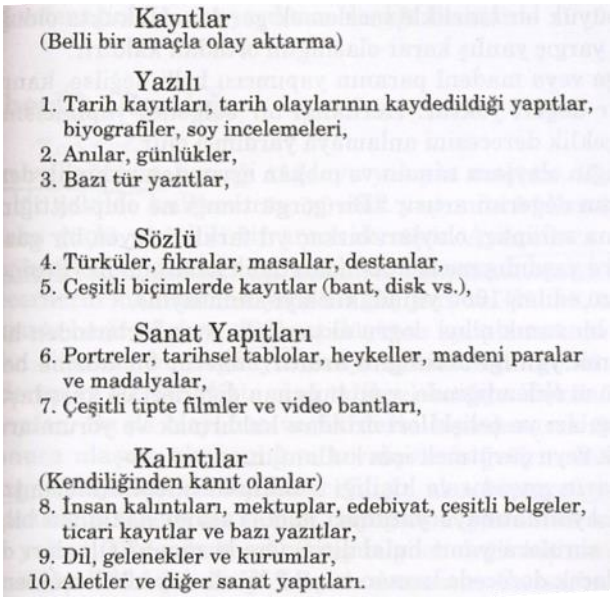
“‘Sosyal’ içeriğinde kişiler, gruplar, kurumlar ve topluluklar arası ilişkileri barındıran bir kavramdır. Kavramın odak noktası birden fazla kişi arasında var olan ilişkisel bağdır. Sosyal araştırma, bu ilişkilerin herhangi bir sosyal öğesinin, bu ilişkilerden doğan sosyal olguların, süreçlerin, sorunların incelenmesi ve bunlara ilişkin bilginin toplanmasıdır” (Kümbetoğlu, 2012: 33-34). Sosyal araştırma kavramı ilk kez Comte tarafından kullanılmıştır ve böylelikle bilimsel araştırmanın nesnellik özelliği ortaya konmuştur (Kümbetoğlu, 2012: 34). Bu araştırma içerisinde de “sosyal” bir değişimi gerçekleştiren ve bu değişimi sürekli hale getiren El Sistema’nın dinamikleri incelenecektir. Çalışma, El Sistema içindeki kişiler, gruplar ve topluluklar arasında var olan ilişkiler incelenmekte ve bu ilişkiler bağlamında sosyal olgu ve süreçler hakkındaki bilgilerin toplanması üzerine kurulmuştur.

Sosyal bilimlerde bilgiden araçsal ve kavramsal olarak faydalanılabilir. Araçsal olarak sosyal bilimlerden faydalanmak, çözüm geliştirmede yol gösterici anlamında; kavramsal olarak sosyal bilimden faydalanmak ise bir sosyal soruna yaklaşımda farklı bakış açılarının ortaya konması anlamında kullanılmaktadır (Kümbetoğlu, 2012: 38). Bu çalışmada da sosyal bilimlerden araçsal ve kavramsal olarak faydalanılmaktadır.

Araştırma ve teori ilişkisinde belirli bir bakış açısının benimsediği bir yöntem, teknik ve analiz biçimi kullanmak önemlidir. Böylelikle teoriler daha önceden belirlenmiş kavram ve açıklama biçimlerine dayandırılır (Kümbetoğlu, 2012: 41).

Bu araştırmada da kullanılan “sosyal gerçekliği bireylerin sosyal/kültürel olarak oluşturduğu bir gerçeklik olarak kavrayan anlayış hakimdir (Kümbetoğlu, 2012: 43). Niteliksel bir araştırmada verilerin gerçek dünyayı yansıtması, geçerliliğinin olması ve tutarlı bir kavrayışın yer alması gerekmektedir (Kümbetoğlu, 2012: 49-50). ElSistema’da da sosyal gerçeklik, çocuk ve gençlerin müzik aracılığı ile sosyal değişimi gerçekleştirmesi ile ifade edilmektedir.

Geçmiş olaylarla ilgili olarak güven kazanmak adına belli başlı kanıt türlerinden faydalanılmaktadır. Bunlar sözlü ve sözsüz kanıtlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yazılı belgeler de kanıt türlerinden sayılmaktadır (Barzun & Graff, 2004 : 143-144).



Kayıtlar
(Belli bir amaçla olay aktarma)

Yazılı
1. Tarih kayıtları, tarih olaylarının kaydedildiği yapıtlar, biyografiler, soy incelemeleri,
2. Anılar, günlükler,
3. Bazı tür yazıtlar,

Sözlü
4. Türküler, fıkralar, masallar, destanlar,
5. Çeşitli biçimlerde kayıtlar (bant, disk vs.),

Sanat Yapıtları
6. Portreler, tarihsel tablolar, heykeller, madeni paralar ve madalyalar,
7. Çeşitli tipte filmler ve video bantları,

Kalıntılar
(Kendiliğinden kanıt olanlar)
8. İnsan kalıntıları, mektuplar, edebiyat, çeşitli belgeler, ticari kayıtlar ve bazı yazıtlar,
9. Dil, gelenekler ve kurumlar,
10. Aletler ve diğer sanat yapıtları.

Tablo 1: Kayıt Türleri (Barzun & Graff, 2004: 145)[2]

Araştırma kapsamında yararlanılan dokümanlar ise bilimsel değeri olan literatür çalışmasının yanında fotoğraflar, filmler, belgesel filmler, videolardır. Kullanılan kaynaklar için çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlardan etik problemler çıkmaması için izin alınmıştır.

[2]Sözlü kayıt türleri içinde yer alan türküler, halk ezgileri olarak tanımlanabilir (Ç.N.).

1.3. Sosyolojik Gözlem

Punch ilgili kitabında sosyolojik olan gözlemi teknik anlamda çeşitli kategorilerle bağdaştırmıştır. Bunlardan biçimsel sosyoloji, Simmel temeline dayanır. Ona göre "eğer toplum bireyler arasındaki etkileşim olarak düşünülürse bu etkileşimin biçimlerinin tanımlanması toplum biliminin görevidir (Punch, 2005: 174). Bu çalışma kapsamında da sosyolojik kavramlara sıklıkla başvurulacaktır.

Etnometodoloji'de ise gözlem hem dinleme hem de izlemeyi içermektedir. Bu yaklaşım davranış temellidir. Ses ve video kayıtları kullanılır ve bu kayıtlar ayrıntılı şekilde çözümlenerek veriye dönüştürülüp yorumlanır (Punch, 2005: 175). Bu noktada çalışma içinde El Sistema'nın kurucusu José Antonio Abreu'nun videolarından bazıları incelenmiştir.

"Katılımcı gözlem temel etnografik veri toplama tekniğidir. Doğrudan ya da katılımcı olamayan gözlemden, araştırmacının rolü bakımından farklıdır; gözlemcinin gözleme konu olan ortamın dışında bulunması durumunda yada söz konusu ortamda hem katılımcı hem gözlemci olması durumunda araştırmacının rolü değişir" (Punch, 2005: 178).

> "Alan araştırmasına dayalı müzik incelemesinde gözlem bir başka veri toplama yoludur; ama görüşmeye seçenek oluşturmaz, onun bütünleyicisidir. Gözlem ile görüşmenin bu şekilde birlikte düşünülmesi aynı tip verilerin her ikisiyle de elde edilebileceği kanısına yol açmamalıdır. Aralarındaki farklı kısaca betimlemek gerekirse, görüşme kendi yaptıkları hakkında insanların ne *düşündüğünü,* ya da yaptıklarının nasıl düşüncelere dayandığını anlamaya yönelik veri toplamaya yarar; insanların *ne yaptıkları* ise, gözlem yönteminin kullanım alanını oluşturur. İki yöntem arasında yapılacak bir ayrım yalnızca gözlemi tanımlamaya değil, görüşmede

soracağımız soruların neye yönelik olacağını belirlememize de katkıda bulunur" (Özer, 2002: 69).

Araştırma kapsamında katılımcı gözlem metodu da kullanılmıştır. Buna göre, El Sistema Europe kapsamında İstanbul'a gelen 200 öğrenci ve 30 öğretmene verilen kampta gözlemler yapılmıştır. Gözlem, sosyal ortamı, sosyal olguları ve bu ortamdaki etkileşimi gözlemlemek için yapılmıştır.

1.4. Bilimsel Bilgi Üretimi

"Çalışmanın nasıl bir bilgi üretmek amacıyla yapıldığı sorusu doğal olarak bilgi üretme modellerine gönderme yapar" (Özer, 2002: 1). Bilimsel bilgi üretiminde akademik araştırma dalları, sınıflandırmalar gibi çerçevenin çizilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, sosyal bilimler alanlarında toplum ve insan bilimleri alanlarında yapılan araştırmaların yöntemleri doğa bilimlerinde olduğundan daha farklıdır (Özer, 2002: 2). Sosyal bilimlerde kalitatif (nitel) ve kantitatif (nicel) yöntemlerden biri ya da ikisi birden kullanılabilirken, doğa bilimleri alanları genellikle nicel verilere dayanan araştırmalar gerçekleştirmektedirler.

Bu araştırma, müzikolojik bir araştırma olduğu için ve inceleme, bilgi üretimine yönelik yapıldığı için inceleme sürecinin ve sonuçta elde edilen bilginin genel bilgi üretme modellerinden birine uyması ya da bu modellerin çeşitli özelliklerini bir araya getirmesi durumuyla karşılaşılmaktadır" (Özer, 2002: 3). Müzik incelemelerinde de bu araştırma yöntemleri geçerli sayılmaktadır.

Özer'e göre, özellikle toplum bilimlerine bilim ile bilim olamayan arasındaki fark her zaman çok belirgin değildir (Özer, 2002: 8). Araştırmacı başta bir yaklaşım

belirlemek isterse, Özer'e göre bunu bilimsel ya da hümanistik bir yaklaşım olarak seçebilir.

"Etnografik araştırmanın, kendi rotasında ilerledikçe odaklanmanın gerçekleştiği, özelliği gereği 'huni' benzeri bir yapısı olmalıdır. Zamanla araştırma sorusunun geliştirilmesi veya dönüştürülmesi gerekir ve sonunda kapsamı netleşir, sınırları belirginleşir ve içsel yapısı açığa çıkar. Bu anlamda, araştırmanın gerçekten 'ne ile ilgili' olduğunun araştırma sürecinde keşfedildiği bir işleyişi vardır ve araştırma sorusunun, başlangıçtaki sorulardan farklı bir şeye dönüşmesi hiç de nadir değildir" (Punch, 2005: 176).

1.5. Örnek Olay Çalışması

Örnek olay çalışması; "Sosyal olguları, tekil bir olayın ayrıntılı bir çözümlemesini yaparak araştıran bir yöntem. Olay, bir kişi, bir grup, bir bölüm, bir süreç, bir topluluk, bir toplum veya sosyal hayatın herhangi bir birimi olabilir. Olay ile ilgili tüm veriler toplanır ve tüm ulaşılabilir veriler olaya göre düzenlenir. Örnek olay yöntemi, tek bir olayın çeşitli olgularla ilişkilendirilmesiyle araştırılan verilere bütüncül bir nitelik kazandırır. Ayrıca diğer yöntemler ile yapılan incelemeler sırasında gözden kaçırılabilecek olan belli ayrıntıların derinlemesine incelenmesine fırsat verir" (Punch, 2005: 146). Bu araştırmada örnek olay, Barış İçin Müzik Vakfı'nın çalışmalarıdır.

Punch'a göre örnek olay çalışmalarının dört özelliği vardır. Bunlar kısaca şu şekildedir. İlk olarak olayın sınırlı bir sistem olması gerekir. Olay ve bağlam arasındaki sınırlar kesin çizgilerle ayrılmasa bile olayın sınırları açık ve net bir şekilde belirlenmelidir. İkinci olarak bir olayın gerçekleşmesi gerekmektedir. Olayı odaklamak, olayın neden kaynaklandığını ve çözümünün belirlenmesi gerekir. Bunlara ek olarak olayın bütünlüğünü korumak gerekir. Son olarak genellikle doğal

ortamlarda çoklu veri kaynağı ve veri toplama yöntemleri kullanılabilir (Punch, 2005: 146-147).

Torres'in gerçekleştirdiği katılımcıların sosyoekonomik ve eğitim düzeylerinin incelendiği iki farklı araştırmaya göre, El Sistema programlarına katılan çocuk ve gençler beş kategoriye ayrılmış, sonuçta on yedi değişken ortaya konmuştur. Kategoriler, demografik, sosyo-ekonomik, eğitimsel, müzikal ve psikolojik olmak üzere belirlenmiştir. Değişkenler ise farklılıklar göstermektedir. Bu Değişkenler demografik açıdan, yaş, cinsiyet ve sosyal düzeye göre değişiklik gösterir. Sosyo-kültürel, eğitim seviyesi ve ailenin sosyal statüsüne göre değişir. Eğitimsel, akademik performans anlamında; müzikal, yapılan müzikal aktivitenin tip, seviye ve kalitesine göre; elde edilecek motivasyon, işte sebat etmek, hedefe ulaşmak için kendine fayda (öz yeterlik) sağlamak bu değişkenler arasındadır. İnsanlar arasında pozitif ilişkiler kurabilmek; güç motivasyonu, katılımcının kendisine fayda (öz yeterlik) sağlamasındaki artış; gelecek oryantasyonu (uyum sağlama), şimdiki zamanın gelecekle bağlantısını kurmak; içsel kontrol beklentisi, bireyin kendi hayatı üzerinde kontrol sahibi olması inancı; çaresizlik, bireyin kendi hayatı üzerinde kontrol sahibi olamaması; iyimserlik, bireyin uzun dönemli olarak pozitif alternatifleri araması ve onlara inanması; özsaygı, bireyin kendinden memnun olması; kaygılanma, zor ya da korkutucu bir durumda kalmak; düşmanlık-saldırganlık; kendini kabul etme, kişisel ve sosyal bağlamda kabullenme; genel başarı beklentileri, kazanım ve başarıya bağlı öz-yeterlik inançları; duygusal olarak başa çıkma, negatif duygularla baş edebilme (Hollinger, 2007: 43) gibi değişkenler çalışmada öne çıkarılmıştır. Ancak yapılan bu araştırmalar akademik düzeyde değillerdir. El Sistema'nın müzik eğitim merkezlerini ziyaret eden araştırmacılara, yerel yönetime, finansman sağlayan kurumlara ve diğer ziyaretçilere bilgi vermek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Hollinger'e göre, FESNOJIV dokümanları El Sistema hakkında orkestranın sadece artistik bir yapısı olmadığını söylemektedir. Destekleyici ve kardeşçe bir ruh, güçlü bir özsaygı gelişimi ve etik ve estetik değerlerin üretilmesi müzikal çalışma ile

birbirine bağlanmaktadır. Bu sebeple orkestra, kişiliğin formasyonu, aklın bilinçlenmesi ve hassasiyetin bağlı olduğu her şey için gereklilik gösteren bir yapıdır (Hollinger, 2007: 50).

Araştırmada belgelerden yararlanılmıştır. Örnek olay çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Kalitatif metodoloji uygulanıp, önceden belirlenen araştırma planı ve analizlerine sıkı sıkıya bağlı kalmadan, konudaki anlam açıklanmaya çalışılacak, bir fikir verilecektir. Alan çalışması ve betimsel (survey) çalışmalardan faydalanılmıştır.

Araştırma belirli bir olayı daha iyi anlamak için yapıldığından gerçek örnek olay çalışması olarak düzenlenmiştir (Punch, 2005: 144). Bu bağlamda El Sistema'nın bir örneği olan Barış İçin Müzik ile 2014 Ağustos ayında gerçekleştirilen Sistema Europe Orkestra Kampı incelenmiştir.

2. EL SİSTEMA: BARIŞ VE İNSANLIĞIN GELİŞİMİ İÇİN BİR MODEL

Müzik, düşünce ve duyguları ifade etmenin evrensel yollarından biridir. Yüksek kültüre ait olduğu varsayılan müzik sanatı aslında bütün insanlık için bir gelişim aracı olarak görülebilir. El Sistema programı bu bakış açısıyla, müzik eğitim programı ile özellikle sosyal dengelerin bozuk olduğu Venezuela gibi bir ülkede, çocuk ve gençlerin kişisel, ailesel ve toplumsal alanlarda kendilerini değerli hissederek başarılı birer birey olmalarına katkıda bulunmaktadır. Bu katkıyı birlikte müzik yapma kültürü ile gerçekleştirmektedir.

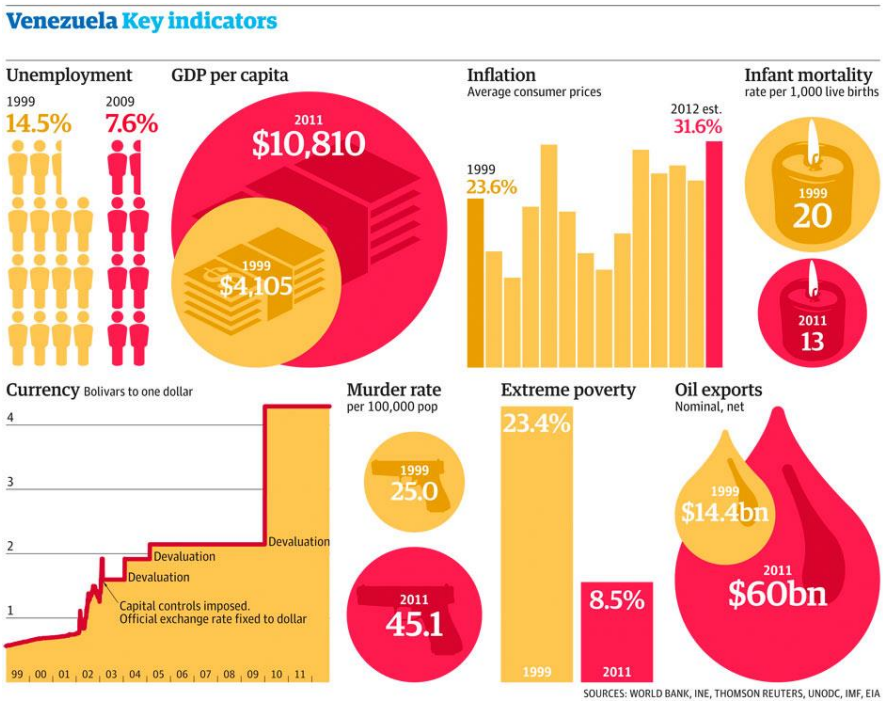
Orkestra şefi Cem Mansur'a göre, müzik, toplumsal huzura katkıda bulunmanın, gençleri sorumluluk sahibi birer yetişkin haline getirmenin en kestirme, en etkili ve hesaplı yoludur. Müziğin, yaşamı anlamak için eşsiz bir araç olduğundan söz eder (Mansur, 2013: 1).

"Müzik gerçekten de barış ve keyif için! Çocuklar birlikte çalarken ve mücadele ederken ("tocar y luchar" [3] El Sistema'nın mottosudur) sağlıklı ve kendileriyle barışık bireyler olarak büyürler. Özgüveni ve öz disiplini öğrenirler. Daha büyük hedeflere doğru çalışırken başkalarıyla işbirliği yapmayı öğrenirler. Empati kurmayı ve saygı duymayı öğrenirler. Başarısızlıktan korkmamayı ve yeteneklerini başkalarıyla paylaşmayı öğrenirler. Ve bunların hepsini güzel şeyler yaratırken öğrenirler" (Tunstall, 2014: 9).

El Sistema programı, 18 yaş altı suç oranının çok yüksek olduğu Venezuela'da, çocuk ve gençleri öncelikle ve özellikle suçtan, fahişelikten, silahlanmadan ve uyuşturucudan korumak amacıyla geliştirilen bir sosyal gelişim programıdır. Guardian gazetesinin haberine göre, Venezuela'da 1999-2011 yılları arasında alım gücü artmış, işsizlik oranı azalmış olsa da suç oranı son 12 yılda

[3]Tocar y luchar İspanyolca "(müzik aleti) çalmak ve mücadele etmek" anlamına gelir. (Ç.N.)

%0.025 artarak 25/100000'ten 45.1/100000'e yükselmiştir. Böyle bir ortamda El Sistema eğitim programı birçok çocuğun hayatını ve onların toplum içerisindeki davranış kalıplarını değiştirerek, hayatlarında farklılık ve farkındalık yaratarak değişik bir misyon üstelenmektedir. Sosyal dengelerin bozuk olduğu Venezuela gibi ülkelerde çocuk ve gençlere onların değerli olduklarını ve hayatta başarılı olabileceklerini öğreten bu program çocuk ve gençlere müzik eğitimi vermektedir. Birlikte müzik yapma temeline dayalı bu program orkestra ve korolar temel alınarak geliştirilmiştir. Okuldan sonraki zamanlarının büyük kısmını El Sistema'nın müzik okullarında geçiren çocuk ve gençler, program sayesinde beraber müzik yapma deneyimini kazanmakta, bununla birlikte gruba duyulan aidiyet duygusu, kimlik, benlik duygularının gelişimi gibi bireysel ve toplumsal alanlarda kendilerini ve dolayısıyla çevrelerini geliştirip dönüştürmektedirler. Programın içinde katılımcılar, sistemin içinde ve dışında kendilerine değer verildiğini hissederek ailelerinin, arkadaşlarının ve içinde yaşadıkları topluluğun desteğine sahip olurlar. Bu noktada çocuk ve gençler kendilerini mutlu hissederler. Bu sebeple El Sistema, mutlu dolayısıyla başarıyı yakalamaya yatkın bireyler yaratan bir programdır.



Tablo 2: Venezuela'daki işsizlik, enflasyon, cinayet ve yoksulluk oranları (2012)

2.1. El Sistema'nın Ardındaki Vizyoner

El Sistema'nın kurucu José Antonio Abreu'yu tanımak, bu sistemi daha derinden anlamak adına iyi bir başlangıç olabilir.

José Antonio Abreu 7 Mayıs 1939yılında Venezuela'nın Valera kentine doğmuştur. Küçük yaşta ailesi tarafından sanatla tanıştırılmıştır. Abreu'nun büyükbabası ve annesinin babası İtalya'nın Elba adasından Venezuela'ya göç etmişler; Venezuela'yı ve dünyayı etkileyen müzikal yolculuğun kurucusunun hikayesi bu şekilde başlamıştır. Abreu'nun müzisyen olan büyükbabası Trujillo'da kasabada 46 çocukla beraber bir müzik topluluğu kurmuştur. Şu anda hala varlığını devam ettiren grup, Carmelo Filarmoni Topluluğu olarak bilinir.

6 yaşında kardeşlerinden birinin rahatsızlığı nedeniyle karantinaya alınan evinde kalamayan Abreu, büyükbabalarının yanına taşınmıştır. Büyükbabalarının evinde bulunan Dante, Petrarch, Bocaccio'nun büstlerinden etkilendiğini hala anımsamaktadır. Aynı zamanda Monte Carmelo köyündeki kilisede seslendirilen Litürjik Ezgilerin[4] tesiri altında kalmıştır. Büyükannesi ise Puccini ve Verdi'nin opera eserlerini ezbere bilmektedir. Ve bu eserlerin librettolarını[5] İtalyancadan İspanyolcaya çevirmiştir. Şiir, şarkı, müzik ve tiyatro geceleri ile sanatın içinde yer alan Abreu 7 yaşında Barquisimeto'ya dönmüş ve 9 yaşında piyanist Doralisa Jiménes de Medina ile piyano derslerine başlamıştır (Borzacchini, 2011: 52-53). Piyano derslerinden her yerde keyifle bahseden Abreu, öğretmeninin her öğrenciye ayak uydurup farklı bir öğretim yöntemi izlediğini anlatmaktadır. Öğrencinin sevdiği besteciler üzerinde çalışarak, çocukların yaptıklarından keyif alarak çalmalarını amaçlamıştır. Örneğin, Abreu Mozart sevdiği için bir gamı çalmayı öğrendikten hemen sonra Mozart sonat çalmaya başladığını söyler (Tunstall, 2014: 73). Abreu, öğretmeni de Medina'nın sıra dışı Fransız piyanistlerle çalışmış, sezgileri güçlü biri olduğunu söyler. Müziği anlamlandırırken bir enstrümanı koro ve diğer sanat

[4]"Kısa, dinsel şarkı" (Aktüze, 2010: 109).

[5]"Bestecinin müziklendirdiği opera, operet, oratoryo, kantat vs. metni (Aktüze, 2010: 345).

alanlarının bir parçası olarak görmektedir. Bilimsel engelleri ve zorlamaları bulunmayan bir eğitim yöntemi ile çalışan piyanist, bu şekilde öğrencilerin kendi hızlarında çalışmaları için imkan sağlamış ve bu nedenle birçok öğrencisi olmuştur (Borzacchini, 2011: 53).

Piyano derslerinin alışılagelmişin dışında, toplu yapılan dersler olduğunu anımsayan Abreu, öğretmeninin yedi piyanosu olduğunu, birlikte çalabilmek için sonatları bile en az iki piyano için düzenlediğini, hatta Mozart'ın Jüpiter Senfonisi'ni yedi piyano için düzenlediğini söylemektedir. Abreu'nun kurduğu El Sistema'da benimsenmiş olan birlikte müzik yapma kültürünün temellerinin Abreu'nun bu ilk piyano derslerindeki olumlu deneyimlere ait olduğunu söyleyebiliriz. El Sistema'nın günümüzde bütün dünyada benimsenen eğitim programı da birlikte müzik yapma kültürü üzerine kurulmuştur.

Piyanist de Medina, resitaller düzenlemek yerine bir yaşam biçimi olarak sürekli performans sergilemeyi ön planda tutmaktadır. Yani icrayı ön plana çıkaran bir çalışma biçimi geliştirmiştir. Birinin doğum günü olduğu için, günlerden Cuma olduğu için ya da bayram olduğu için sürekli arkadaşları ile çalan Abreu, sahne korkusunu yenmek ve çalarken rahat olmak adına bu etkinliklerin önemli olduğunu çok sonra fark ettiğini söyler (Tunsall, 2014: 74). Müziğin topluluk olarak icra edilmesinden haz duyulması, çocuklara ücretsiz müzik derslerinin verilmesi, performansın öğrenme sürecinin sürekli bir parçası olarak görülmesi, müziğin toplum yaşamının bir parçası haline gelmesi ve mutluluk kaynağı olarak hissedilmesi Abreu'nun piyano öğretmeninden öğrendiği ve kırk yıldır El Sistema'nın müzik okullarının programlarında uyguladığı ana prensipler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün bunlarla beraber, anne ve babasının kendi karakter gelişiminde büyük katkısı olduğunu söyleyen Abreu, babasından bir insanın esas değer yargılarını, hayatta ve iş yaşamında sergilenmesi gereken davranışların altında yatan kalıpların neler olduğunu; dürüstlük ve dakiklik gibi erdemlerin 'iyi insan'ların davranışlarını belirlediğini öğrendiğini eklemektedir. Abreu'nun babası otoriter bir adam olmasına

rağmen çocuklarına karşı şefkatli ve sevgi dolu bir kişilik sergilemiştir. Annesi ise hayattaki en büyük zevki piyano çalmak olan çok duyarlı bir kadındır. Barquisimeto'da piyano olan tek ev olduğu için Abreu'nun annesi evlerinde bir topluluk kurmuştur (Borzacchini, 2011: 53). İyi insan olmanın erdemlerini ailesinde öğrenen Abreu, kurduğu sosyal değişim programı ile çocuk ve gençlere de erdemli davranışları, iyi insan olmanın gerekliliklerini ortaya koymakta ve birçok çocuğu pozitif yönde etkilemektedir. El Sistema'nın bu sayede sosyal değişimi gerçekleştirdiği söylenebilir.

Barquisimeto'da 1945-1950 yılları arasında ülkenin yavaş yavaş petrol ekonomisi geliştiği için müzik ve kültür yaşamında da çeşitli gelişmeler yaşanmaktadır. Şehirdeki müzik okullarından biri olan Lara Eyalet Müzik Akademisi'nde 12 yaşında keman dersleri almaya başlayan Abreu, akademinin orkestrasında yer almış, Lara Filarmoni Orkestrası ile çalma fırsatını elde etmiştir. Maestro Antonio Carrillo ile Venezuela'nın ulusal müziğini çalışmış, Dolarisa de Medina ile klasikleri öğrenmiş, müzik akademisinde ise Mozart, Beethoven, Tchaikovsky gibi evrensel bestecilerin eserlerini tanımıştır. O yıllarda şehirde kültür alanı gelişmekte olduğu için dans okulu, tiyatro gibi oluşumlar da aktif kültür yaşamında yer almaktadır (Borzacchini, 2011: 54).

1950-1960'lı yıllarda Karakas petrol sanayii sayesinde ekonomik olarak zenginleşmeye ve kentsel olarak modernleşmeye başlamış, şehre gelen yabancı iş adamları ve turistler şehrin sosyokültürel yapısına da canlılık getirmişlerdir. Ancak klasik müzik alanında eğitim alan ya da almak isteyen Venezuelalı gençler için o zaman ülkede sadece birkaç konservatuvar bulunmaktadır. Ve Venezuela'da klasik müzik, ülkenin petrol zengini yeni yabancılarının zevklerine hitap eden, neredeyse tamamı Avrupalı ve Kuzey Amerikalı müzisyenlerden oluşan, ülkenin seçkinleri için senfonik eserler seslendiren profesyonel orkestralarla sınırlıydı.

Bu ortamda ilkokulu Colegio La Salle'de okuyan Abreu, sonra Grupo Escolar Costa Rica'da matematik ve müzik arasındaki bağlantıyı keşfetmiş, müzik alanındaki

çalışmalarına Maestro Vincente Emilio Sojo ile devam etmek istediği için 1957'de Karakas'a yerleşmiş ve orada José Angle Lamas Okulu'na devam etmiştir (Borzacchini, 2011: 54-55). Abreu her ne kadar müzisyen olmak istese de 1950'lerde müzisyenler geçimlerini sağlamak için müzisyenlik dışında bir işte çalışmak zorundadırlar. Kazançlı bir meslek sahibi olmaları gerektiği için Abreu da kendine geçimini sağlayacak bir pozisyon oluşturmuştur. Ve üniversite kariyerine başlamıştır. Aynı zamanda müzik çalışmalarına da devam etmektedir (Borzacchini, 2011: 55). Karakas'ta anne ve babasının akrabaları ile yaşamış, *Colegio San Ignacio Lisesi*'ne kaydını yaptırmıştır ve oradan mezun olmuştur. *İleri Müzik Okulu*'nda piyano, klavsen, org ve kompozisyon çalışmış ve orkestra eğitimi almıştır (Borzacchini, 2011: 54-55).

> "18 yaşındaki genç Abreu Karakas'a gittiğinde ekonomik gelişmelerin hararetini yaşayan, ancak genç çalgıcılara karşı hiç de misafirperver olmayan bir şehirle karşılaşır. Bu karmaşık gerçekliğe verdiği tepkiyse tüm kariyerini ileriye taşıyan ve tanımlayan bir müzik hevesi ve ekonomik pragmatizm bileşiminde kendini gösterir. Abreu burada konservatuvara girip piyano, org ve klavsen eğitimi almanın yanı sıra, Venezuela'da modern beste akımının öncüsü, ülke çapında tanınmış ünlü besteci Vincente Emilio Sojo ile –Abreu'nun tabiriyle "Venezuelalı bir Villa-Lobos"- kompozisyon çalışır. Bir yandan da bir Cizvit enstitüsü olan Andrés Bello Katolik Üniversitesi'nde öğrenimi görmeye başlar. 1964'te 25 yaşına bastığında Pennsylvania Üniversitesi'nde petrol ekonomisi doktorasını yapmış, beste ile org icrası dallarında da konservatuvardan diploma almıştır. Müzik başarıları 1967'de Ulusal Senfonik Müzik Ödülü'yle kabul görür, aynı tarihlerde Michigan Üniversitesi'nde ekonomi alanında doktora sonrası çalışmalar yaparak akademik referanslarını geliştirir" (Tunstall, 2014: 75).

Önce piyano bölümünden sonra kompozisyon bölümünden diplomasını alan Abreu, Universidad Católica Andrés Bello'da okurken Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmaya başlamıştır. Üniversitenin ikinci senesinde asistan olarak iş bulmuş, mezun olduktan sonra *Central Bank of Venezuela*'da Ulusal Hesaplar departmanında çalışmaya başlamıştır. Müzik çalışmalarını tamamlayıp 1961 yılında ekonomi alanından mezun olan Abreu, çeşitli şirketlerin yönetimlerinde görev almaya başlamıştır. Aynı zamanda konuk şef olarak Venezuela Senfoni Orkestrası'nı yönetmekte ve düzenli olarak piyano ve klavsen resitalleri vermektedir.

1964 yılında kompozitör ve eğitmen unvanlarıyla mezun olan Abreu, sonrasında orkestra şefliği eğitimi alarak Venezuela'nın ana orkestralarını yönetmek için davetler almaya başlamıştır (Borzacchini, 2011: 48-49). 1961-65 yılları arasında parlamentoda Finans Komitesi Vekilleri Odası'nda Ekonomik Altkurul Başkanı olarak görev yapmıştır. 1970'lerin başında akademik ve siyasal alanda aktif bir rol alan Abreu, birkaç üniversitede ekonomi ve planlama alanında öğretim görevlisi olarak çalışmakla beraber Venezuela Meclisi'nde de en genç milletvekillerinden biri olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda 19 yıl boyunca 7 farklı üniversite kürsüsünde görev alarak her zaman gençlerle iletişim halinde olmuştur. Ulusal Ekonomi Konseyi'nde Bakanlık Yardımcısı seviyesine eşit danışmanlık görevi yapmış, ülkenin ekonomik planlama birimi CORDIPLAN'da *Genel Planlama Direktörü* olarak çalışmıştır. 16-35 yaşları arasında 19 yıl boyunca devlette görev almış ve bu sayede uluslararası organizasyonlardaki ekonomik gelişmeleri takip etmiştir. Bütün bunların sonucunda devlet ve devletin işleyiş yapısı hakkında bilgi ve deneyim edinmiş, El Sistema'nın orkestralarını ve organizasyonel yapısını ortaya koymuştur (Borzacchini, 2011: 56-57).

Devlette çalışırken, ülkenin sosyal durumuna dair bilgi edinmiş ve bu duruma kayıtsız kalamadığı için ve çocukluğunda Rahip José Maria Velaz'ın "Fe y Alegria" (İnanç ve Mutluluk) adı altında başlattığı ve Abreu'nun gönüllü olarak yer aldığı bu sosyal oluşumun onda bıraktığı etkinin sonucunda politikaya girmeye karar vermiştir (Borzacchini, 2011: 56).

1973'te sağlık problemleri yaşayan Abreu, ciddi bir ülser ameliyatı geçirmiş ve bir yıl kadar süren iyileşme döneminde Amerika'da doktora sonrası çalışmalar yapmıştır (Borzacchini, 2011: 55). Borzacchini'nin yaptığı röportajda anlattığına göre Abreu, bu sayede Amerika'nın sanatsal alanlarını deneyimlemiş, müziğin diğer uluslardaki gelişimini, orkestra ve koroların çalışma dinamiklerini anlamaya çalışmıştır. Hepsinin ötesinde Amerika'daki müzik eğitiminin durumunu öğrenmiştir ve bunun kendisine çok fayda sağladığını söylemiştir (Borzacchini, 2011: 55). Bu nedenlerle Abreu, 1974'te 35 yaşındayken organizasyonel, müzikal yetenekleri ile eğitmenlik ve yönetim tecrübelerini bir araya getirerek büyük bir girişimde bulunmak istemiştir.

1974-75 yılları arasında ülkede iki adet orkestra bulunmaktadır. Bunlardan biri Venezuela Symphony Orkestra Society (Venezuela Senfoni Orkestrası Topluluğu), diğeri ise Zulia Symphony Orchestra (Zulia Senfoni Orkestrası). Bu iki orkestraya ek olarak ülkede o yıllarda bir çok kültürel yapı kurulmakta, sanatçılar yurtdışında eğitim görüyor ve ülkelerine dönmektedirler. Abreu ise bu noktada uzun soluklu bir yeni müzik eğitim projesinin hayalini kurmaktadır. Abreu Borzacchini ile röportajında, o yıllarda müzisyen olarak yetişen bir çok genç insanın profesyonel gelişim gösterebileceklerine dair bir umutlarının olmadığını söylemiştir. Ayrıca Venezuela Senfoni, "Deneysel Orkestra" kurmuş ve bu daha fazla gencin orkestrada çalıp eğitim görebilmelerine olanak sağlamıştır (Borzacchini, 2011: 58-59). Aynı tarihlerde Venezuela'daki şehirlerde şehirlerin gençlik ve senfoni orkestraları da kurulmaya başlanmıştır.

Birkaç yıl sonra bir gençlik orkestrası kurarak başlattığı bu çalışmayı genişletmeye karar veren Abreu, genç müzisyenleri garajdaki provaya katılmaları için davet etmiş, ilk başta 12 Şubat 1975'te, sadece 11 kişi bu provalara katılmıştır. Katılan 11 kişiye "bunun tarihsel bir an olabileceğini söyledim ve bu yolculukta yanımda olmalarını istedim" der (Tunstall, 2014: 77). İkinci gün 25 müzik öğrencisi provalara katılmış, üçünü gün sayı 46'ya yükselmiştir. Bir ay içinde 75 genç müzisyene ulaşan orkestra, provalarını devamlı olarak gerçekleştirmiştir. Karakas'ta

orkestrası olmayan okullardan da müzik öğrencileri gelmiş ve bu şekilde bir gençlik orkestrası yaratılmıştır. Gönüllü ve kendiliğinden oluşmuş, Venezuelalılardan kurulu olan bu orkestranın Abreu'ya göre hayatta kalmasının tek nedeni öğrencilerin birlikte çalışmaları ve birbirlerine öğretme fikridir (Tunstall, 2014: 78). Ayrıca birlikte çalmak, topluluğu bir arada tutmanın vazgeçilmez bir parçasıdır. Dolayısıyla sürekli insanlar karşısında çalma gerekliliği yaratıldığı zaman, öğrencilere orkestra çalışmaları dışında fazla zaman geçirmeden, gelecek konsere hazırlanmak için devam etme arzusu yaratılmaktadır. Ayrıca beraberlik duygusu dışında bir arada varlık göstermek gençlerin kendi öz-değer ve öz-saygı duygularını pekiştirmektedir.

Abreu, toplum normlarının dışında kendine bir hedef belirlemiş ve 1975 yılında bahsi geçen *Juan José Landaeta Venezuela Ulusal Gençlik Orkestrası*'nı kurmuştur. Bu orkestra daha sonra *Venezuela Simón Bolívar Senfoni Gençlik Orkestrası* olarak; bugün ise Gustavo Dudamel yönetimindeki dünyaca ünlü *Simón Bolívar Senfoni Orkestrası* olarak anılan El Sistema'nın en önemli orkestrası haline gelmiştir.

Topluluklarda orkestraların yayılması, her eyalet ve ailede gerçekleşmektedir. Bu yapı toplumu giderek dönüştürmektedir. Bu dönüşüm ise her kent ve belediyelerde kurulan orkestralarla gerçekleşmektedir. Abreu, El Sistema'nın okullarına katılan bütün çocukların sorumluluklarını aldıklarını söyler. Ona göre eğer bir başka sanat dalı da aynı şemayı benimserse o da temel olarak bütün ülkeyi dönüştürme potansiyeline sahiptir (Borzacchini, 2011: 60).

Venezeula Çocuk ve Gençlik Orkestraları Sistemi'nin zayıf nokta olarak nitelendirilebilecek tek yönü Abreu'ya göre, böylesine uzun soluklu bir projenin kısa vadeli düşünülüp, sorunlara anlık çözümler sunmaya çalışmasıdır. Ona göre böyle bir projeyi her koşulda uzun dönemli olarak düşünmek gerekmektedir (Borzacchini, 2011: 60).

Konserlerin yanı sıra devlette çalışan Abreu yöneticileri ve siyasetçileri

Venezuela'nın mahallelerde müzik okulları kurmak için ikna etmeye çalışmaktadır. 1975 yılında Abreu Conservatorio de Música Simón Bolivar konservatuvarını kurmuştur. Bu konservatuvar şu an öğrencilere doktora programlarına kadar geniş bir yelpazede eğitim vermektedir.

İlk başlarda Venezuela'daki eski nesil müzisyenler Abreu'ya Venezuelalı müzisyenlerden oluşan ve başarı gösterebilecek bir orkestra kurabileceğine inanmamışlar, onun ne kadar özverili ve öngörülü bir insan olduğunu fark edememişlerdir. Ancak 1976 yılında İskoçya'nın Aberdeen kentindeki Uluslararası Gençlik Orkestraları Festivali'nde yer alan Venezuela Ulusal Gençlik Orkestrası iyi sonuçlarla ülkelerine geri döndüğünde Venezuela hükümeti orkestranın finansmanını üstlenmeye ikna olmuştur (Tunstall, 2014: 83-84). Sosyal Konular ve Sağlık Bakanlığı orkestraya finansman sağlamayı kabul etmiş ve ülke çapında sosyal açıdan yoksul çocuklar için müzik okulları inşa etme konusunda anlaşmaya varılmıştır (Fayed&Lohstöter, 2013: 5).

Bu noktada El Sistema'nın resmileşmesi gerçekleşmiştir. Abreu, müzik sayesinde gençlerin gelişimlerine katkı sağlayacak bu program için dönemin Cumhurbaşkanı ile görüşmüş ve Gençlik Bakanlığı'nın desteğini almaya başlamıştır. 6 Haziran 1978'de gala konseri düzenlenmiş, Gençlik Orkestrası Sinfoníca de la Juventud Venezolana Simón Bolivar (Simón Bolivar Venezuela Gençlik Orkestrası)adını almıştır. Kurulan vakıfla 1979 yılında El Sistema adını alan sistem dünyaya yayılmaya başlamıştır. Vakfın amacı müzik yoluyla toplumsal değişimi yaratmak ve bunu sürdürmektir. Çocuk ve gençler beraber müzik yapmanın keyfini yaşarken, sosyal anlamda toplumda nasıl davranışlar sergilenmesi gerektiği konusunda da bilgi ve görgü sahibi olurlar.

2.1.1. 1983-1988 Kültür Bakanlığı Yılları

1983'te Abreu, Venezuela hükümeti tarafından Kültür Bakanı olarak atanmıştır. Bu ona Latin Amerka kültür bakanlıklarının seçkin kesime hitap eden geleneksel tutumlarına daha ilerlemeci ve eğitim odaklı bir yön verme fırsatını vermiştir. Bakan olarak ilk işi genç müzisyenlerin profesyonel müzisyen olabilmek ve eğitimlerini sürdürebilmek için yurtdışına gitmek zorunda kalmalarını önleyebilmek adına üniversite seviyesinde bir enstitünün kuruluşuna önayak olmak olmuştur (Tunstall, 2014: 94). Instituto de Estudios Musicales, konservatuvarın yakınında kurulmuş, sadece performans değil; estetik, müzikoloji, müzik eğitim bilimi ve bestecilik alanlarında diploma veren bir kurum olarak oluşturulmuştur (Tunstall, 2014: 95).

1983-1988 yılları arasında Kültür Bakanı olarak ülkesinin kültürel ve sanatsal ortamında Kültür Bakanlığı ve Ulusal Kültür Konseyi Başkanı olarak devletin bu kurumları ile iyi ilişkiler geliştirmiş, bugün El Sistema olarak anılan sosyal gelişim programını ülkesine yaymak için gerekli zemini oluşturmuştur.

1980lerde Abreu ülke çapında El Sistema'nın eğitim merkezlerinin yayılışını denetlemiş, devletle ortaklık yapıp özel sektörden finansman sağlama peşinde koşmuş, konservatuvar ve devlet müzik enstitüsünü kurmuş, Kültür Bakanlığı'nın sorumluluklarını yerine getirmiş aynı zamanda da Simon Bolivar Gençlik Orkestrası'nı yönetmeye devam etmiştir. 1990 yılından itibaren Meksikalı şef Eduardo Mata, orkestranın ilk kayıt çalışmalarından itibaren şeflik görevini Abreu'nun üstünden almıştır (Tunstall, 2014: 96). Bu noktadan sonra Abreu, El Sistema'nın sosyal ve toplumsal amaçlarının dünyaya tanıtılması doğrultusunda çalışmıştır.

2.1.2. 1996 FESNOJIV'in Kuruluşu

1979 yılında kurulan "Fundación del Estado para la Orquesta Nacional Juvenil de Venezuela" (Venezuela Ulusal Gençlik Orkestrası Vakfı) 1996 yılında adını değiştirerek "Fundación del Estado para el Sistema Nacional de las Orquestas Juveniles e Infantiles de Venezuela" kısaltması olan devlet kurumu FESNOJIV olarak anılmaya başlanmıştır. Yoksulluk içinde yaşayan El Sistema'ya katılan çocukların oranının %70 ile %90 arasında olduğu tahmin edilmektedir (Tunstall, 2014: 59). Program tüm çocuklar için ücretsiz olmakla beraber, enstrümanların, öğretmenlerin, üniformaların, gıda ve sosyal hizmetlerin hükümet tarafından karşılandığı bir programdır. 2011'de ise Fundación Musical Simón Bolívar (FMSB) olarak isim değiştiren vakfın 2010 için bütçesi yaklaşık olarak 120 milyon dolardır. Bütçenin büyük bir bölümü hükümet tarafından verilse de ek gelir kaynakları, bağışlar ve banka faizleri de bütçeye katkı sağlamaktadır (Tunstall, 2014: 59).

İçinde eğitim, sanat ve yönetimsel yapıları barındıran vakıf, 790 orkestranın ve koronun, 3500'e yakın eğitmenin ve çalışanın etkinliklerini düzenlemektedir (IADB, 2007: FESNOJIV, 2009).

Son yirmi yılda El Sistema içinde oluşan profesyonel, bölgesel müzik toplulukları bağımsız enstitüler kurmakta ve devlet seviyesindeki vakıflardan finansal destek almakta; yaptıkları işler Federation of Regional Symphony Orchestras of Venezuela (Venezuela Bölgesel Senfoni Orkestraları Federasyonu) tarafından düzenlenmektedir (FESNOJIV, 2011).

UNICEF, Venezuela Ulusal Telefon Şirketi ve Dünya Bankası gibi, Venezuela hükümeti dışındaki kaynaklardan da ek destek alan FESNOJIV, aynı zamanda Amerika Kıtası Kalkınma Bankası, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası (IDB) gibi bankalardan da büyük krediler almaktadır. IDB'nin (Inter-Amerikan Kalkınma Bankası) raporu El Sistema katılımcılarının akademik başarı oranının El Sistema'ya katılmamış Venezuelalı gençlere göre daha yüksek olduğunu

göstermektedir. Venezuela'da gençlerin liseyi bırakma oranı %26 iken, El Sistema öğrencileri %6.9 oranında liseyi bırakmaktadırlar (Tunstall, 2014: 59).

IDB ayrıca New York Times yazarı Arthur Lubow'a göre, 25 milyon dolarlık Center for Social Action Through Music (Müzik Aracılığı ile Sosyal Hareket Merkezi) binası için 5 milyon dolar finansman sağlamış; 150 milyon doları ise 7 farklı bölgesel merkez yapımı için kaynak olarak vermiştir. Ona göre IDB'nin araştırmaları El Sistema okullarına devam eden çocukların okuldan ayrılma ve suç oranlarında azalma olmuştur. El Sistema'ya yatırılan her bir doların sosyal kar payında yaklaşık olarak 1.68 dolarlık bir getirisi olduğunu hesaplanmıştır (Lubow, 2007).

Fundación Musical Simón Bolívar'ın şu anki genel müdürü Eduardo Méndez, El Sistema okullarındaki insan kaynakları ve maaşlara ilişkin harcamalarla, bazı işletme harcamaları, özel seminer ve konserlerin mali desteğini vakfın karşıladığını; bununla beraber her merkezin yerel ve bölgesel yönetimler ve özel sektörle işbirliği yaptığını ifade eder (Tunstall, 2014: 97).

El Sistema programı bir müzik eğitimi programı olmaktan çok, sosyal gelişimi hedef alan bir programdır. 2009'da Vice President'a (Devlet Başkan Yardımcısı) bağlanan El Sistema; Mart 2011'de Cumhurbaşkanlığı'na bağlanmıştır (Bolivarian Republic of Venezuela 2009, 2011). Diğer ülkelerdeki benzer yapılardan farklı olarak El Sistema neredeyse tamamen devlet destekli bir programdır. Kuruluşun yıllık bütçesinin % 91'i, yaklaşık 129 milyon dolar, devlet tarafından karşılanmaktadır (FESNOJIV, 2010). Bununla birlikte bağışlar ve uluslararası kurumlardan gelen destekler El Sistema'nın işletme maliyetlerinin % 9'unu karşılamaktadır. El Sistema karmaşık ancak bir o kadar da esnek olan bu yapısını, bugüne kadar yedi farklı hükümetler iyi ilişkiler kurarak geliştirmiştir (Abreu, 2009).

2.1.3. Abreu'nun Aldığı Ödüller

Abreu'nun El Sistema projesiyle aldığı ödüllerden bazıları şu şekilde sıralanabilir.

1996: **National Award for Music (Venezuela)** National Institute of Culture and Fine Arts (INCIBA), Caracas. (Ulusal Müzik Ödülü, Ulusal Kültür ve Sanat Enstitüsü).

1979: **National Award for Music (Venezuela)** National Council of Culture (CONAC) (Ulusal Müzik Ödülü, Ulusal Kültür Konseyi).

1998: **Artist for Peace (France)** Designated by UNESCO. Paris (Barış Sanatçısı, UNESCO tarafından belirlenmiştir).

2001: **The Right Livelihood Award (Sweden)** Alternative Nobel Prize awarded by the Right Livelihood Foundation. Stockholm. (The Right Livelihood Ödülü, The Right Livelihood Vakfı tarafından verilen Alternatif Nobel Ödülü'dür).

2008: **Yehudi Menuhin Prize (Spain)** Awarded by the Queen Sofia of Spain at El Parado Museum. Madrid. (Yehudi Menuhin Ödülü, İspanya Kraliçesi Sofia tarafından El Parado Müzesi'nde ödüllendirilmiştir).

2008: **Honorary Membership of the Royal Philharmonic Society (United Kingdom)** The first Latin American to receive this distinction and only the 123rd recipient since the election of Carl Maria von Weber in 1823. (Royal Philharmonic Society'nin Onursal Üyeliği (Birleşik Krallık) Carl Maria von Weber'in seçiminden sonraki 123. kişidir ve bu ayrımı alan ilk Latin Amerikalıdır).

2008: **Glenn Gould Prize (Canada)** "For his contribution to creating a

cultural renaissance in Venezuela and making a marked impact on an entire generation of youth through music." Toronto. (Glenn Gould Ödülü (Kanada) Venezuela'da kültürel Rönesans yaratmaya katkılarından ötürü ve müzik yoluyla genç nesillere etki etmesi bu ödülün sahibi olmasının nedenidir.

2008: **Prince of Asturias Award (Spain)** Bestowed by the Prince and Princess of Asturias "for combining, in a single project, maximum artistic quality and a profound ethical conviction for improving the social situation of thousands of children and young people," Teatro Campoamor, Oviedo, Asturias. (Asturias Prensliği Ödülü, maksimum artistik kaliteyi ve derin ahlaki bir inanç ile binlerce çocuk ve genç insanın sosyal durumunu iyileştirmeyi bir projede birleştirdikleri için ödüle layık görülmüştür).

2008: **Honorary Member of the Beethoven-haus Society** (Germany) (Beethoven-haus Topluluğu Onursal Üyeliği, Almanya)

2008: **Order of The Rising Sun, Grand Cordon (Japan)** Awarded by Emperor Akihito "for being an example of vision, commitment, and work for hundereds of young people." Abreu is the first Venezuelan to receive this honor. Tokyo. (İmparator Akihito tarafından, "yüzlerce genç insana örnek olan bir vizyon, bağlılık ve çalışma için verilen onur ödülüdür. Abreu bu ödülü alan ilk Venezuelalı'dır).

2009: **Polar Music Prize, "the Nobel Prize of Music" (Sweden)** Awarded by the record company Polar Records for giving the world an unprecedented vision of classical music as a way to save children and young people. Stockholm. (Polar Müzik Ödülü, "Müzik Nobel Ödülü", İsveç, Klasik müziğin çocuk ve gençleri kurtaran eşsiz bir vizyon olarak görüldüğü için kazanılmıştır).

2009: **TED Prize (USA)** Awarded by the Technology, Entertainment and Design Conference, California. (TED Ödülü, Teknoloji, Eğlence ve Dizayn

Konferansı tarafından ödüllendirilmiştir).

2011: **Lifetime Achievement Award Istanbul, Turkey** (Hayatboyu Başarı Ödülü, İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından verilen ödüldür).

3. EL SİSTEMA ORKESTRASI'NIN DOĞUŞU

1950'li yıllarda Venezuela'nın petrol ekonomisinin gelişmesiyle toplumun kültürel alandaki gelişimi gerçekleşmektedir. Yabancı sermayenin ülkeye girmesi ile ülkedeki sanat ortamı da canlanmış, başkent Karakas'taki, senfoni orkestrası sayısı ikiye çıkmıştır. Ancak bu iki orkestranın elemanları Venezuelalılardan değil, ağırlıklı olarak Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nden gelen müzisyenlerden oluşmaktadır.

Abreu ile beraber en eski orkestra üyesi ve El Sistema'nın kurucularından olan piyanist Frank Di Polo'nun hatıraları belki de Abreu'nun bir orkestra kurarak Venezuelalı gençlerin hayatlarında farklılık yaratmalarının nedenlerini açıklamaktadır. 15 yaşında Abreu ile tanışan Di Polo, bursla gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nden 21 yaşında, Venezuela Senfoni Orkestrası'na katılmak üzere geri dönmüştür. 10 Venezuelalı ve 86 yabancıdan oluşan orkestrada viyola çalmaktadır. Fagot çalan bir arkadaşı öğretmenlerinden birine mezun olduğunda Venezuela Senfoni Orkestrası'nda kendisi için bir yer ayarlayıp ayarlayamayacağını sorduğunda olumsuz cevap almıştır. Bunun üzerine öğrenci mezun olduğu gün Maestro Vincente Emilio Sojo, José Antonio Abreu, Frank Di Polo ve tüm arkadaşlarının gözleri önünde enstrümanını ateşe vermiştir. Ne de olsa entrümanını çalabileceği bir orkestra bulunmamaktadır. Bu duruma kayıtsız kalamayan Abreu, Di Polo'dan yardım istemiş ve sekiz genç ile birlikte 1974 yılında küçük bir grupla orkestra kurmak üzere provalara başlamışlardır (Borzacchini, 2011: 86-87).

Bu 8 kişi öncelikle Karakas'taki konservatuvarlardaki müzik bölümü öğrencilerini beraber çalmak için bir araya getirmiş;on tanesi Venezuelalı ikisi yabancı 12 öğretmenle toplu çalmaya yönelik atölyeler düzenlemişlerdir. Orkestranın 8 kurucu üyesinin adları ise şu şekildedir: Ulyses Ascanio, Sofía Mühlbauer, Carlos Villamizar, Jesús Alfonso, Edgar Aponte, Florentino Mendoza, Carlos Lovera ve Lucero Cáceres (Borzacchini, 2011: 87).

Abreu, öğrencilerine konser verdirebilmek için Karakas'ta Bach Festivali adı altında bir dizi konser düzenlemiştir. Bu konserlerde çocuklar her hafta yeni bir programla seyirci karşısına çıkmışlardır. Halihazırda orkestrada çalan öğrencilerden her hafta farklı birinin solist olmasıyla farklı konçertoların performanslarının düzenlendiği konserler organize edilmiştir(Tunstall, 2014: 77). Borzacchini'nin Beatriz Abreu ile yaptığı röportaja göre, Beatriz Abreu 1974 yılında iki haftada bir yedi arkadaşı ile birlikte Ulusal Gençlik Orkestrası'nın parçası olmak üzere Trujillo'dan Karakas'a gitmeye başladıklarını söyler. 1974'ün sonunda haftada bir Karakas'a gitmeye başlayan grubun ulaşım masrafları eyalet hükümeti tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Cuma-Pazar günleri arasında diğer eyaletlerden gelen çocuklarla prova yapan Beatriz Abreu, ilk büyük provanın 12 Şubat 1975'te olduğunu anımsamaktadır (Borzacchini, 2011: 80). Böylelikle José Antonio Abreu, gençleri beraber müzik yapmak üzere bir araya getirerek bugün Venezuela ve dünyada binlerce çocuğun hayatla ilişkilerini pozitif yönde farklılaştıran, bir nevi mucizeyi gerçekleştirmek üzere ilk adımı atmıştır.

İlk prova için 50 nota sehpası getirilmiş ancak beklenen sayı kadar öğrenci provaya gelmese de, 11 öğrenci provalara gelmiştir. İkinci gün gerçekleştirilen provaya 25 öğrenci katılmıştır. Üçüncü gün sayı 46'ya, bir ay içerisinde ise 75'e yükselmiştir. Beraber müzik yapmanın keyfine varan gençler her gün prova yaparak kendilerini geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Böylelikle Abreu, 1975 yılında bahsi geçen Juan José Landaeta Venezuela Ulusal Gençlik Orkestrası'nı kurmuştur. Bu orkestra daha sonra Venezuela Simón Bolívar Senfoni Gençlik Orkestrası olarak; bugün ise Gustavo Dudamel yönetimindeki dünyaca ünlü Simón Bolívar Senfoni Orkestrası olarak anılan El Sistema'nın en önemli orkestrası haline gelmiştir.

Çocuk ve gençlere beraber müzik yapma olanağı tanıyan, bu sayede onları bireysel ve sosyal olarak geliştiren El Sistema ekip çalışması ile kurulmuştur. Abreu'nun ekibi içinde sistemin kurucularından o zamanın Venezuela Senfoni Orkestrası baş viyolacısı Frank Di Polo ve konser piyanisti David Ascanio da yer almaktadır (Tunstall, 2014: 78). Abreu'ya göre seviyeleri ne olursa olsun herkes

istediği takdirde gençlik orkestrasına katılabilmekteydi. "Orkestraya katılmanın bir yönü de ötekilere öğretmek, ötekilerden öğrenmekti." Ascanio'ya göre, "Maestro'nun en temel düşüncelerinden biri hep şu olmuştu: La, Si ve Do'dan başka hiçbir şey bilmiyorsan bile, diğerlerine La'yı, Si'yi ve Do'yu öğretme gücün vardır. Sadece gücün değil, sorumluluğun vardır. Bu kadarla da kalmazdı! Sen kendin öğreterek öğrenecektin ve Re, Mi, Fa yolunda ilerleyecektin" (Tunstall, 2014: 82). Abreu'nun benimsediği bu eğitim prensibi 40 yıldır tüm El Sistema oluşumlarımda uygulanmaktadır. Bu yöntem çocukların bir arada var olma, dayanışma ve hoşgörü duygularını da güçlendirir. Gençler provalarda ve sınıflarda birçok anı paylaşmaktadırlar. Bu nedenle birbirlerine karşı toleranslı olmayı, kendi yaptıkları ve diğerlerinin yaptığı yanlışları düzeltmeyi öğrenmektedirler.

Abreu'ya göre, bu eğitim projesinin en önemli idealleri demokratik, adil bireyler yaratmak, toplumsal anlamda herkesi içine alan, kimseyi dışlamayan bir yapı geliştirmek, çocuk ve gençleri sanat yoluyla daha iyi ve üretken bireyler olmaları için yetiştirmek, insanların duyarlılıklarını teşvik etmek, çalışma ve eğitimi bireysel ve kolektif olarak kendini gerçekleştirme[6] (self-actualization) yolu olarak görmek gibi değerlere sahip olmaktır. Abreu, röportajında orkestraları her zaman birleşik bir ülkenin en güzel ifadesi olarak gördüğünü söylemektedir. Hayali, enerjik, dünya standartlarında müzisyenlere sahip olan ve onlarla gurur duyan bir ülkedir (Borzacchini, 2011: 60). Abreu bu hayalini El Sistema içinde yer alan orkestralarla gerçekleştirmektedir. Bu yapı orkestrada yer alan çocukları, ailelerini ve çevrelerini pozitif yönde değiştirerek toplumu giderek dönüştürmektedir. Enstrüman çalan

[6] Amerikalı psikolog Abraham Maslow'a göre insanın sağlıklı olarak kişilik gelişiminin gerçekleşmesi için ihtiyaçlar hiyerarşisine göre çeşitli gereksinimlerin karşılanması gerekir. Merdiven gibi düşünülebilecek bu sistemde fizyolojik gereksinimleri karşılanan birey eğer güvenlikten yoksun olarak yaşıyorsa kişisel dünyasını geliştirecek kitap okuma, konser izleme gibi alışkanlıklarının olmaması doğaldır. Bu ihtiyaçlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

1. Fizyolojik gereksinimler (nefes, besin, su, cinsellik, uyku, denge, boşaltım)
2. Güvenlik gereksinimi (vücut, iş, kaynak, etik, aile, sağlık, mülkiyet güvenliği)
3. Ait olma, sevgi, sevecenlik gereksinimi (arkadaşlık, aile, cinsel yakınlık)
4. Saygınlık gereksinimi (kendine saygı, güven, başarı, diğerlerinin saygısı, başkalarına saygı)
5. Kendini gerçekleştirme gereksinimi (erdem, yaratıcılık, doğallık, problem çözme, önyargısız olma, gerçeklerin kabulü) (Ç.N.)

çocuk sorumluluk duygusunu hisseder, daha iyi çalmak için çalışır ve bu çalışma süreci genellikle çocuğun evinde devam eder. Çalıştıkça başarılı olan çocuk ailesinin gurur kaynağı olur. Başarı gösterdikçe yerel orkestralarda çalmaya başlayan çocuk; komşuları, ailesi, akrabaları kısaca çevresi için iyi bir örnek oluşturmaya başlar. Bu iyi örnekler çoğaldıkça çocukların içlerinde yaşadığı çevre dönüşmeye başlar. Dolayısıyla yaşanan topluluk da dönüşmeye başlamaktadır.

3.1. Prova Mekanları ve İçeriği

Katılımcılarının hayatlarını farklılaştıran bu projenin ilk provaları Prados del Este'de bir garajda ve ardından José Landaeta Konvervatuvarı'da Campo Alegre'de yapılmıştır. Gençlik Orkestrası oluşumu kulaktan kulağa yayılan adeta bir pazarlama stratejisi ile her provada daha fazla müzisyenin katılımı ile gerçekleşmeye devam etmiştir. Haftalar ilerledikçe, ülkenin farklı bölgelerinden gelen müzisyenlerle beraber orkestra da genişlemiş ve prova yapacak yer problemi yaşanmaya başlanmış, bu nedenle Sindú fabrikasındaki depoda provalar devam etmiştir. Daha sonra Parque Central'de bir çatı katında çalışan orkestra, Altamira'da bulunan Don Bosco Kilisesi'nde provalarını gerçekleştirmiştir. Son olarak Teatro Teresa Carreño'da José Félix Ribas Salonu'nda çalışmaya başlamışlardır. Hatta bir gün, mekan her ne kadar orkestraya tahsis edilmiş olsa da oradan çıkmaları istenmiş, ancak salonda çalışmalarına devam eden orkestra, bu duruma aldırış etmemiş ve 30 Nisan 1975 yılında gerçekleştirdikleri ilk konserlerine kadar bu mekanda prova yapmaya devam etmiştir(Borzacchini, 2011: 73).

Provaların hafta içinde,üniversiteden çıktıklarındaakşam 8 gibi başladığını ve gece yarısına kadar devam ettiğini hatırlayan David Ascanio ve Beatriz Abreu, Cumartesi günleri provaya başladıktan sonra herhangi bir bitiş saatinin olmadığını söylemektedirler. Kimsenin provadan sıkılıp çıkmadığını ve çalışmanın ne zaman biteceğini hakkında herhangi bir soru sormadığını anımsamaktadırlar. Ascanio ve

Abreu'nun hatırladıklarına göre José Antonio Abreu ile provalar çok zahmetli olmaktadır. Herkesin kendi bölümünü tek tek çalmasını isteyen Abreu, her provada en zor pasajları çalmalarını isteyerek sürprizlerle dolu çalışmalar gerçekleştirmiştir (Borzacchini, 2011: 73). Zorluklarla mücadele etmek ve sonuç olarak başarı elde etmek, orkestra provalarında zorlanan gençlerin öz değer duygularını güçlendirmektedir.

Orkestranın müzisyenlerinden Carlos Villamizar ve Frank Di Polo, repertuvarı Abreu'nun seçtiğini ve programın genelde karmaşık ve çok zor olduğunu söylemektedirler (Borzacchini, 2011: 78).

Prova bittikten sonra ise, sanat, müzik, edebiyat, felsefe ve yaşamla ilgili bilgilerin paylaşıldığı, bir buçuk, iki saatlik toplantılarda gençlik orkestrasının müzisyenleri Abreu'nun bilgeliğinden faydalanmışlardır(Borzacchini, 2011: 73-74). Yani orkestranın provaları, yalnızca müzikal ve teknik çalışmalar değil, aynı zamanda birçok gencin genel kültürünü artıran çok çeşitli konuların konuşulduğu kültürel bir platform olarak düşünülebilir Bu sayede müzik eğitimi dışında, estetik algının gelişimine yönelik çalışmalar da gerçekleştirilmektedir.

3.2. İlk Konser: Sahneye İlk Çıkış

Abreu, 30 Nisan 1975 yılında işçilerin şerefine verilecek bir konser organize etmiştir. Kendisi o dönemde Dışişleri Bakanlığı'nda çalıştığından konser organizasyonunu Dışişleri Bakanlığı'nda gerçekleştirmişlerdir. İlk orkestranın müzisyenlerinden Domingo Sánchez Bor'un hatıralarına göre, "... salon çok sıcaktı ve ışık gözümüze geliyordu. Normal kıyafetlerimizi giymiştik. Sadece çocuktuk ve belki de durumun önemini kavrayamıyorduk. Ben çok çok korkuyordum çünkü solistlerden biriydim"(Borzacchini, 2011: 74). İlk kez orada sahneye çıkan orkestrayı Abreu yönetmiştir.

İlk konserlerini veren orkestranın üyeleri şu şekildedir:



The debutants

I've kept the program of our first concert as if it were a treasure. The soloists that first night were Frank Di Polo, Carlos Riazuelo, Pablo Herrera and myself (all violins) and Domingo Sánchez Bor (cello). In the row of violins, apart from those I just named, were Alejandro Ramírez, Osane Ibañez, Nil Nicolau, Ricardo Urea, Edgar Aponte, Allyson Montoya, Lucero Cáceres, Cecily Hernández, Francisco Marchán, Claudio González, Jorge Carrillo, Carlos Piccinini, Bernald Pérez Acuña, Ulyses Ascanio, Luis Miguel González, Santiago Aguirre, José Lugo, Eliana Moreno, Jesús Hernández, Gerardo Ramírez, Andrés Duque, Isaura Delgado, José Flores, and Alfonso Rodríguez. The violas were: Joén Vásquez, Eleazar Vera, Julio Gestal, Oswaldo Guevara, Fernando Da Silva, Wäldemar De Lima, and Vicente Castellet. Trumpets were: José Villarid, Narciso González, Enzo Serpentino, and Felipe Morey. With the flutes: Néstor Pérez, Luis Ochoa, Antonio Montilla, Edgar Moreno, and José Vásquez. On percussion: Edgar Saume, Francisco Rivero, Simón Álvarez and Alejandro Blanco Uribe, and playing the cymbals, José Weissman. The oboes were Lope Valles and Isabel Hernández. Playing bassoon we had Filiberto Núñez, Miguel Zamora and Ramón Barrios. The cellos were played by Hector Vásquez, Domingo Sánchez Bor, Juan Ríos, Sofia Mühlbauer, Kathryn Schutmaat, Andrés Herrera, Florentino Mendoza, Amalia Cáceres, Jesús Vásquez, Luisa Bustamente and Omaira Naranjo. The double-bass line was: René Álvarez and Ricardo Blanco Uribe. On the horns we had: Rey Cantor, José Liévano, Moisés Puche, Jack Van de Valle and Alessandro Zara. On the trombones: José Oro, Jaime Páez, Marlig Bosque and Félix Rodríguez, with Vicente Rodríguez on the tuba. In the clarinet row we had: Pedro Naranjo, Eduardo Salazar and Leonel Méndez. On the organ, Beatriz Abreu. We were accompanied by the following choirs: the Venezuela Choir, La Electricidad de Caracas Choir, Aragua Philharmonic Choir, Carabobo Philharmonic Choir, and the Landaeta Conservatory Children's Choir. (Carlos Villamizar †)

Resim 1: İlk gençlik orkestrasının müzisyenleri (Borzacchini, 2011:76).

Katılmak için herhangi bir seçmeye tabi tutulmayan müzik öğrencilerinden oluşan bu orkestrada, David Ascanio ve Edgar Saume'nin anılarına bakılırsa iletişim odaklı bir yönetim anlayışı bulunmaktadır. Her yeni gelen müzisyen, orkestraya tanıştırılıp alkışlanmaktadır (Borzacchini, 2011: 76-77). Dolayısıyla yeni gelen kişi hemen kendini topluluğun parçası ve orkestranın bir üyesi gibi hissetmektedir. Bir başka deyişle gruba aidiyet duygusunu hemen kazanmaktadır.

İlk konserin hemen ardından Meksika'da konser vereceklerini öğrenen

müzisyenler hiç dinlenmeden çalışmaya koyulmuşlar ve Trujillo'ya, Müzik Eğimi Semineri almaya gitmişlerdir. Bir ay boyunca Maestro Carlos Núñez ve Maestro Abreu ile çalışan orkestra üyeleri, Gregory Carreño'ya göre sabah dokuzdan gece yarısına kadar prova yapmışlardır (Borzacchini, 2011: 77). Abreu'nun sürekli konser veren bir orkestra yaratmasının ardındaki neden insanları bir arada tutma arzusundan ileri gelmektedir. Çünkü Abreu'ya göre bir arada kalabilmenin tek şartı konser vermek için aralıksız çalışmaktı. Bu nedenle Abreu bir konser verdikten sonra müzisyenlerin hemen dağılmalarını önlemek için sürekli konserler organize etmiştir.

Böylelikle ilk yurtdışı konserini Ağustos 1975'te Meksika'da veren orkestra, lojistik desteğini devletten alarak Venezuela Hava Kuvvetleri Uçağı Hercules ile yolculuklarını gerçekleştirmişlerdir. Gregory Carreño, konserde Maestro Carlos Chávez ile tanıştıklarını ve bestecinin üç ay boyunca kendileri ile çalıştığını anımsamaktadır (Borzacchini, 2011: 77).

3.3. Takım Çalışması

Mükemmele ulaşmaya çalışmak ve bunun için çaba göstermek ilk günden beri El Sistema'nın önemli değerlerinden biri olmuştur. Orkestranın bir parçası olmak, ailenin bir parçası olmak gibi kişilerde aidiyet hissi uyandırmakta ve onları sorumluluk sahibi yapmaktadır. Yirmi yıldan fazla bir süre orkestranın tur koordinatörlüğünü yapan Juan Pedro Uzcátegui'ye göre ilk başta herkes her işi yapmıştır. "Abreu çantaları sürüklerdi, biz nota sehpalarını ve ihtiyaç varsa yönetimsel detayları düzenlerdik". Uzcátegui, öğrencilerin turnelerde,nota sehpalarını kurmaları, enstrümanlarına sahip çıkmaları, uçak biletlerini ayarlamaları, kendi çantalarını taşımaları gibi yeni sorumluluklar üstenmeyi öğrendiklerini belirtmektedir (Borzacchini, 2011: 78).

Orkestranın ilk beş yılının fotoğraflarını çekerek bir arşiv oluşturan Antonio

Huizi, gençlerin yetenekli, muazzam bir takım ruhuna sahip, iyimserlik dolu olduklarını söyler ve orkestrayı daha iyi müzisyenler olabilmek için bir yol olarak gördüklerini ve buna inandıklarını belirtmektedir (Borzacchini, 2011: 78).

Abreu'ya göre müzik, enerji ve umut verir, harekete geçmemizi sağlar ve hayallerin gerçeğe dönüşmesi için yardımcı olur (Borzacchini, 2011: 64). Orkestranın büyümesi ve iyi işlere imza atmasının birçok gencin ve çevrelerinin yaşamlarını sosyal ve duygusal açılardan değiştirdiğini göstermektedir. Gençlerin başarıları, ailelerinin onlarla gurur duymalarını sağlamaktadır. Aynı zamanda orkestra içinde birlik ve beraberlik duyguları her provada giderek güçlenmekte ve topluluk özellikleri pekişmektedir.

3.4. İlk Orkestra Müzisyenlerinin Görüşleri

Borzacchini'nin röportajlardan derlediği kaynağa göre ilk orkestradaki müzisyenlere ait görüşler şu şekildedir.

Kurucu üyelerden Ulyses Ascanio (Keman) Don Bosco Kilisesi'ndeki dördüncü ya da beşinci provaya geldiğini anımsamaktadır. 25 yıldır ders veren Ascanio, Karakas Çocuk Orkestraları'nı bir haftalığına yönetmek üzere görevlendiriliyor ancak bir sene üç ay yönetiyor. Çocukların onu motive ettiğini, derslere devam etmelerinin sonucunda gelişmelerini görmesi, onun bu sistemde tutunmasının nedenidir.

Bir diğer üye David Ascanio (Piyanist, Solist) ise gençlik orkestrasının ilk 3 solistinden biri olduğunu söylemektedir. (Diğer ikisi Frank Di Polo ve Carlos Riazuelo). Abreu, karizmatik kişiliği ve karakteri ile insanları etkilemektedir. "Öğrenci öğretmen ilişkisi ile başladık ve bana müziğin temellerini, mükemmeli

arama, küçük ve büyük resmi görmeyi öğretirken müziğin diğer sanatlarla ilişkisini de öğretmiştir." (Borzacchini, 2011: 81). İlk günden itibaren provaların ardından hayat ve müzik üzerine yapılan söyleşiler, orkestradaki gençlerin estetik anlayışlarını, hayat görüşlerini farklılaştırmaya ve geliştirmeye yaramıştır.

Alejandro Blanco Uribe ise orkestraya perküsyonist olarak katılmış ve hemen Abreu'nun asistanı olarak kendini etkinlik ve konser organizasyonları içinde bulmuş, lojistik ve organizasyon uzmanı olarak çalışmıştır. Richard Blanco Uribe (Kontrbas) 23 yaşında sisteme katıldığını söyler ve bu sistemin kendisine müzik dışında insani değerleri de öğrettiğini ifade eder. Paylaşma, disiplin, düzen, arkadaşlık, topluluk, kurallara saygı gibi değerleri öğreten Ulusal Gençlik Orkestrası, aynı zamanda toplumda mutlu yaşamanın ipuçlarını da vermiştir. Ona göre El Sistema'nın bir parçası olmak hayatının en yapıcı deneyimidir (Borzacchini, 2011: 81-82). El Sistema'nın orkestra ve korolar aracılığıyla gerçekleştirdiği değişim, sistemde bir süre yer alsa da çocuk ve gençlerin toplum yaşamına olumlu katkılarda bulunduğunu ve daha iyi uyum sağladığını ortaya koymaktadır.

Bir başka orkestra üyesi Florentino Mendoza (Viyolonsel) ise 1975'te Avrupa'dan döneli bir sene olmasına rağmen, Venezuela Senfoni Orkestrası'nda görev almak için herhangi bir beklentisi bulunmadığını söylemektedir. Çünkü Venezuelalı müzisyenlerin orkestraya katılma ihtimali düşüktür. Sonra arkadaşı Hector Vásquez aracılığı ile José Antonio Abreu ile tanışmıştır. Bu projenin müzikten öte sosyal ve ulusal bir plan olduğunu anladığını ifade eden Mendoza, çocukların sistem içinde büyüdüklerini, ergen ve yetişkin olduklarını görmesiyle, müziğin hayat boyu bir rehber olduğunu ve bu nedenle bu sistemin ebedi olduğunu söyler (Borzacchini, 2011: 82-83).

Eduardo Salazar (Klarnet) orkestrada disiplini, sorumluluğu ve bağlılığı öğrendiğini söyler. Ona göre El Sistema sayesinde gençler ergenlik dönemini prova, workshop, seminer gibi oluşumlarla geçirmektedirler. Abreu'dan her şeyden önce öğretmeyi öğrendiklerini söylemektedir (Borzacchini, 2011: 83).

3.5. İlk Uluslararası Başarı ve Devlet Desteği

1976 yılında İskoçya'nın Aberdeen şehrinde düzenlenen Aberdeen Uluslararası Gençlik Orkestraları Festivali'ne Ulusal Gençlik Orkestrası adıyla katılan orkestrayı festivalde Maestro Carlos Chávez yönetmiştir. Programda Tchaikovsky'nin 6. Senfonisi, Wagner'in Meistersinger Uvertürü, Chávez'in Perküsyon için Toccata eserlerini seslendirmişlerdir. Orquesta Nacional Juvenil de Venezuela (Venezuela Ulusal Gençlik Orkestrası) 14 farklı ülkenin gençlik orkestraları ile yarışmış, bir ödül kazanarak uluslararası bir tanınırlık elde etmişlerdir (Tunstall, 2014: 83).

Böylece, hükümet ülkelerine başarı ile geri dönen orkestradaki gençlerin sorumluluğunu üstlenmeye karar vermiştir. Abreu, zamanın Venezuela Cumhurbaşkanı Carlos Andrés Pérez'e düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır; "...devletin, orkestranın mali sorumluluğunu alması ve bunu bir devlet projesi olarak düşünmesi gerektiğini söyledim. En önemlisi de sanatsal bir proje için değil, müziği sayesinde gençlerin gelişime katkıda bulunacak bir program için desteğe ihtiyacım olduğunu söyledim. O zamanlar Gençlik Bakanlığı vardı, ben de bize yardım edecek en iyi yerin orası olduğunu biliyordum" (Tunstall, 2014: 85).

Abreu, orkestranın devlete sanatsal bir proje değil de sosyal bir proje olarak sunulmasının nedenini Kültür Bakanlığı'nın sanatı ayrıcalıklı bir azınlığa yönelikmiş gibi gören bir yaklaşımı olduğunu bu nedenle Gençlik Bakanlığı'nın sadece çocuk ve gençlere hitap eden, özellikle düşük ve orta gelirli ailelere yönelik olan diğer programlarla bir arada yer alması gerektiği olarak açıklamaktadır (Tunstall, 2014: 85). Böylelikle, devlet bu sıra dışı müzik eğitim programını yoksulluğa karşı verilen bir mücadele olarak görmeye başlayarak yardım elini uzatmıştır.

Abreu'nun talebini kabul eden Pérez, Gençlik Bakanlığı bünyesinde gençlik orkestrası için bir bütçe ayırmıştır. Ayrıca kendilerine ait bir çalışma alanı elde eden orkestra çalışmalarını Teresa Carreno Kültür Kompleksi içindeki José Felix Ribas

Konser Salonunda sürdürmüşlerdir (Tunstall, 2014: 85). Bu sırada orkestranın adı Venezuela Simón Bolívar Gençlik Orkestrası olarak değiştirilmiştir.

"1979 yılında, Venezuela hükümeti, hem kamusal maddi destek sağlayacak, hem de özel sektörden yapılacak katkılara aracı olacak Fundación del Estado para la Orquesta Nacional Juvenil de Venezuela (FESNOJV) (Venezuela Ulusal Gençlik Orkestraları Vakfı) adındaki devlet kaynaklı vakfı oluşturarak programa olan desteğini resmileştirdi. El Sistema'nın çığ gibi büyümesi, finansal desteğin sürekli olarak kaynakların geride kalması anlamına geliyordu. Abreu bu engeli aşmak için núcleoları (müzik eğitim merkezlerini) federal hükümetin yanı sıra yerel yönetimlerden de destek isteme konusunda cesaretlendiriyordu". Gençlik orkestralarıyerel yönetimlerden destek almak için, yerel yasama meclislerine gidip oradaki meclis üyeleri ve yöneticileri için konserler vermişlerdir (Tunstall, 2014: 90).

Frank Di Polo'ya göre Ulusal Gençlik Orkestraları Sistemi en başından beri herkese müzik kariyeri yapma fırsatı vermektedir. Projenin ilk günden beri değişmeyen mottosu "Tocar y Luchar" (Çalmak ve Mücadele Etmek) sayesinde bir insanın verebileceği en güzel şey olan çalışma hevesi ve müziği en üst düzey mükemmellik seviyesinde çalma keyfinin bu girişimi bu günlere taşıdığını söylemektedir (Borzacchini, 2011: 87).

4. PROGRAMIN AMACI

Bu sistem özellikle yoksul çocukları ve gençleri suçtan uzaklaştırıp, onları sosyal hayata kazandırmak ve toplumdaki dayanışma duygularını artırmayı amaçlamaktadır. El Sistema genç insanlara beraber müzik yapma şansı vererek onların müzik yolu ile dayanışma, tolerans, birlik ve beraberlik duygularını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda çocuk ve gençlere "núcleo" (çekirdek) adı verilen müzik okulları aracılığı ile müzik eğitimi vermektedir. Çocuklar ve gençler okul sonrası zamanlarını bu núcleolarda geçirmektedirler. Sosyal bir program olarak öğrencilerin katıldıkları El Sistema; disiplinli olmayı, birbirlerine saygı göstermeyi ve yaptıkları işte mükemmel olmayı öğreten bir yapıdır (Tunstall, 2013: 29). Estetik görüşlerini geliştiren çocuklar sanatın güzelliğini kavramaktadırlar. Aynı zamanda sistem içinde eğitmenler çocuklara değerli olduklarını gösteren davranışlarla onları hayata kendilerine güvenli birer birey olarak hazırlamaktadırlar. Venezuela'da nüfusun %30'u on dört yaşın altında olduğu için bu sosyal gelişim programının büyüyerek çoğalacağı öngörülmektedir. Ve bu çoğalmanın tek formülü Maestro Abreu'ya göre, öğretmenleri eğitmekten geçmektedir. Eğitimli öğretmenler sistemi bütün Venezuela'ya ve dünyaya yaymaktadırlar.

El Sistema esnek bir yönetim anlayışı üzerine kurulmuştur; dolayısıyla her toplumun ve bölgenin özelliklerine göre yeni bir şekil alabilmektedir. Venezuela'nın her yerinde alt ve orta sınıflardan toplam 300.000'den fazla katılımcısı bulunmaktadır. Sosyal bir yardım programı olarak geliştirilen bu sistem derin bir kültürel dönüşümü de beraberinde getirmekte, çok zayıf ve tehlikedeki sosyal grupların katılımına vurgu yaparak,hiçbir fark gözetmeksizin bütün toplumu kapsamayı amaçlamaktadır (Abreu, 2009). Dünyadaki on sekiz yaş altı suç oranının en yüksek olduğu ülkelerden Venezuela'da çocuk ve gençleri okul sonrası eğitim ile suçtan uzak tutan program sosyal bir proje olarak sunulmaktadır.

4.1. Sistemin Felsefesi

El Sistema oluşumunun felsefesi ve düşünce sistemi 7 farklı noktaya dayanmaktadır. Bunlardan ilki, "Zevk alarak öğrenmek herkesin hakkıdır" (Borzacchini, 2011: 91). Sanat, Venezuelalılara bir sosyal hak olarak verilmiştir. Çocuk ve gençlerin sanat eğitimi hiç bir dışlama ve damga barındırmayan bir programdır. Müzik sanatının demokratikleşmesi, bir başka deyişle toplumun her kesiminden çocuk ve gençlere ulaşma imkanı verilmesi olanaklı hale getirilmiştir. El Sistema gelecek kuşakları yetiştirmek, eğitmek adına sosyal gelişim aracı olarak ortaya konan toplumsal bir program olarak karşımıza çıkmaktadır.

İkinci nokta, "Eğitim, rehabilitasyon ve toplumsal aidiyet hissinin gelişmesi sağlar"(Borzacchini, 2011: 92). Orkestra ve koro çalışmaları, teknik ve sanatsal alıştırma ve eğitim üzerine kurulmuştur. Sistem; yol göstericiliğinin bir parçası olarak ülke genelinde özel ihtiyaç sahibi, sağır, görme engelli ve Down Sendromlu ya da başka zorluklara sahip olan rehabilitasyon ve tedavi gerektiren, içinde müzik terapi de barındıran, çocuk ve gençler için özel bir program tasarlanmıştır. Böylece engelli çocuklar da toplumun bir parçası olarak, toplumla beraber yaşamayı öğrenmektedirler. Sistem aynı zamanda terk edilmiş, risk altında olan ya da sosyal/ekonomik fırsatlardan yararlanamayan gençleri de içine almaktadır. Ayrıca El Sistema hayatlarını kazanabilmek için imkan sağlanmamış çocuklar için de iş alanları yaratmaktadır. Program müzik enstrümanlarının yapımı ve onarımı için çocukları eğitmektedir ve onlar müzisyen, solist, besteci, aranjör, lütiye yada yönetici olarak sistem içinde görev alabilmektedirler.

Üçüncü olarak "Birey, aile ve topluluğu birleştirme görevini üstlenir" (Borzachhini, 2011: 92). Bu müzik programına katılan çocuk ve gençlerin ruhsal, ahlaki, entelektüel ve duygusal gelişimleri öne çıkmaktadır. Orkestra ya da koro çalışmalarına katılan çocuklar saygın birer kimlik kazanırlar ve aileleri ile yaşadıkları topluluk için iyi bir model haline gelirler. Düzenli olarak katıldıkları çalışmalarda disiplinli ve dakik olmayı, derslere sürekli katılmayı öğrendikleri için okullarında da

başarılı olurlar. Program içinde çocuklara gösterilen değer ailelerini ve çevrelerini de etkilemektedir. Çocuklar önemli ve değerli olduklarını hissettiklerinde başarılı olurlar ve böylelikle kendilerini ve çevrelerini mutlu ederler. Aynı zamanda orkestranın içinde çocuğun kendisine ihtiyaç duyulduğu belirgin bir şekilde ortaya konmaktadır. Bu da çocuğun kendi değerini güçlendirir. Onun kendine saygısını ve kendine olan güvenini sağlamlaştırır.

Aile gelişimine bakmak gerekirse, bu alanda çocuk anne, babası ve kardeşleri için iyi bir model olmaya başlar. Başarıları ve verdiği konserler sayesinde çocuk, ailesi için bir gurur kaynağı olmaktadır. Çocuğun ailesinin aynı amacı paylaşan diğer ailelerle bir araya gelmesi aile için de bir aidiyet duygusu geliştirmekte ve motivasyon kaynağı olmaktadır.

Dördüncü olarak El Sistema felsefesinin bir başka önemli özelliği, "Maddi yoksulluk manevi bütünlükle yenilir" (Borzacchini, 2011: 94). Sistem içinde yer alan birçok çocuk ve genç Venezuela'nın dışlanmış ve imkanları kısıtlı kesimlerinden gelmektedir. Orkestra hareketinin içinde yer almak onlara yeni amaçlar, projeler ve hayaller edinmeleri için bir şans vermektedir. Müzikle uğraşmak ve bir enstrüman çalmak bu çocukların manevi yoksulluk ve sosyal zorluklardan kurtulmalarını sağlayarak psikolojik ve entelektüel altyapılarını desteklemektedir. Böylelikle çocuklar, sağlam bir ruhsal durumla yoksulluğun üstesinden gelmiş olurlar. Bu duruma yardımcı olan aşamalar şöyle sıralanabilir. Mutlu ve kendini değerli hisseden çocuklar duygusal güvenliklerini, özsaygı ve özgüvenlerini sağlarlar. Sosyalleşen çocuklar orkestra içinde dayanışma, uyum, tolerans aidiyet duygularını güçlendirerek toplum bilincine erişmektedirler.

Beşinci nokta "Köy ve kasabaların günlük yaşamlarının parçası olarak müzik" (Borzacchini, 2011: 94). Öğrenciler sistem içinde belli öğrenme mekanizmaları ile çalışmaktadırlar. Öğrenirken dinlemek, gösterileni yapmak, çalmak ve dayanışma içinde aktif roller almaktadırlar. Yani müzik yolu ile çocukların bireysel gelişimleri sağlanmaktadır. Bu alandaki gelişim doğal bir şekilde

yaşanan toplumun günlük rutinlerinin bir parçası olarak yerleşmektedir. Müzik kişilerin günlük rutinleri içinde yer alarak onların özlerine işler. İnsanların estetik algılarının açık olması, günlük hayat içindeki üretimi teşvik etmeleri, onların farklı alanlardaki doğa, şehir ve kendi içlerindeki uyum ve güzelliği keşfederek farkındalık geliştirmelerini teşvik etmektedir. Bir başka deyişle insanlar sanatı sadece müze ve konserlerde değil, farklı ortamlarda, insanlarda ve günlük hayatlarında bulmayı öğrenirler.

Felsefenin altıncı önemli noktası ise "Yanlış müzikal örneklerin üstesinden gelmek"tir (Borzacchini, 2011: 94). Programa bağlı orkestralar akademik (klasik) ve popüler müzik repertuvarına sahiptirler. Müziğin evrensel dili konserler aracılığı ile doğal, kendiliğinden ve önyargısız bir şekilde insanların kültürüyle bütünleşmektedir. Akademik gelişimden direkt yararlananlara hitap eden müziklerle bundan yararlanmayan, sadece hoşça vakit geçirmek için müzik dinleyen kitlelerin bir arada bulunduğu gösteriler için farklı müzik türleri dengeli bir şekilde dağıtılarak dinleyicilere sunulmaktadır. Yani orkestranın müzikal söylemi Batı akademik müziği ile sınırlı değildir. Müziğin bütün türleri, klasik, akademik, popüler, halk müzikleri, elitist, avangart, geleneksel ve deneysel müzikler, El Sistema tarafından kullanılmaktadır.

El Sistema felsefesinin son noktası "Meritokrasi[7] yolları ve ülkenin gelişimi" de programın önemli yapıtaşlarından biridir (Borzacchini, 2011: 95). Sistem çaba, bağlılık ve disiplin üzerine kurulan; kişisel gelişime dayalı bir meritokrasi yolu izler. Kurallara uymayı öğrenen çocuklar rekabetin pozitif yönünü de keşfetmektedirler. Orkestrada birinci sırada çalmak, grup şefi olmak gibi hedeflerle çalışmalarına devam eden öğrenciler azim ve kararlılıkla orkestra provalarına katılmaktadırlar. Program Venezuelalı müzisyenlere toplumsal olarak kabul gören profesyonel bir kariyer elde etmelerine, başarılı bir görüntü sağlamalarına katkıda bulunur. Meritokrasiye dayanan bu program ile dünyaca tanınan Gustavo Dudamel, Edicson

[7]Meritokrasi: Yönetim erkinin kişilerin yetenek ve bireysel üstünlüğüne (liyakat) dayanan yönetim biçimidir. (Ç.N.)

Ruiz, Christian Vásquez ve son olarak Rafael Payare gibi birçok başarılı isim öne çıkmaktadır. Sistemde titizlik ve yetenekler ödüllendirilmektedir.

4.2. Sistemin Toplumsal Boyutu

El Sistema'nın vizyonunda toplumsal bir boyut bulunmaktadır. Çocuklara yardım etmekten çok, suç oranının yüksek olduğu Venezuela'da onları bu ortamdan uzak tutmak ve bunu yaparken ailelerinin,yaşadıkları toplumun içinde kalıcı ve gerçek değişimler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Abreu'ya göre: "Orkestra ve koro, sanatsal çalışmadan çok daha fazlasıdır. Onlar, sosyal hayatın örnekleri ve okullarıdır. Bir enstrümanın nasıl çalınacağını öğrendiği anda o çocuk, artık yoksul bir çocuk değildir. O artık, ileride bir yurttaş olacak, gelişmekte olan bir çocuk olmuştur" (Tunstall, 2014: 25). Çocuğun kendisine değer verildiğini hissetmesi ailesinin desteğini alması ile devam eden bir zincirdir. Değerli hisseden çocuk başarı göstermeye başladığı andan itibaren ailesi de bunu fark etmeye başlar. Çocuğun yaşadığı toplulukta El Sistema okulları sayesinde bir çok arkadaşı da başarılı olup iyi birer örnek haline gelmektedirler. Yani bu sosyal zincirin; çocuğun bireysel başarısına ve çevresinin dönüşmesine katkısı bulunmaktadır.

Abreu çalışma sırasında kazanılan bilgilere göre hemen her yerde aynı şeyi vurgulamaktadır. "Yoksulluk sadece ekmeksiz ya da çatısız yaşamak değildir. Aynı zamanda manevi bir eksikliktir, bir yalnızlıktır, kabul görme eksikliğidir. Maddi varlıklardan yoksun bir çocuk, müzik yoluyla manevi bir zenginlik kazandığında, yoksulluğun kısır döngüsü kırılabilir"(Tunstall, 2014: 25). Bir başka deyişle müzik eğitimi yoksulluğun duygusal ve ruhsal zararını iyileştirebilen bir yapıdır. Abreu, "yoksulluk, anomi [8] (Swingewood, 1998: 145) ve yalnızlık üretir. Müzik, bir toplulukta mutluluk ve umut yaratır ve bir çocuğun müzisyen olarak zaferi, daha fazlası için heveslenmesidir" demektedir (Hollinger, 2007: 143). Abreu El Sistema

[8] Anomi: Bireyin toplumsal ve biyolojik amaç ve arzularının bulunmadığı, toplumsal normların (toplumu oluşturan bireyleri kontrol altında tutan ahlak, din, hukuk gibi toplum yaşamını düzenleyen değerlerin) olmadığı durumdur. Bir başka deyişle toplumsal kuralların işlevlerini yitirdiği, sanayinin gelişmesi ve bunun sonucunda geleneksel kuralların otoritesini kaybetmesiyle modern toplumun bir sonucu olarak ortaya çıkar. Anomi belirtileri ise modern topluma özgü tatmin olamama durumu, değersizlik hissi olarak tanımlanabilir. (Ç.N.)

ile insanların farkındalıklarını artırdıklarının altını çizmektedir. Böylelikle bir toplulukta yer alan çocuklar arkadaş edinerek yalnızlıktan kurtulmakta; orkestra ve korolar içinde yer alarak başarı duygusunu deneyimleyerek kendilerine güvenlerini geliştirmektedirler. Böylece yoksul çocuklar da bu dünyada var olmak için şansı hak etmektedirler.

Yoksulluk sadece maddi bir şey değildir. 'Hiç kimse' olmak maddi yokluktan çok daha acıdır (Fayed&Lohstöter, 2013: 31). Müzik, yoksun bireye kimlik kazandırmaktadır. Kimlik kavramı, bireyselin ötesinde bir tanım gerektirir. 'Kendi' yada 'kendi olma' durumunu başkaları tarafından bugün anladığımız şekilde kullanımını yapan ilk kişi büyük ihtimalle 19. yüzyıl düşünürlerinden Hegel'dir (Beard, Gloag, 2005: 87). Kimlik, belli bir grup tarafından ifade edilen davranışlar bütünüdürve kişisel deneyim ve toplumsal değerleri de içinde barındırır. Kültürel değerlerin bir parçası olan müzik ilebireyler kimliklerini ifade etmektedirler (Beard, Gloag, 2005: 88). Bir başka deyişle gruplar, bu değerler sistemi üzerinden kendi kimliklerini oluştururlar. Bu toplumsal kimlik, grup aidiyetini, ruhunu kapsamaktadır. Tam bu noktada El Sistema'nın katılımcılarına kimlik, grup aidiyeti ve ruhunu verdiği söylenebilir. Kimliksizleşen insanların zaman toplumdan dışlanan, suça eğilimli insanlar olma ihtimali fazlalaşmaktadır. Yoksunluk durumu sevgi eksikliğini, mutsuzluğu ortaya çıkarmaktadır. Sistemin sosyal dönüşümü gerçekleştirdiği nokta da tam olarak buradadır. Çocuk ve gençlere sevgi göstererek, onlara sorumluluk vererek, onlara inanarak, onlara ihtiyaç duydukları güvenli ortamı sağlayarak yeteneklerini ön plana çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu sayede kendilerini değerli hisseden çocuk ve gençler, kendi dönüşümlerini iyi birer örnek olarak gerçekleştirirler. Örneklerin fazlalaşması ise çevrelerini ve içinde yaşadıkları toplumlarını da dönüştürüp geliştirmektedir.

4.2.1. Orkestrada Yer Almak Neyi Değiştirir?

Çocuklar çalışırken konsantre olmayı, dikkatlerini toplamayı öğrenirler ve dolayısıyla başarıya daha yakın olurlar. Orkestra içinde yer almak çocukların var olma, dayanışma, disiplin ve tolerans duygularını da geliştirir. Örneğin çocuklar orkestra provalarında şef bir konu üzerinde konuşurken; kimsenin konuşmaması gerektiği gibi kurallara uymayı da öğrenerek disiplini hayatlarında uygulamaya başlarlar. Düzenli çalışan çocuklar başarılı olurlar ve başarılı oldukça kendilerine hedef koymaya başlayarak hedefleri doğrultusunda daha başarılı olmaya doğru ilerlerler. Bu noktada azim ve kararlılık onlar için önemli başka özellikler olarak karşımıza çıkar. Yani orkestra ve koro provalarına sürekli katılım gösterilmesi azim ve kararlılıkla birlikte başarıyı getirir.

Abreu'ya göre orkestra tam olarak bir toplum modeli sergilemekte, yardımlaşma ve sosyal disiplini öğreten bir yapı örneği oluşturmaktadır (Tunstall, 2014: 86). Orkestra bir gruptur ve liderleri barındırır. Bu liderler orkestra için grup şefleri ve orkestra şefidir. Müzisyenler ise birer vatandaş olarak görülebilir. Bir takım olarak hareket etmeyi, kolektif bilinci öğrenen çocuklar, bunu her gün tecrübe ederek, orkestra içinde ve dolayısıyla toplumda nasıl davranışlar sergilemeleri gerektiğini içselleştirirler.

Bu program yalnızca sanatsal bir kurum olarak değil, aynı zamanda birçok genç insanın hayatlarını sosyal ve duygusal anlamda büyük ölçüde değiştirme potansiyeli olan bir araç olarak görülebilir. Abreu, bir gencin orkestraya katıldığında kendine güven, ruhsal gelişim ve kendini ifade edebilme gibi birçok kişisel değişim geçirdiğini; ayrıca gencin ailesinin de onu gurur ve kararlılıkla desteklediğini anlatmaktadır. Aile, genç müzisyenin etrafında adeta bir 'destek kilidi' oluşturmakta, bu nedenle aile bağları da kuvvetlenmektedir (Tunstall, 2014: 85-86). Çocuğun başarısı, aile ortamındaki çalışma süreci, aileyi de pozitif yönde etkilemektedir. Böylelikle ailesinin içinde bir pozitif değer yüklenen çocuk gösterdiği başarılarla aile bireyleri ile bağlarını güçlendirmektedir. Bir başka deyişle programın amacının

sanatsal bir program olmaktan çok müzik aracılığı ile insan gelişimi olduğu söylenebilir.

Raymond Williams'a göre, kültür çok karışık bir kavramı ifade eder. Kültür, yaratıcı, eğitici ve artistik aktiviteleri içeren bir terimdir ve kolektif uygulamalarla ortaya çıkar (Beard, Gloag, 2005: 47). "Kültür, insan davranışının ve bu davranışın yansımalarının arkasında yatan dünyanın soyut değerleri, inanç ve algılarından ibarettir. Bunlar toplum üyeleri tarafından paylaşılan ve toplumda kabul edilen davranışlar üretirler. Kültür, biyolojik katılımdan çok dil aracılığıyla öğrenilir ve bu kültürün parçaları tamamlanmış bütünler olarak işlev görür" (Haviland, 2002: 63). Bir başka deyişle kültür, bir arada yaşayan insanların davranışlarının bütünüdür.

Kültür kavramı öğrenilen bir kavramdır. İnsanlar toplum veya gruplar, topluluklar içinde sosyal katılım gerçekleştirerek, gruba dahil olarak kültürü aktarırlar. Bu sürece ise "kültürlenme" adı verilmektedir (Haviland, 2002: 71). Bir başka deyişle kültürlenme toplum değerlerinin ve normlarının içselleştirilmesidir. Her yeni doğan bir kültürün içine doğmakta ve ona göre hayatını oluşturmaktadır.

El Sistema programı da kültürün yaratıldığı mekanları ortaya çıkaran, kolektif uygulamaları içeren, katılımcılarını pozitif yönde değiştiren bir sistemdir. Orkestraların toplumsal etkisine baktığımızda onlar, kültürün yaratıldığı alanlardır, yeni anlamların doğduğu ve değiş tokuş edildiği yerlerdir. Abreu'ya göre müziğin doğal yapısı onu toplumun mirası haline getirir. El Sistema programı ailelerin gurur ve sevinçle çocuklarının orkestra ve koro aktivitelerine katılmasını desteklemeyi amaçlanmaktadır(Abreu, 2009).

4.2.2. Programın Başarısının Ardındaki Nedenler

El Sistema Venezuela'da toplumsal ve kültürel politikalar arasındaki boşluğu doldurmak üzere yapılandırılan bir programdır. Mora-Brito'ya göre El Sistema, geniş kapsamlı büyüme stratejisi olan toplumsal bir program değil; işbirlikçi, dayanışmaya önem veren bir program olarak düşünülmelidir (Mora-Brito, 2010: 22). El Sistema'nın sosyal ve kültürel alanlardaki başarısının ardında kolektif (ortaklaşa) müzik çalışmaları yer almaktadır. Bu çalışmaların başarılı olduğu iki nokta bulunmaktadır. İlki orkestra oluşumları çocukların yetkinlik seviyelerini geliştirmekte, ilk günden itibaren teori odaklı eğitim anlayışından farklı olarak, teknik becerileri orkestra içinde öğretmektedir. Bir başka deyişle bu program ilk adımda öğrencilerin müzikle duygusal bağ kurmalarını amaçlamaktadır. İkinci olarak program, El Sistema ağı ile toplulukların arasında bir yapılanma gerçekleştirmektedir. Program sayesinde çocuklar konserler vermekte, çocukların yanı sıra aileleri de oluşturdukları topluluğun bir parçası olarak sosyal etkileşime girmektedir. Ayrıca bu etkinlikler sayesinde dayanışma, takım çalışması, toplumsal gruplaşma gibi konularda da gelişim sağlanmaktadır. Yani, bu müzik toplulukları, farklı sosyoekonomik sınıflardan gelen bireyleri, beraber müzik yapmanın dışında işbirliği ve karşılıklı anlayış geliştirmek üzere bir araya getirmektedir.

Program içerisinde yer alan orkestra ve korolar çocuk, ergen ve gençler için sanatsal yapılardan çok daha fazlasını barındırmaktadır. Orkestra ve koro toplulukları, yetenek, tutum, etik, estetik ve ruhani değerleri yerleştirmek için verimli bir zemindir. El Sistema'nın okulları toplumsal ve bireysel gelişimlerini sağlayacak okullardır. Bu noktada Borzacchini'ye göre El Sistema'nın topluma ve katılımcılarına kazandırdığı 12 özellik bulunmaktadır (Borzacchini, 2011: 96-97).

1. Mutlu insanlar: İlgilenilmek ve ailelerinin desteğini almak, orkestradaki arkadaşlarına güvenmek, yaşadığı toplulukta yetenekli bir müzisyen olmak, bir enstrümana sahip olmak, çalışmak, seyahat etmek ve sanatçı olmak gibi kazanımlar sisteme katılan çocuklara mutluluğu getirmektedir.

2. Özsaygı ve duygusal güvenlik: Müzik yapmak insanın iç dünyasının oluşumuna yardım etmektedir. Dikkate alınmak, takdir edilmek ve ihtiyaç duyulduğunu hissetmek çocuklardaki öz değer duygularını geliştirir ve bu sayede hayattaki zorluklar karşısında daha kuvvetli bir hale getirmektedir.

3. Estetik algı geliştirmek: Programa katılan çocuk ve gençler senfonik eserlerin güzel tınlayan sesleri, enstrümanların hassas yapıları, şehirlerdeki ya da konser verdikleri tiyatroların mimari yapıları hakkında sanatsal ve tarihsel bilgiler edinmek gibi kazanımlarla gördükleri güzellikleri takdir etmeyi öğrenmektedirler.

4. Toplumsallaşma için bir senaryo: Orkestra liderleri (orkestra şefi ve grup şefleri) ve vatandaşları (müzisyenler) olan bir topluluk olarak düşünülmektedir. Bu sayede paylaşmayı, takım olarak hareket etmeyi, uyumlu sesler çıkarmayı öğrenen çocuklar ve gençler toplumda nasıl davranmaları gerektiğini tecrübe etmektedirler.

5. Öğrenme ve konsantrasyon: Öğrenciler, orkestra şefi batonunu kaldırdığında dikkatlerini toplamak zorundadırlar. Orkestra provaları saatler sürmekte ve öğrenciler bireysel olarak çalışmalarının yanında notaları doğru okumayı, repertuvarı ezberlemeyi ve beraber çalmayı deneyimlemektedirler.

6. Zorluklara karşı geliştirilen disiplin: Programa katılan çocuk ve gençler kurallara uymayı öğrenmektedirler. Örneğin orkestra şefi bir şey açıklarken öğrenciler sessizce dinlemeyi, zamanında çalışmalara başlamayı, planlara sadık kalmayı, konser ve provalara katılmayı, turne sırasında ve konserlerde nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmektedirler.

7. Rekabet: Program içindeki rekabet anlayışı pozitif yöndedir. Öğrenciler, kemanların ilk sıralarında oturmak yada keman grup şefi olmak için çaba göstermektedirler.

8. Varlık, dayanışma ve hoşgörü: Sınıflarda programa katılan çocuklar

mutluluk ve gerginlik dolu anları beraberce deneyimlemektedirler. Bu sayede kendi dünyalarında yaşadıklarını arkadaşları ile paylaşarak arkadaşlıklarını geliştirmektedirler. Aynı zamanda orkestra içinde kendi yanlışlarını ve diğerlerinin yanlışlarını düzelterek hoşgörülü olmayı öğrenmektedirler.

9. Hedef koymak ve amaç belirlemek: Öğrenciler, programın orkestralarında yer almak için hayaller kurmakta ve bu hayallerini gerçekleştirme yolunda çalışmalar yapmaktadırlar.

10. Azim ve kararlılık: "Tocar y Luchar" (çalmak ve mücadele etmek) mottosu programın her noktasında yer almaktadır. Çocuk ve gençler orkestra provalarına sürekli olarak katılıp, çaldıkları eserleri mükemmel hale getirene kadar çalışmakta; her gün yapılan rutin çalışmaların başarıyı getirdiğini tecrübe etmektedirler.

11. Gelecek vizyonu ve istihdam: Uygulama, bilgi ve yetenek araçlarını edinen öğrenciler, küçük yaşlardan itibaren kendilerini hayatını kazanan bir müzisyen, solist, besteci, aranjör, lutiye ya da El Sistema içinde yönetici olabilmek için hazırlamaktadırlar.

12. Mükemmellik ve liderlik: Birer profesyonel olarak mükemmellik arayışının önemini öğrenen çocuk ve gençler, her konuda lider olmak için çaba sarf ederler. Program içinde başarıların ödüllendirildiği bir sistem bulunmaktadır.

Bu değerler sistemi ile programın ilk günden itibaren elde ettiği başarılar, içinde yaşanılan toplumu da geliştirip dönüştürerek, katlanarak büyümeye devam etmektedir.

Borzacchini'nin yaptığı röportajlara bakıldığında, Maestro Igor Lanz'a göre El Sistema sürekli olarak müzik yapmanın önemini fark ederek başlayan bir projedir. Bir müzisyen için orkestra çalışması düzenli ve sürekli olarak gerçekleştirilmelidir.

Lanz, konservatuvarda enstrüman öğreniminin 1, 1.5 saatle sınırlı kaldığının, öğrencinin evde kendini soyutlayarak çalıştığının ve bu deneyimin öğrenciyi soyutlayan ve sıkıcı olduğunun altını çizmektedir (Borzacchini, 2011: 98). Konservatuvar deneyimi çocuğa bireysel olan bir yaklaşım kazandırmaktadır. Oysa ki bu program içinde, orkestrada yer alarak çocuklar kolektif bir bilinç geliştirmekte, kendilerini soyutlamadan beraber çalışmaktadırlar. Yani kısaca orkestra çalışması paylaşım anlamına gelmektedir. El Sistema içinde çocukların ellerine enstrümanları verilerek onların müzikle iletişimi ilk günden kuvvetlendirilir.

Sosyolog Tulio Hernández'e göre El Sistema'nın kültürel alanda özel ve lider konumunda olmasının çeşitli nedenleri vardır. Bunlardan ilki, bu program en baştan itibaren bir sosyal gelişim programı olarak başlamıştır. Bu nedenle bu denli başarılı olmuştur (Borzacchini, 2011: 106-107). Program toplumsal bütünlük, bireysel gelişme, katılımcılarda oluşan sorumluluk duygusu gibi amaçları olan bir aktivitedir. İkinci olarak müziği hangi sosyal sınıf ve ekonomik durumdan gelirlerse gelsinler çocuk ve gençlere ücretsiz bir şekilde sunan bir projedir. Bağımsız olarak yönetilen bir program olan El Sistema, ilk günlerinden itibaren Venezuela'nın başkenti Karakas'ın dışına çıkarak oralarda müzik okulları ve merkezleri kurarak bu bölgelerdeki merkezi yönetim, yerel yönetim ve özel sektörün desteğini almıştır. Ayrıca örgütsel olarak yatay örgütlenme modelini örnek alan sistem, en dinamik toplumsal örgütlerin yönetim modeli üzerine kurulmuştur. Programın başarılı olmasının bir başka nedeni, ilkelerini çocuk ve gençlerle paylaşarak, konumunu sağlamlaştırmasıdır. Uzun dönemli bir proje olan El Sistema, popülist olmayan, insan odaklı, bir toplumsal gelişim programıdır. Bu nedenle projenin sanat ve eğitim kalitesi önemli derecede dikkat çekmektedir. Bu program kalite ve standartları düşürmeden toplumdaki tüm bireyler için ulaşılabilir olan, demokratik bir programdır. Dolayısıyla toplumu oluşturan tüm bireylere yüksek kalitenin ve bunun insana sunduğu yararların kolay elde edilmeyeceğini, adanmışlık ve fedakarlık gerektirdiğini gösteren bir projedir.

5. EĞİTİM

José Antonio Abreu "Sanat eğitimi, toplumumuzda hak ettiği yere geldiğinde, suç ve şiddet çok azalacak ve soylu başarılar yönünde daha çok motivasyonumuz olacak. Mücadelem sanatın, hayatın sadece estetik boyutundan ibaret olmadığı bir toplum mücadelesidir. Sanat bireylerin ve toplumların gelişimi için temel bir araçtır" demektedir (Tunstall, 2014: 24). Venezuela'nın devlet destekli müzik eğitim programı El Sistema ile çocuklara okul sonrasında haftanın beş yada altı günü, 1-4 saat arasında orkestrada yada korolarda yer alma şansı verilmektedir. Programın misyonunun, profesyonel müzisyenler yetiştirmek değil, bu programı her şeyden önce çocukları suçtan uzak tutan, iyi birer vatandaş yetiştirmeye çalışan sosyal bir proje olarak görmek gerekir.

Michael Uy'a göre koro, orkestra ve oda müziği topluluklarında yer alan, bir müzik enstrümanı çalmayı öğrenen çocuklar toplumsal bir deneyim elde etmektedirler ve bu toplumsal deneyim kişilerin kolektif değerlerinin yanısıra bireysel değerlerini de geliştirmektedir (Uy, 2012: 6).

Yirminci yüzyılın eğitim üzerine çalışan yazarlarından John Dewey, eserlerinde özellikle toplumun ihtiyaçlarının karşılanması için eğitim alanında bir reform yapılması gerekliliğinden bahsetmektedir. Eğitimin ana mekanizması ona göre sosyal reform ve çocuk odaklı eğitim olmalıdır. Okul, toplumun küçük bir örneğidir. Çocuk rolünü burada öğrenir ve topluma katılmayı öğrenmektedir (Dewey, 1897: 77-80). Aynı şekilde El Sistema eğitim programları da çocukları bir topluluğun üyesi haline getirmekte, bu sayede çocukların rollerini öğretmekte, onlara neşe ve güven aşılamaktadır. El Sistema'da da müzik aracılığı ile toplumsal gelişim hedef alınmıştır.

Freire; eğitim ve politikanın yapısının, geleneksel öğrenci öğretmen rollerini sorgulayan bir ilişkiyi öne çıkardığını söyler (Freire, 1987: 57). Bu noktada El

Sistema'nın da geleneksel eğitim modellerinden farklılaştığı söylenebilir. Öncelikle öğrenci ile eğitmen arasındaki iletişim kuvvetlidir. Eğitmenler de yanlış yapabilmektedirler ve bu yanlışlarını öğrencilerin önünde yaptıkları zaman bu durumu problem haline getirmemektedirler. Bunun dışında öğrencilerin yanlışları da hoşgörü ile karşılanmaktadır. Geleneksel sistemde yer alan hatayı öne çıkarıp onu işaret eden yapıdan uzaklaşılmış, hatanın bir sonraki sefer nasıl düzeltilmesi, nasıl iyileştirilmesi gerektiği üzerine kurulmuş bir eğitim sistemi ön plana çıkmaktadır.

Erken yaşlardan itibaren beraber çalmaya yönelik eğitim, konservatuvarlardan farklı olarak öncelikle tutkuyu, duyguyu canlandıran, sonra ise tekrarlarla çalınan bölümü mükemmelleştiren bir yapıdadır. Uzun yıllar süren çalışmaların sonucunda öğretim metodu geliştiren bu müzik eğitimi projesinde önemli olan nokta sistemden yetişen ünlü isimler değil, yetişen müzisyenlerin yüksek standartlara ulaşmasıdır. Böylelikle dünyanın önemli orkestralarında yer almak için yapılan seçmeleri geçen öğrenciler, uluslararası müzik dünyasında yer edinmektedir.

5.1.1. Benlik

El Sistema ihtiyaç sahibi çocuklara erişen bir program olarak, çocukların yaşadıkları fiziksel ve ruhsal kayıpları fırsata çevirmeye çalışan bir sosyal entegrasyon programı olarak karşımıza çıkmaktadır. Program, Venezuelda'daki bütün çocuk ve gençlerin adalet, eşitlik ve sosyalizasyon süreçlerine katılımlarını desteklemektedir.

Müzik eğitimi ile çocuğun benlik algısı arasındaki bağlantıyı araştıran Warner; müziğin ilkokul çocuklarının benlik algısını, performansa dayalı olarak kendilerini yetkin hissettiklerini ve kendilerini yaratıcı bir şekilde ifade etmelerinin kendilerini keyifli hissettirdiğini söyler (Hollinger, 2007: 35). "...bir enstrüman çalmanın güven, kişisel gelişim ve neşe aşılayarak bir çocuğun hayatının yörüngesini

kalıcı bir biçimde değiştirebileceği...” (Tunstall, 2014: 18) düşüncesi hakimdir. Çocuklar enstrüman çalarken performansa dayalı benlik algısını bir başka deyişle güven duygularını geliştirirler.

“Benlik olunan ya da olmadığımız şey değil aksine bizzat kendi yaptığımız bir şeydir. Benliğin oluşumuyla ilgili “psikolojik süreçler” ve benliğin yeniden organizasyonunun parametrelerini sağlayan “psikolojik ihtiyaçlar” bulunmaktadır (Giddens, 2010: 103). “Benlik, geçmişten beklenen geleceğe doğru bir gelişim çizgisi oluşturur. Birey geçmişini organize bir gelecek ışığında gözden geçirerek içselleştirir.”... “Bireyden, her an veya en azından düzenli aralıklarla, kendini olup bitenler temelinde sorgulaması istenir” (Giddens, 2010: 104). Bu durum müzik eğitiminde de aynı şekilde gelişmektedir. Programdaki çocukların sosyal gelişimleri hedef alınarak kendilerini sorgulayıp, paylaşımcı bir ortamda öğrenmektedirler. Dolayısıyla benlik oluşumları geçmişten geleceğe doğru bir gelişim göstermektedir. Çocukların değerli birer birey olduklarını programa katıldıkları ilk günden itibaren hissettiren El Sistema, aynı zamanda onların benlik duygularını da geliştirmeye başlamaktadır. El Sistema içinde yer alan yöneticiler, eğitmenler ve öğrenci danışmanlar çocuklara gösterdikleri sevgi ile onların iç dünyalarını yapılandırmalarına yardımcı olmaktadırlar.

Program içinde çocuk ve gençlerin değerli birer varlık olduğu hissettirilerek onların hayatlarına pozitif bir katkı sağlanmaktadır. İnsana değer verilmesi ve çocukların El Sistema okullarında sevgi görmeleri onları mutlu etmekte; böylece yaptıkları davranışları onaylanan çocuklar daha iyisini yapmaya çalışmaktadırlar. Bu noktada genellikle ailesi de çocuğa destek çıkmaktadır. Dolayısıyla El Sistema okullarında çocukların gördüğü düzen ve disiplin çocuğun okul yaşamında da etkili olarak onun başarılı olmasını ve daha çok desteklenmesini sağlar. Bu durumda kendi değerini algılayan çocuk; toplum içinde dayanışma, var olma, farklılıklara tolerans gösterme gibi alışkanlıklar kazanarak sosyal anlamda da pozitif yönde değişim gösterir.

5.1.2. Sisteme Kayıt Olma Süreci

Venezuela'da El Sistema programlarına başlamadan önce öğrenciler ve aileler programın kurallarını öğrenmek adına bilgilendirilmektedirler. Bu bilgilendirmelerde özellikle gruba katılmanın önemi vurgulanmaktadır. Öğrenciler farklı ödüllerle (konserler, turlar, burslar gibi) motive edilmekte, böylelikle çözüm odaklı bir yönetim anlayışı geliştirilmektedir.

Yerel topluluklarda ya da yakında bulunan müzik eğitim merkezlerinde yer alabilmek için aileler çocuklarını El Sistema programına kaydettirmektedirler. Müzik eğitim merkezlerinde Mart- Mayıs ayları arasında bir tarihte gelecek Eylül ayı için kayıtlar başlamaktadır (Uy, 2012: 10). Kayıt sırasında ailelere her gün hangi saatlerde çocukların merkezlerde olması gerektiği, aileler ve çocuklardan beklentiler, katılım ve konserlerde yer almanın önemi gibi konularda bilgilendirme yapılmaktadır. Programın devamlılığı ve çocuklar üzerindeki pozitif etkisi için katılımın ve programa bağlılığın önemi vurgulanmaktadır.

Program, katılımcılara müzik eğitim merkezlerine ücretsiz ulaşım sağlamaktadır. Aynı zamanda öğrencinin çalışması gerekenler, gerçekleştirilen her etkinliğe katılma zorunluluğu gibi genel kurallar ailelere anlatılmaktadır. Ayrıca program içinde öğrenciler, etkinliklere, enstrüman ve diğer ekipmanlara, eğitmen ve çalışanlara saygı gösterilmesi gerektiğini kabul etmektedirler. Bu kurallar ve roller Heath'e göre yurttaşlık ve toplumsallık değerleri için kontrol parametreleri olarak değerlendirilmektedir (Heath, 1998: 19-34). Programdan çıkarılmamak için aileler bu kurallara uymak zorundadırlar. Dersler sırasında odaklanmayı öğrenen öğrenciler için bu durum ilk başlarda zorlayıcı olsa da bir süre sonra bu değişim rutin hale gelerek kolaylaşmaktadır. Dolayısıyla bu durum bireye pozitif katkı olarak zaman yönetimi, odaklanma ve disiplin gibi değerleri kazandırmaktadır.

5.1.3. Pedagojik Yaklaşım ve Öğrenim Aşamaları

Öğrenciler için grup ve bireysel olarak farklı kategorilerdeki orkestralarda rekabet alanları yaratılmaktadır. Örneğin, dünyaca ünlü müzisyenler ile workshoplar gerçekleştirmek, düzenlenen seminerlere katılmak için ödül kazanılan bir çalışma düzeni (meritokrasi) kurulmuştur. 3500'den fazla eğitmen barındıran program içinde eğitmenlerin misyonu, bu kültürel girişimin devamlılığını sağlamak adına çocuk ve gençleri hazırlamaktır (Borzacchini, 2011: 142). Her müzik eğitim merkezinin en az bir orkestrası bulunmaktadır ve müzik eğitim merkezleri 100-3000 kişi arasında çocuğa eğitim vermektedir.

Bazı eğitimciler El Sistema'nın ileri derecedeki sanatçılarına müzikte mükemmellik için standartlar oluşturmaktayken bazı eğitimciler ise okul öncesi eğitim için pedagojik uygulamalar geliştirmeye odaklanmışlardır. Okul öncesi müzik eğitiminin ortaya koyduğu sorunlar üzerine çalışan Susan Siman, Montalbán Çocuk Akademisi Merkezi'nin (Central Children's Academy of Montalbán) yöneticisi olarak Venezuela'daki en küçük öğrencilerin öğrenebilmeleri için metodoloji ve pedagojik sistemi yaratan ve bunun bütün ülkede kullanılmasını sağlayan kişidir. Suzuki, Kodaly, Dalcroze ve Orff metodolojilerini öğrenip, Venezuela sistemi içinde kullanılan metodu geliştirmiştir ve eğitmenlerle çalışmaktadır (Hollinger, 2007: 135-136). Özellikle küçük çocukların orkestrada başarılı bir şekilde çalmalarını sağlamak için onları sosyal, duygusal ve fiziksel olarak geliştirmek gerektiğini söyleyen Siman, tahtadan ya da kağıt hamurundan enstrümanların kopyalarını hazırlayarak onların hareket becerilerini geliştirmek ve çalgılara sevgi ve itinayla yaklaşmalarını desteklemek gibi bazı konulara öncelik tanımıştır (Tunstall, 2014: 92).

Venezuela'da üç ile beş yaşları arasındaki çocuklar programa katılabilmektedirler. Dört aşamalı bir eğitim sistemi geliştirilmiştir (Borzacchini, 2011: 140-141). İlk aşamada "karşılaşma ve müziğe hassasiyet geliştirme aşaması" (phase of encountering and becoming sensitized to music) çocuklar müzik ile

oyunlar oynamakta, çocuk şarkıları öğrenmekte ve elleri ile çeşitli uygulamalar gerçekleştirmektedirler. Böylece çocukların beyinlerindeki hareket bölgesi çalıştırılarak, vücutlarını ve oyuncak enstrümanlarını kullanarak ritim duygularını güçlendirecek uygulamalar yapılmaktadır. İkinci aşamada "müziğe giriş aşaması" (musical induction phase) ilk teorik ve pratik müzik bilgilerini almaya başlayan çocuklar, dinleme ve algılama yetenekleri üzerine çalışmalar yapmaktadırlar. Orkestranın enstrümanlardan oluştuğu fikrini kavrayan çocuklar "enstrüman seçme aşaması" (instrument selection phase) ile yeteneklerine göre enstrümanlarını seçmeleri için yönlendirilmekte ve çalışmalara başlamaktadırlar. Sonunda 6-8 yaşları arasında yeterli gelişimlerini tamamlayan çocuklar "enstrüman çalma aşaması" (instrument playing phase) son aşamada grup çalışmaları, ensemble ve orkestralarda yer alarak provalarda yer almaya ve haftalık düzenlenen konserlere çıkmaya başlamaktadırlar. Bu şekilde işleyen sisteme giriş, Venezuela'daki bütün müzik eğitim merkezlerini kapsamakta ve çocuklar önce okul öncesi orkestralara, sonra çocuk orkestralarına, oradan gençlik orkestralarına ve program içinde yer alan çocuklardan en iyileri de düzenlenen seçmelerle Simon Bolivar Gençlik Orkestrası A ve B gruplarına katılarak profesyonel seviyedeki tecrübeleri edinmektedirler.

5.1.4. Müzik Derslerinin Yapısı ve Planı

Öğrencilerin büyük çoğunluğu eğitimlerine programın içinde yer alan korolarda şarkı söyleyerek başlamakta ve bu sayede müziğin temellerini öğrenmektedirler. Ses kullanma tekniklerini detayları ile öğrenmeseler de eğitmenler gerektiğinde basit ses çıkarma tekniklerini öğrencilere aktarmaktadırlar. Birçok öğrenci, orkestraya katılmadan önce, aynı zamanda blokflüt [9] çalışarak müzik konusunda bilgi sahibi olmaktadır. Ayrıca ritimleri öğretmek için vurmalı enstrümanlara başvurulmakta, bazı programlarda çocuklar ebeveynlerinden biri ile

[9] Blokflüt: Tahta, plastik yada fildişinden yapılan, genelde 8 delikli, okullarda müzik eğitiminde kullanılan, ekonomik bir üflemeli enstrüman (Ç.N.)

programa katılmaktadırlar. Öğrenciler birkaç ay korolarda yer almaktadırlar. Sonrasında orkestrada yer alma, koroda devam etme ya da hem orkestrada hem de koroda yer almak gibi seçeneklerden biri için yönlendirilmektedirler.

Müzik eğitim merkezlerinde öğrenciler haftanın 4-6 günü, 1 ile 4 saat arasında eğitim almaktadırlar. Dersler genellikle öğleden sonra başlamaktadır ve merkezler saat yediye kadar açık kalmaktadır. El Sistema içinde ders saatleri üç kategoriye bölünmüştür (Uy, 2012: 11). Bunlardan ilki "Talleres" yani atölye çalışmaları, toplu enstrüman çalışmaları için ayrılmaktadır. "Ensayos" ise genel provaların yada yaylılar, bakır üflemeli enstrümanlar gibi toplulukların beraber çalışmasına dayalı derslerdir. Son olarak "Lenguaje Musical" (Müzik Dili) derslerinde ise öğrenciler teori, müzik tarihi gibi konularda bilgi sahibi olmaktadırlar. Genellikle gün içinde çalışmaların %10'u müzik teori ve tarihini kapsamakta; kalan kısım ise eşit olarak atölye çalışmaları ve provalara dağıtılmaktadır.

Atölye çalışmaları (Talleres) haftada iki, üç kez, 2-15 öğrenciyi kapsayan grup derslerinden oluşmaktadır. Eğitmenler öğrencilere senfonik müzik eserlerini çalıştırırlarken, öğrencilerin teori derslerinde öğrendiklerini uygulatmaktan ve onların teknik gelişimlerinden sorumlu olmaktadırlar. Provalar (Ensayos) ise haftada iki, üç kez bazen Cumartesi ve Pazar günleri de gerçekleştirilmektedir. Orkestra şefi, bir sonraki konserde çalınacak eserlerin provalarından ve öğrencilerin akort, beraber çalma, ritim, tempo, denge gibi müzikal kavramları öğrenmelerinden sorumlu olmaktadır.

Bunların dışında program içinde özel dersler yok denecek kadar az sayıda yapılmaktadır. Çünkü programın amacı özellikle genç yaştaki çocuklar için grup derslerine katılımı sağlamaktır. Bu sayede çocuklara gruba aidiyet, toplumsallaşma, takım çalışması gibi değerler iletilmektedir. Temelde katılımın önemli olduğu program içinde çocuklar zamanla dahil oldukları grubun önceliklerini kavramaktadırlar. Çocukların geldiği farklı sosyal sınıflar düşünüldüğünde bu programın toplumsal olarak pozitif katkıları ile grup kavramının altını önemle

çizmesinin nedeni de anlaşılabilmektedir.

Toplumsal katılım, sadece farklı sosyal sınıflardan gelen öğrencilerin birleşmesi olarak görülmemelidir; çünkü bu durum, aynı zamanda farklı yeteneklerin, kültürlerin ve etnik kökenlerin birleşmesi anlamında da gelmektedir. Programda bireysel etkinliklerden çok grup etkinliklerinin olması, farklı sosyal gruplardan gelen öğrencilerin bütünleşme, birbirini anlama, birbirlerine saygı duyma gibi yükümlülükleri de çocuklara öğretmektedir. Böylece toplumsal katılım yolu ile çocuklar toplum yaşamı örneklerini de program içinde tecrübe etmektedirler. El Sistema'da öğrenciler istedikleri kadar programın içinde kalabilmektedirler. İsterlerse daha üst seviyelere çıkmak için çalışmaktadırlar, isterlerse kendilerinden daha genç öğrencilerle bilgilerini paylaşmaktadırlar. Bu sayede hangi okula giderlerse gitsinler, hangi sosyoekonomik gruba dahil olurlarsa olsunlar sanatla daimi bir şekilde iç içe olmaktadırlar.

5.1.5. Motivasyonu Sağlamak

El Sistema, programa katılan öğrencilerini belirli aralıklarla turnelere, okul gezilerine, farklı eğitim merkezlerine götürmektedir (Uy, 2012: 13). Böylece öğrenciler gittikleri merkezlerdeki çocukların nasıl öğrendiklerini, nasıl çaldıklarını görmekte, konaklamalı gezilerde ise orkestrada yer alan diğer çocuklarla aile olma hissini tecrübe etmektedirler. Aile olmanın verdiği sıcaklık, dostluk, arkadaşlık, birbirinin iyiliğini düşünme, diğerlerinin de iyiliğini isteme gibi değerler öğrencilerde davranış değişikliklerine yol açmakta ve grup üzerine yoğunlaşarak sosyal değişimi gerçekleştirmektedir.

Bir başka motivasyon kaynağı ise birçok öğrenciye verilen ödenek ve burs imkanlarıdır. Öğrenciler, öğrenci danışman ve/veya eğitmen olduklarında program içinde 100-500$ arasında değişen ücretlerle çalışabilmektedirler. Katılım, konserler

ve eğitmenlik için ödenen ödenekler çocukların ailelerinin bütçelerine yaptıkları katkılar olarak değerlendirilebilir. Öğrenciler okuldan sonra çalışabilecekleri bir iş aramaktansa, orkestrayı iş edinmektedirler.

Bunlara ek olarak eğitmenler ve öğrenci danışmanlar El Sistema'da önemli roller üstlenmektedirler. Programda görev alan eğitmenler genellikle programdan mezun olan kişilerdir. Öğrenci danışmanlar da sistemde yer alan öğrencilerden seçilmekte, bu öğrenciler kendi sınıflarına yerleştirilmeden önce, eğitmenlerin stajyeri olarak görev almaktadırlar. Eğitmenlerle derslere girip, öğrencilerin teknikleri ile ilgilenmekte, gözlemler yapmaktadırlar. İleri seviyedeki öğrenciler, öğrettikleri ders saatine göre fazladan ödenek almaktadırlar. Böylelikle meritokrasi sistemi ile program içinde üst noktalara çıkabilen öğrenciler, sisteme yarar sağlayan bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. Bir başka deyişle, değerli olduklarının ve değer yarattıklarının farkına varmaktadırlar.

5.1.6. Ailelerin Programa Katkısı

Program içinde öğrencilerin ve içinde yaşadıkları topluluğun, cemaatin[10] katılımı, aile etkinlikleri, kendilerini diğerleri ile bütünleştikleri ortamlar hazırlamaktadır. Kendini soyutlayan öğrenciler için ailelerle işbirliği gerçekleştirilmekte; ayrıca ailelerin konserlere gelmek, çocukların ev ödevlerini takip etmek, derslere katılamayacaklarında yöneticilere bilgi vermek gibi sorumlulukları da bulunmaktadır.

Bunlara ek olarak birçok müzik eğitim merkezinde ailelerin kurduğu

[10] Cemaat burada ortak bir ideoloji yada kimlik duygusuna sahip insanlar topluluğunu ifade etmek için kullanılmıştır. (Ç.N.)

gayriresmi, gönüllü aile toplulukları (okul aile birliği)[11] (Sociedades de Padres o Representantes) da bulunmaktadır (Uy, 2012: 16). Bunlar merkez içinde basit işleri (boya işleri, lambaların değişimi, prova odalarının temizliği gibi) gerçekleştirmekle yükümlülerdir. Ayrıca konser sonrası etkinlikleri düzenleyip, merkezde eğitim gören öğrencilerin yiyecek içeceklerinin temininden sorumlulardır. Katılımın gönüllü olduğu bu yapılarda kendi bütçelerini oluşturan ebeveynler, ihtiyaç sahibi çocuklara ulaşım, müzik malzemeleri edinme gibi konularda yardımcı olmaktadırlar. Programda yer alan öğrenciler gibi, aileler de sadece tüketen konumunda değil, üretici, yaratıcı konumda olduklarını fark etmektedirler.

Günümüzde gönüllü aile toplulukları El Sistema içinde önemli bir noktadadırlar. Ailelerin yetki sahibi olma ve öz yeterlik yeteneklerini fark etmeleri ile topluluk açısından güçlenmektedirler. Ebeveynler ve öğrenciler müzik eğitim merkezi içinde değerli olduklarını fark etmekte, birbirlerini ve dolayısıyla çevrelerini pozitif yönde dönüştürmektedirler.

5.2. Núcleo

Núcleo, sözcük anlamı çekirdek olan, El Sistema'nın müzik eğitim merkezlerine verilen isimdir. Programın yapıtaşını oluşturan núcleolar, çocuk ve gençler için tıpkı bir aile görevi üstenerek, onları koruyan, güçlendiren, besleyen, eğiten, geleceğe hazırlayan müzik eğitim merkezleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Venezuela'da kurulan bu sistemin ilk núcleo 15 Haziran 1977'de Yaracuy'da, ikincisi 2 Ağustos 1977'de Guayana'da, üçüncüsü ise Haziran 1978'de Trujillo'da açılmıştır (Fayed&Lohstöter, 2013: 5). Venezuela'da bugün 280'den fazla núcleo

[11]Okul Aile Birliği: Okul ile aile arasındaki bütünlüğü gerçekleştiren yapı okul yönetimi ve veliler arasındaki iletişimi kurmayı hedeflemektedir. El Sistema okullarında da okul aile birlikleri yönetim ile aile arasındaki tampon mekanizma olarak görev yapmaktadır. (Ç.N.)

bulunmaktadır ve bu núcleolarda 400.000'e yakın çocuğa 4000'den fazla eğitmen eğitim vermektedir (Fayed&Lohstöter, 2013: 30).

Maestro Abreu, her yerde gençlik orkestraları olması gerektiğini düşünmüş ve Maracay ve Barquisimeto'da iki müzik eğitim merkezi, núcleo kurmuştur. "1980'lerin başında birkaç tanesi Karakas'ta olmak üzere elliden fazla núcleo çocukların çalgı, koro ve genel müzik eğitimi aldıkları, orkestra topluluklarında birlikte müzik çaldıkları yerler haline" gelmiştir (Tunstall, 2014: 87). Tunstall'a göre ilk orkestranın hızlı bir şekilde yükselmesi ve başarısı, ulusal boyuttaki büyümeye neden olmuştur (Tunstall, 2014: 87). Başarı ile gelen tanınmışlık ülkenin geneline hızlı bir şekilde yayılmaktadır.

Núcleolarda haftada beş veya altı gün, beşer saat[12] çalışan öğrenciler her şeyden önce iyi birer vatandaş olmayı öğrenmektedirler (Tunstall, 2013: 34-35). Sistem çocuklara müzik enstrümanlarını vermekte ve onları hemen grup etkileşiminde bulunabilecekleri toplulukların içine yerleştirmektedir. Çocukların çalışma odalarında kendilerini soyutlayarak tek başına çalışmalarına izin vermeyen sistem içerisinde orkestra ve koro elemanları olarak öğrenciler, işbirliği içinde çalışmayı öğrenmektedirler. Başarıya ulaşmak için işbirlikçi bir ruhla, takımlar halinde çalışmaları gerekmektedir (Govias, 2010: 22). Her öğrencinin içinde yer aldığı en az iki orkestrası bulunur. Örneğin öğrenci nefesli bir enstrüman çalmaktaysa nefesli bir ansamblın yanında bir orkestra yada bir koro ile de çalışmaktadır. Bunun altında yatan mantık; öğrencilerle ne kadar çok vakit geçirilirse, onların hayatlarında pozitif yöndeki değişimi daha hızlı gerçekleştirilebileceği yönündedir.

El Sistema orkestra odaklı bir program olsa da koro, folk müzik geleneklerini de içinde barındırmaktadır. Öğrenciler çalışıp sisteme devam ettikleri sürece ağ içerisinde, başlangıç seviyesindeki orkestralardan dünyaca ünlü orkestralara kadar,

[12] Venezuela'daki núcleolarda ortalama günlük çalışma süresi değişik kaynaklarda farklı gösterilmiştir. Çalışmaların saatleri değişkenlik gösterebilmektedir. (Ç.N.)

serbest bir şekilde dolaşabilmektedirler. Zincir şeklindeki bu sistem içerisinde çocuklar ülkenin herhangi bir núcleosunda çalışmalarına bulunduğu seviyeden devam edebilmektedirler. Bu zincire bağlı öğrenciler yerel ve ulusal seviyelerdeki paylaşımı gerçekleştirilebilmektedir(Govias, 2010: 22-23). Hiyerarşik düzenden bağımsız olarak çocuklar arkadaşlarına yardım ederek onlarla bilgilerini paylaşmaktadırlar. Arkadaşlarına yardım ederek paylaşmayı öğrenen öğrenciler, program içerisinde belirli seviyelere gelerek eğitmen olabilmektedirler. Program bu sayede gelecek yöneticilerini de tayin edebilmektedir.

5.2.1. Toplumsal İhtiyaçlara Göre Şekillenen Núcleolar

Núcleolar Venezuela'da kendi içlerinde odaklandıkları noktalar bakımından çeşitlilik göstermektedirler. Örnek olarak birinde daha güçlü müzikal topluluk (ansamble) varken, diğeri herkesi barındırabilecek çok daha fazla öğrenciye sahip olabilmektedir. Böyle núcleolarda öğrenciler blok flütle eğitime başlamakta, böylelikle hiçbir çocuk geri çevrilmemiş olmaktadır. Sonrasında núcleo öğrencilerin enstrümanlarını karşıladığında çocuklar orkestra enstrümanlarını çalmaya başlamaktadırlar. Bir okul duyma engelli öğrencilere (2006 yılında) özel eğitim vermektedir; bir başka núcleo ise Orff, Kodaly, Suzuki ve Dalcroze gibi müzik eğitim metodolojileri üzerine uzmanlaşmıştır. Aynı zamanda okulların finansmanı dışında çalışılacak binaları bile bulma konusunda sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bu problemi çözmek için terk edilmiş yerlerde gecekondulaşma ile okullar kurulmakta, sonra beraber çalışarak binaları yenileme işlemleri gerçekleştirilmektedir. Bunlara ek olarak Venezuela'da eski bir hapishane núcleo olarak kullanılmaktadır. Hollinger, sahiplenme, gurur ve topluluk [13] duygularının her yerde, herkeste olduğunu söylemektedir (Hollinger, 2007: 89).

[13] Community, toplumun bir parçası olarak topluluk (Ç.N.)

El Sistema'nın yapıtaşları olan núcleoların işleyişini görmek için bazı núcleolar hakkında detaylı bilgi vermek faydalı olabilir. Buna göre Los Chorros[14] núcleosu önceden genç suçlular, istismara uğramış ya da terk edilmiş çocuklar için bir rehabilitasyon merkezi olarak çalışan bir ıslahevi iken Abreu'nun girişimiyle El Sistema'nın bir parçası haline gelmiştir (Borzacchini, 2011:119). Böylelikle núcleonun ilk öğrencileri hükümlü ve terk edilmiş çocuklar olmuştur(Tunstall, 2014: 52). Çeşitli nedenlerle davranış problemleri yaşayan çocuk ve ergenlerin müzik ve orkestralar aracılığı ile pozitif yönde değişim gösterdikleri bir núcleodur, Bu núcleoda yaşları 4 ile 18 arasında değişen 1100 çocuk ve genç eğitim görmektedir. Los Chorros núcleosunda dört orkestra yer almaktadır. Bunlar okulöncesi, çocuk, gençlik ve halk orkestralarıdır.Ayrıca 70'ten fazla eğitmen bulunmaktadır.

Los Chorros'ta önemli olan düşünce, núcleonun yöneticisi Lennar Acosta'ya göre şöyledir: "Orkestranın amacı insanlar ve yurttaşlar yetiştirmek ve geliştirmek. Bu o kadar kolay bir şey değil... Bazen çok zor. Burada, bana o yaşlardaki halimi hatırlatan bir sürü çocuk var... Ama bunu müzik olmadan yapmak mümkün değil. Şu iki alanda paralel bir çalışma yürütmelisiniz: müzik yapmak ve yurttaş yetiştirmek" (Tunstall, 2014: 55). Yurttaş yetiştirmek El Sistema programlarının ana amacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurttaş olmak, núcleoya gelen çocukların ebeveynleri tarafından da sıklıkla kullanılan bir kavramdır.

Sarria'daki núcleo Karakas'ta bir devlet okulunun içinde yer almaktadır ve okul saatleri sonrasında işletilmektedir. Sarria'daki núcleoda da her gün prova yapan dört çocuk orkestrası ve iki koro yer almaktadır (Tunsall, 2014: 55). Bu núcleonun yöneticisi Rafael Elster, "diğer bütün núcleolarda olduğu gibi bizde de dışlamak yok. Katılmak isteyen her çocuk programa katılabiliyor. O kadar çok çocuk katılmak istiyor ki hepsini programa dahil edebilmek için beceriler doğrultusunda oluşturulmuş birkaç orkestraya ihtiyaç duyuyoruz" demektedir (Tunstall, 2014: 56). El Sistema içerisinde yer alan bütün núcleolarda üzerinde durulan en önemli konulardan biri programa katılan çocukları dışlamadan, hepsine öz saygıdeğerlerini

[14]Şelale, İspanyolca (Ç.N.)

fark ettirerek eğitmektir. Başlangıç seviyesindeki çocuklar bile herkesle beraber çaldığı zaman orkestranın bir parçası olduğunu hissetmektedirler. Bu da kişinin kendini değerli hissetmesini sağlamaktadır.

La Rinconada'da bulunan núcleoda yaşları 2 ile 16 arasında değişen çocuk ve gençler eğitim görmektedirler. Dört orkestra ve biri çocuklar diğeri gençler için olmak üzere iki bakır üflemeli çalgı topluluğu bulunmaktadır. Orkestra bu núcleoda hafta içi her gün 14-18, Cumartesi günleri 9-12 saatleri arasında çalışmalar yapmaktadır. Yaşları küçük olan öğrencilerin üç gün geldiği merkezde, koro hafta içi dört gün ve Cumartesi günleri çalışmaktadır. La Rinconada'da 25 farklı müzik eğitim programı bulunmaktadır ve öğrencilerin yüzde 10'u çeşitli nedenlerden ötürü programdan erken ayrılmaktadırlar (Fayed&Lohstöter, 2013: 68).

Baker ise kitabında adını vermemekle beraber, Karakas'ta sıradan bir núcleo ziyaretinden bahsetmektedir. Bu núcleoya gelen çocuklardan bazılarının aile içi problemler yaşadığını, bazı çocukların ise evlerinden atıldıklarını söylemektedir (Baker, 2014: 154). Ona göre program toplumsal harekete dikkatle bakmamakta, toplumsal olarak çocukların toplumla bütünleşmesi konusunda zayıf kalmaktadır.

Venezuela'da bazı eyaletlerin 2005 ve 2010 müzik eğitim merkezleri sayıları şu şekildedir (Borzacchini, 2011: 198):

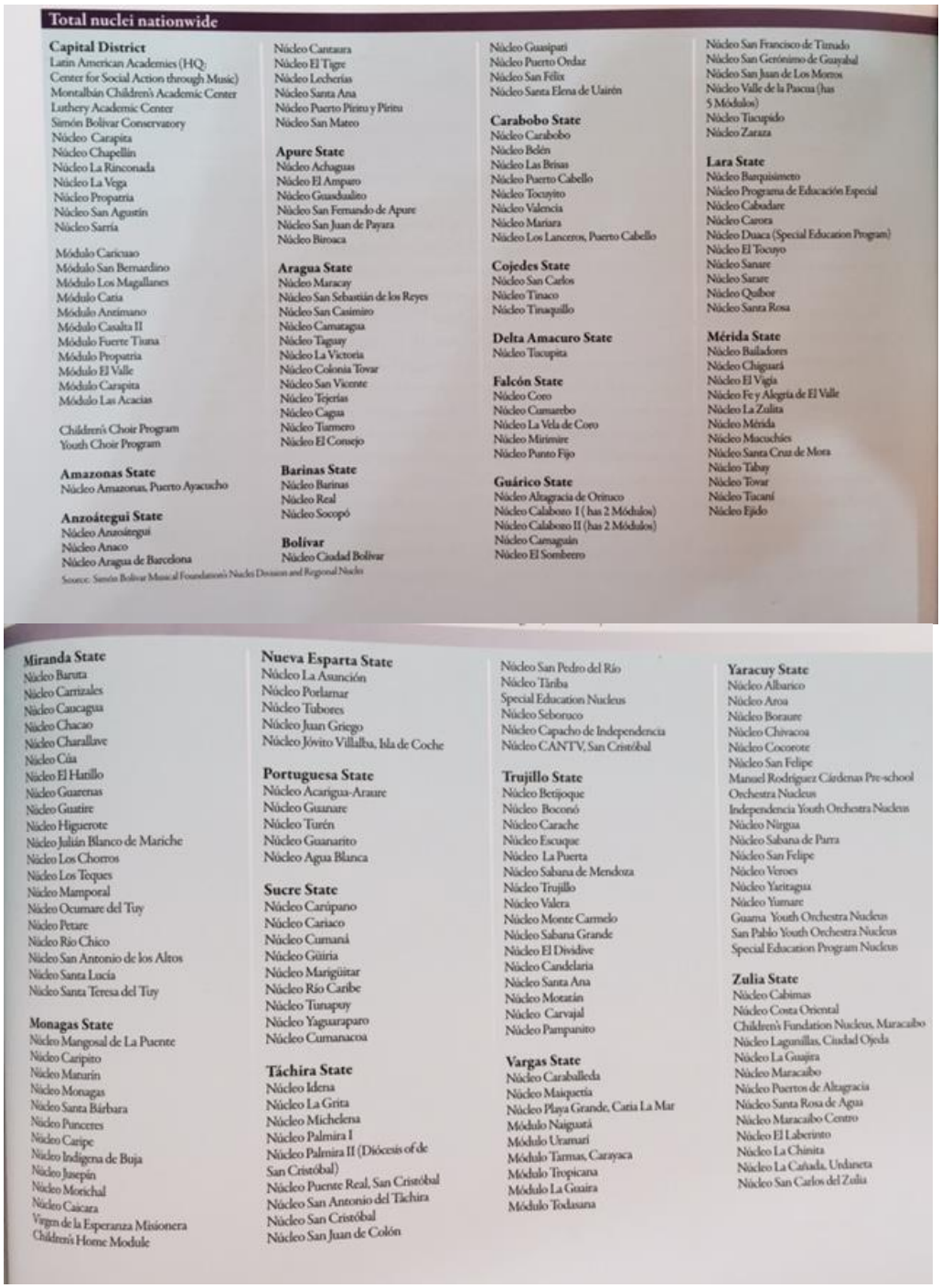
	2005	**2010**
Trujillo	8	17
Aragua	4	12

Miranda	10	20
Yaracuy	6	17
Monagas	2 (2002)	11
Táchira	3	15
Vargas	3	8
Mérida	3	13
Başkent Bölgesi	6	16

Tablo 3: Venezuela'daki eğitim merkezlerinin sayıları

Merkezlerin bir başka önemli özelliği ise çok sayıda çocuk barındırmalarıdır. Çocuklar sadece orkestralarda yer almak için müzik eğitim merkezlerine gelmemektedirler. Ayrıca gelen öğrencilerin hepsi müzik öğrenimi almamaktadır. Korolar, halk müziği toplulukları, özel eğitim programları ve lütiye atölyelerinde çalışmak üzere merkezlere gelmektedirler. En çok çocuk ve gencin yer aldığı programlara sahip eyaletler ise, Ulusal Núcleo Koordinatörü Ángel Linares'in verilerine göre şu şekildedir: Başkent Bölgesi 32000+; Miranda 10000+; Aragua 6000+; Guárico 7000+; Yaracuy 5000+; Trujillo 5000+ (Borzacchini, 2011: 198).

2010 yılı verilerine göre Venezuela'da yer alan núcleolar eyaletlere göre ekte görülmektedir:



Total nuclei nationwide

Capital District
Latin American Academies (HQ: Center for Social Action through Music)
Montalbán Children's Academic Center
Luthery Academic Center
Simón Bolívar Conservatory
Núcleo Carapita
Núcleo Chapellín
Núcleo La Rinconada
Núcleo La Vega
Núcleo Propatria
Núcleo San Agustín
Núcleo Sarría

Módulo Caricuao
Módulo San Bernardino
Módulo Los Magallanes
Módulo Catia
Módulo Antímano
Módulo Casalta II
Módulo Fuerte Tiuna
Módulo Propatria
Módulo El Valle
Módulo Carapita
Módulo Las Acacias

Children's Choir Program
Youth Choir Program

Amazonas State
Núcleo Amazonas, Puerto Ayacucho

Anzoátegui State
Núcleo Anzoátegui
Núcleo Anaco
Núcleo Aragua de Barcelona

Source: Simón Bolívar Musical Foundation's Nuclei Division and Regional Nuclei

Núcleo Cantaura
Núcleo El Tigre
Núcleo Lecherías
Núcleo Santa Ana
Núcleo Puerto Píritu y Píritu
Núcleo San Mateo

Apure State
Núcleo Achaguas
Núcleo El Amparo
Núcleo Guasdualito
Núcleo San Fernando de Apure
Núcleo San Juan de Payara
Núcleo Biruaca

Aragua State
Núcleo Maracay
Núcleo San Sebastián de los Reyes
Núcleo San Casimiro
Núcleo Camatagua
Núcleo Taguay
Núcleo La Victoria
Núcleo Colonia Tovar
Núcleo San Vicente
Núcleo Tejerías
Núcleo Cagua
Núcleo Turmero
Núcleo El Consejo

Barinas State
Núcleo Barinas
Núcleo Real
Núcleo Socopó

Bolívar
Núcleo Ciudad Bolívar

Núcleo Guasipati
Núcleo Puerto Ordaz
Núcleo San Félix
Núcleo Santa Elena de Uairén

Carabobo State
Núcleo Carabobo
Núcleo Belén
Núcleo Las Brisas
Núcleo Puerto Cabello
Núcleo Tocuyito
Núcleo Valencia
Núcleo Mariara
Núcleo Los Lanceros, Puerto Cabello

Cojedes State
Núcleo San Carlos
Núcleo Tinaco
Núcleo Tinaquillo

Delta Amacuro State
Núcleo Tucupita

Falcón State
Núcleo Coro
Núcleo Cumarebo
Núcleo La Vela de Coro
Núcleo Mirimire
Núcleo Punto Fijo

Guárico State
Núcleo Altagracia de Orituco
Núcleo Calabozo I (has 2 Módulos)
Núcleo Calabozo II (has 2 Módulos)
Núcleo Camaguán
Núcleo El Sombrero

Núcleo San Francisco de Tiznado
Núcleo San Gerónimo de Guayabal
Núcleo San Juan de Los Morros
Núcleo Valle de la Pascua (has 5 Módulos)
Núcleo Tucupido
Núcleo Zaraza

Lara State
Núcleo Barquisimeto
Núcleo Programa de Educación Especial
Núcleo Cabudare
Núcleo Carora
Núcleo Duaca (Special Education Program)
Núcleo El Tocuyo
Núcleo Sanare
Núcleo Sarare
Núcleo Quibor
Núcleo Santa Rosa

Mérida State
Núcleo Bailadores
Núcleo Chiguará
Núcleo El Vigía
Núcleo Fe y Alegría de El Valle
Núcleo La Zulita
Núcleo Mérida
Núcleo Macuchíes
Núcleo Santa Cruz de Mora
Núcleo Tabay
Núcleo Tovar
Núcleo Tucaní
Núcleo Ejido

Miranda State
Núcleo Baruta
Núcleo Carrizales
Núcleo Caucagua
Núcleo Chacao
Núcleo Charallave
Núcleo Cúa
Núcleo El Hatillo
Núcleo Guarenas
Núcleo Guatire
Núcleo Higuerote
Núcleo Julián Blanco de Mariche
Núcleo Los Chorros
Núcleo Los Teques
Núcleo Mamporal
Núcleo Ocumare del Tuy
Núcleo Petare
Núcleo Río Chico
Núcleo San Antonio de los Altos
Núcleo Santa Lucía
Núcleo Santa Teresa del Tuy

Monagas State
Núcleo Mangosal de La Puente
Núcleo Caripito
Núcleo Maturín
Núcleo Monagas
Núcleo Santa Bárbara
Núcleo Punceres
Núcleo Caripe
Núcleo Indígena de Buja
Núcleo Jusepín
Núcleo Morichal
Núcleo Caicara
Virgen de la Esperanza Misionera Children's Home Module

Nueva Esparta State
Núcleo La Asunción
Núcleo Porlamar
Núcleo Tubores
Núcleo Juan Griego
Núcleo Jóvito Villalba, Isla de Coche

Portuguesa State
Núcleo Acarigua-Araure
Núcleo Guanare
Núcleo Turén
Núcleo Guanarito
Núcleo Agua Blanca

Sucre State
Núcleo Carúpano
Núcleo Cariaco
Núcleo Cumaná
Núcleo Güiria
Núcleo Marigüitar
Núcleo Río Caribe
Núcleo Tunapuy
Núcleo Yaguaraparo
Núcleo Cumanacoa

Táchira State
Núcleo Idena
Núcleo La Grita
Núcleo Michelena
Núcleo Palmira I
Núcleo Palmira II (Diócesis of de San Cristóbal)
Núcleo Puente Real, San Cristóbal
Núcleo San Antonio del Táchira
Núcleo San Cristóbal
Núcleo San Juan de Colón
Núcleo San Pedro del Río
Núcleo Táriba
Special Education Nucleus
Núcleo Seboruco
Núcleo Capacho de Independencia
Núcleo CANTV, San Cristóbal

Trujillo State
Núcleo Betijoque
Núcleo Boconó
Núcleo Carache
Núcleo Escuque
Núcleo La Puerta
Núcleo Sabana de Mendoza
Núcleo Trujillo
Núcleo Valera
Núcleo Monte Carmelo
Núcleo Sabana Grande
Núcleo El Dividive
Núcleo Candelaria
Núcleo Santa Ana
Núcleo Motatán
Núcleo Carvajal
Núcleo Pampanito

Vargas State
Núcleo Caraballeda
Núcleo Maiquetía
Núcleo Playa Grande, Catia La Mar
Módulo Naiguatá
Módulo Uramari
Módulo Tarmas, Carayaca
Módulo Tropicana
Módulo La Guaira
Módulo Todasana

Yaracuy State
Núcleo Albarico
Núcleo Aroa
Núcleo Boraure
Núcleo Chivacoa
Núcleo Cocorote
Núcleo San Felipe
Manuel Rodríguez Cárdenas Pre-school Orchestra Nucleus
Independencia Youth Orchestra Nucleus
Núcleo Nirgua
Núcleo Sabana de Parra
Núcleo San Felipe
Núcleo Veroes
Núcleo Yaritagua
Núcleo Yumare
Guama Youth Orchestra Nucleus
San Pablo Youth Orchestra Nucleus
Special Education Program Nucleus

Zulia State
Núcleo Cabimas
Núcleo Costa Oriental
Children's Fundation Nucleus, Maracaibo
Núcleo Lagunillas, Ciudad Ojeda
Núcleo La Guajira
Núcleo Maracaibo
Núcleo Puertos de Altagracia
Núcleo Santa Rosa de Agua
Núcleo Maracaibo Centro
Núcleo El Laberinto
Núcleo La Chinita
Núcleo La Cañada, Urdaneta
Núcleo San Carlos del Zulia

Resim 2: Venezuela'da yer alan müzik eğitim merkezlerinin eyaletlere ayrılmış hali (Borzacchini, 2011: 214-215).

El Sistema içerisinde özel eğitim okulları, Kodaly, Orff, Suzuki, Dalcroze enstitüleri, konservatuvarlar, gençlik orkestraları bulunmaktadır. Bütün bu metotlar ve okullar müzik eğitiminin karmaşıklığından çok problemlerin çözümüne yönelik çalışmaktadırlar.

5.3. Orkestra

El Sistema programı orkestraları ile ön plana çıkmaktadır. "Bire bir veya küçük grupların eğitimi düzenli olarak devam ederken, her núcleonun kalbini ve ruhunu orkestralar oluşturuyor" (Tunstall, 2014: 201). Orkestralar çocuk ve gençlerin toplumsal açıdan kendilerini geliştirdikleri alanlar olarak görülmektedir. El Sistema çocukları yoksulluğun çete üyeliği, uyuşturucu ve şiddete sürükleyebilecek tehlikelerinden, umutsuzluktan ve özsaygı eksikliğinden korumayı amaçlamaktadır (Tunstall, 2014: 24). Bunu ise program içinde yer alan orkestra, koro ve diğer programlarla başarmaktadır.

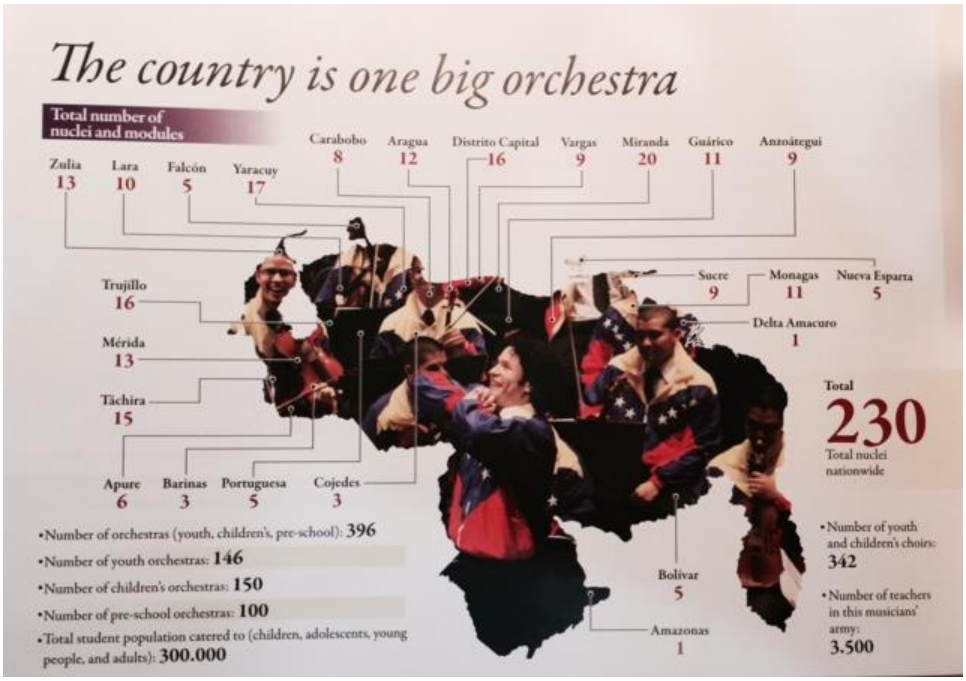
El Sistema içinde yer alan orkestralar, bu programın misyonunu en etkin şekilde ifade eden topluluklardır. Orkestralar her daim çocukları daha iyi birer vatandaş yetiştirmek üzere eğiten, onları fiziksel, toplumsal ve entelektüel açılardan geliştirme amacını taşıyan yapılardır. Uzun dönemde müzik eğitimi, algıyı artırmakta, edebi yetenekleri geliştirmekte, aynı zamanda sayısal yetenekleri kuvvetlendirmekte ve entelektüel gelişim üzerinde bir etki sağlamaktadır. Ayrıca orkestralarda yer alan çocuklar, okuldaki performansları ve davranışları, disiplinli olmayı öğrenmeleri, stratejik düşünme, odaklanma, bağlılık, zaman yönetimi, diğer çocuklarla iyi ilişkiler kurma gibi konularda gelişme göstermektedirler (Isaacs, 2007: nd).

Orkestraların amacı toplumsal merkezler oluşturup bir çok çocuğun gelişimine katkıda bulunmak, onların iyi yetişmiş birer insan olmalarına yardımcı

olmaktır (Borzacchini, 2011: 201).

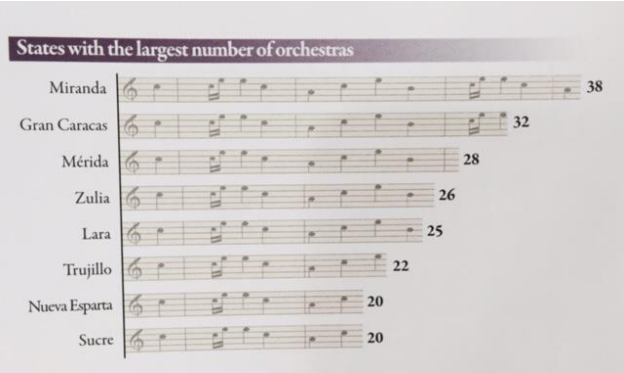
Tunstall'a göre, "orkestra, ortak hedef ve yüksek bireysel ideallerin belirli bir sinerji içerisinde bir araya geldiği bir sosyal yaşam modelidir" (Tunstall, 2014: 181). Kolektif bilinci kaybetmeden bireysel hedeflerin gelişimini hedef alan bir model olan orkestralar sayesinde çocuk ve gençler beraber ortak bir amaç için çalışmayı ve aynı zamanda çalışmanın kendilerine fayda sağladığını öğrenmektedirler.

1980lerde her eyalettebu sistem sayesinde kurulmuş bir orkestra yer almaktayken bugün her eyalette birden çok orkestra yer almaktadır.Aşağıda Venezuela'da bulunan 24 eyaletin 2010 verilerine göre orkestra sayıları bulunmaktadır.



Resim 3: "Ülke büyük bir orkestradır"*.

*"Ülke büyük bir orkestradır". Ülkede yer alan toplam núcleo ve modül sayıları, orkestralar, gençlik orkestraları, çocuk orkestraları, okul öncesi orkestraları sayıları, programa katılan toplam çocuk sayısı, programda yer alan toplam koro sayısı ve toplam eğitmen sayısı gösterilmektedir (Borzacchini, 2011: 214).



Resim 4: En çok orkestraya sahip eyaletlerin sayıları (Borzacchini, 2011: 215).

Venezuela'da 300'den fazla okul öncesi, çocuk, genç ve senfoni orkestrası bulunmaktadır. 23 bölgesel merkez (2014 verilerine göre 371 merkez) 300000Venezuelalı çocuk ve müzisyen bu orkestralarda yaş ve sosyal sınıf ayrımı olmadan yer almaktadır (Borzacchini, 2011: 197).

El Sistema'nın içinde klasik müziğin yanı sıra salsa, Jazz, halk müzikleri, Rock, Venezuela müzikleri gibi farklı müzik türlerinde gelişmiş ve gelişmekte olan orkestralar da bulunmaktadır (Borzacchini, 2011: 201). Bunlara örnek olarak "Tipica" adında on beş yirmi kişilik geleneksel müzik yapan orkestralar gösterilebilir. Arjantin'de "Tango Orkestraları" olarak bilinen genellikle tango ve folk müzik düzenlemelerini çalan orkestralar, Venezuela'da joropos, gaitas, golpe de tambor, pasaje ve diğer geleneksel müzik formlarında eserler çalmaktadırlar. Mérida'daki Orquesta Tipica, halk için haftalık konserler düzenlemekte, devlet otoriteleri tarafından istendiğinde de konserler vermektedirler (Hollinger, 2007: 109).

Orkestra sosyal uyum, kapsama, takım çalışması ve dayanışmayı sembolize etmektedir (Baker, 2014:124). Orkestralarda çocuklar hızlı bir şekilde öğrenmektedirler. Yanlış yaptıklarında yanlışlarına hemen müdahale edilmekte ve

bunlar düzeltilmektedirler(Baker, 2014: 111). Eğitmen asistanları öğrencilerin yanlışlarının düzeltilmesinde çalışmalar ve orkestra provaları esnasında yardımcı olmaktadırlar. Böylece çocuklar yanlışı öğrenmeden, sürekli doğruları öğrenerek hızla ilerlemektedirler.

5.3.1. Orkestralarda Yer Almanın Manevi Gelişim Üzerindeki Rolü

Tunstall'a göre, "sanat eğitiminde süregelen en önemli tartışmalardan biri, erişim ile mükemmeliyet arasında, yani sanat eğitimini mümkün olduğunca fazla kişiye ulaştırmak ile küçük seçkin bir grup içinde en iyi seviyeye ulaşmak arasında bir seçim yapmak konusunda olmuştur"(Tunstall, 2014: 90). El Sistema'nın ilk yıllarından itibaren, Abreu'nun vizyonu sanata hem sınırsız erişimi, hem desanatın içindeki mükemmeliyeti barındırmakta, dolayısıyla bu iki amaca da ulaşmak için aynı ölçüde gayret göstermektedir. Abreu'ya göre; "Müziğin kendi içinde yarattığı devasa manevi dünya, maddi yoksulluğun üstesinden gelir. Birlikte çalıp söylemek samimiyetle bir arada var olmak anlamına gelir. Müzik, içtenliğin ortaya çıkmasında ve değerlerin oluşmasında son derece önemlidir" (Tunstall, 2014: 60).

Tunstall, müziğin çocukların hayatını değiştirdiğini ifade etmektedir. Utangaç bir çocuğu canlandırma, kaygılı birini sakinleştirme ve çok defa duyguların anlaşılmaz karmaşasına anlam ve uyum getirme gücünü gördüğünü ifade etmektedir (Tunstall, 2014: 25). Müziğin, insanları depresyondan çıkardığı ve genç yaşamlara yeni bir ruh hali ve amaçlar verdiği; öğrencilerin, müzik sayesine içlerindeki yaşam enerjisini ve yaratıcılığın yeni boyutlarını keşfettikleri söylenebilir.

> "Bence bir orkestra her şeyden önce çocukların insani gelişimlerini desteklemenin bir yoludur. Bu yüzden her zaman şöyle dedim ve hala da diyorum: bu sanatsal bir program değil, müzik aracılığıyla gençlerin insani gelişimine katkıda bulunmayı amaçlayan bir programdır. Bu konuda açık ve net olmak çok önemli. Çünkü bu iş başladığından beri gelişen her şey, bu fikrin doğrudan bir sonucudur" (Tunstall, 2014: 86).

Abreu'ya göre orkestra; keyif, motivasyon, takım çalışması ve başarı hevesi anlamına gelmektedir. Ve müzik, vatandaşlık, toplumsal farkındalık, hayattaki estetik değerleri öğretmektedir. Sosyal, kültürel ya da ekonomik farklılıkları gözetmeden beraber çalışmayı öğrenmek çocuklara hoşgörülü olmayı öğretmekte, onların insani gelişimlerine katkıda bulunmaktadır.

Program orkestra içinde çocukların kendilerini başarılı yapacak disiplini öğretmenin yanında, toplum yaşamında onları başarıya götürecek olan sosyal zeka becerilerini de eş zamanlı olarak öğretmektedir.

Yaklaşık 40 yıldır devam eden bu programı uygulamak için çaba gösteren diğer ülkelerin, sistemi kopyalamak istemelerinin ardında yatan sosyal etki ve erdemler anlamındaki nedenleri şunlar olabilir: özellikle sosyal ve ekonomik imkanları kısıtlı olan çocuklar için, dışlamadan her bireyi programa kabul etmek, aktif katılım ve müzik yoluyla çocukların potansiyellerini kullanarak kendilerini başarılı hissetmeleri. Sanatın toplumsal fonksiyonu, sosyal sınıf farklarından bağımsız olarak, çocuklara kendi ve ailelerinin hayatlarını dönüştürme şansı vermesidir (Borzacchini, 2011: 100). Aynı zamanda El Sistema'nın programları; terk edilmiş, fiziksel engelli ya da uyuşturucu bağımlısı gençlerin de orkestralarda çalmalarını sağlayarak onları etkin bir şekilde korumakta ve topluma kazandırmaktadır. Bu nedenlerle dünyada bu sistemi yaygınlaştırmak isteyen bir çok ülke bulunmaktadır.

5.3.2. Orkestranın Kazandırdığı Kolektif Bilinç ve Etkileri

Programa kayıt olan ve sonra belli aşamalardan geçip orkestralarda çalmaya başlayan çocuklar, disiplin, uyum, çalışma gibi hayatta başarılı olmaya yönelik alışkanlıkları içselleştirmekte ve bireysel olandan uzaklaşıp kolektif bilinci hayatlarının neredeyse her anına yaymaktadırlar. Örneğin, Fransız kornosu çalan Dani, "orkestra ile yaklaşık sekiz yıldır çalıyoruz" (Tunstall, 2014: 122) diyerek cümlesinde sadece kendini değil, orkestrada beraber çalıştığı arkadaşlarını da ifade etmektedir. Bir başka deyişle El Sistema gençlerin duygularını da biçimlendiren bir yapıdadır. Rekabet ortamı programın içinde yer almaktadır ancak bununla beraber El Sistema'nın işbirliğine dayalı bir dayanışma modeli olduğu göz ardı edilmemelidir.

Orkestraların sıklıkla gerçekleştirdiği konserler, provaların doğal bir uzantısı olarak görülmektedir (Tunstall, 2014: 182). Sürekli konser veren çocuk ve gençler konservatuvar eğitimi içindeki bireysel bilinçten kısmen uzaklaşarak kolektif çalışma ile sahne korkularını da yenmektedirler.

> Trompet çalan çocuk (Fernando, 21) "biz müziği sadece yorumlamak için çalmıyoruz, altında yatan sosyal bir amaç için çalıyoruz ve aslında en önemlisi de bu değil mi? Müziğin çocukları kurtarabileceğini ve ruhları temizleyebileceğini gösterebilmek; işte dünyaya bunu göstermek, bu bizim gerçek işimiz" (Tunstall, 2014: 109). Luisa (22, piccolo) "Başka türlü böyle bir fırsat yakalayamayacak çocuklara yeni bir hayat kurma şansı sunuyor. Çocuklara disiplinin, vicdani sorumluluğun anlamını öğretiyor. Böyle şeyler küçük yaşlarda öğrenilince tüm hayat boyunca seninle kalıyor" (Tunstall, 2014: 111).

İlk bakışta ideolojik yaklaşım gibi gözüken bu anlayış ve düşünce biçimi önceden öğretilmiş gibi durmaktadır. Belki de küçük yaşta programa katılan öğrencilerin burada yetişmesi ile bu ideolojiler içselleştirilmektedir. Böylelikle toplumsal bir bilinç yaratılmakta ve bu iyi yönde kullanılarak insanların hayatlarında iyi, mutlu ve başarılı olmaları için gerekli alt yapıyı sağlamakta, çocukları hayata hazırlamaktadır.

Baker El Sistema içinde yer alan orkestraların çalışma[15] odaklı olduklarından bahsetmektedir (Baker, 2014: 139). Karakas'tan bütün ülkeye yayılan bir repertuvar bulunmakta; öğrenciler sık tekrarlarla bu repertuvarı bölümler ve pasajlar üzerinden çalışmaktadırlar.

Sistemde yer alan müzisyenlerin yüksek bir pozitif rekabet duygularının olduğunu söyleyen orkestra şefi Igor Lanz, orkestranın toplumda olduğu gibi demokrasi örneği olduğunu ve meritokrasi ile yönetildiğini söylemektedir. Örneğin başkemancı (concertino) herkes tarafından saygı görmektedir. O da orkestradaki herkese saygı duymasının yanında işine de büyük bir saygı göstermektedir. O noktada kalmak için öğrenmek, çalışmak ve çalmak zorunda olduğunu bilmektedir. Ayrıca sistemin içinden atılmanın söz konusu olmadığını belirten Lanz, ayrılan çocukların hayal kırıklığına uğradıkları için programa devam etmediklerini söylemektedir. Programa katılan öğrenciler profesyonel, müzikal, yönetimsel, sanatsal alanlarda da sistem içinde yer alabilmektedirler (Borzacchini, 2011: 101). Bu durum yine bireylere değer verilmesi, çocuklara sevgi gösterilmesi ve onlara sorumluluk vererek başarılı olmalarının beklenmesi ile açıklanabilir. El Sistema çocukların ve gençlerin ruhsal gelişimlerini de destekleyerek programa katılan bireyleri pozitif yönde dönüştürmekte, onların programın temel amacı olan daha iyi birer yurttaş olmalarına katkıda bulunmaktadır.

[15]Work based: Salt çalışmaya dayalı (Ç.N.)

5.3.3. Yayılan Çeşitlilik

Farklı enerjilerle ses üretenler ülkesi Venezuela'da her bölge kendine özgü müzik potansiyeli ile ön plana çıkmaktadır. Simon Bolivar Senfoni Orkestrası'nın ülkenin en iyi müzisyenlerini bir araya getirdiğini ve eşsiz bir tınıya sahip olmasının nedeni birleşmiş, sağlam yapısal özelliklerle kendi kişisel ve bölgesel değerlerini korumalarından ileri gelmektedir (Borzacchini, 2011: 199).

Her bölgenin orkestrasının farklı bir tınısı bulunmakta ve bu o bölge insanının özellikleri ile örtüşmektedir (Borzacchini, 2011: 199-200). Buna göre Llaneros (Ova Bölgesi) dostane, açık insanların yaşadığı bir bölgedir ve orkestraları da açık, arkadaş canlısı bir tınıya sahiptir. Zulia eyaletinde insanlar kendilerine odaklı yaşamaktadırlar bu da orkestralarında gururlu ve enerjik bir tını sağlamaktadır. Lana eyaletinde sanatçı kimlikleri ağır basan insanların oluşturduğu orkestralar melodik açıdan yüksek bir müzikaliteye sahiptirler. Andes eyaletinde insanlar iletişim zorlukları çekmek, tutuk ve içedönük kişilik yapısı sergilemektedir. Bu nedenle orkestraları durgun mizaçlıdır. Orientales (Doğu bölgesi) büyük sahillere, yakıcı bir güneşe sahiptir ve orkestraları sıcakkanlı, müzikleri bulaşıcı ve neşelidir. Başkentte ise insanlar her zaman daha cüretkar, aynı zamanda zariftirler. Bu bölgedeki orkestralar ise her şeylerini en iyi sesi bulmak adına riske atabilecek, en iyi yoruma sahip aynı zamanda zarif orkestralardır.

5.4. Koro

El Sistema'nın içerisinde orkestraların yanı sıra koro programları da yer almaktadır. Bu koro programları da orkestra programları gibi yaygındır. Her núcleonun en az bir korosu bulunmaktadır. Lara, Guárico, Aragua, Carabobo gibi eyaletlerde okul öncesi, çocuk, gençlik ve aileler için korolar yer almaktadır

(Borzacchini, 2011: 203).

Fundación Musical Simón Bolívar(Simon Bolivar Müzik Vakfı) Ulusal Korolar Sistemi, 1930larda kurulan Lama Koro Topluluğu'nca kurulan vakıf ile güçlerini birleştirmiştir (Borzacchini, 2011: 204). Lara eyaletinde 2010 yılı verilerine göre toplam 38 okul öncesi, çocuk, gençlik ve yetişkin korolarının yanında bir ebeveyn korosu ve bir 4-5 yaş çocuklarına hitap eden koro bulunmaktadır (Borzacchini, 2011: 205). Ülkede Venezuela Gençlik Senfoni Korosu, Venezuela Çocuk Korosu (Los Niños Cantores de Venezuela), Metropolitan Gençlik Senfoni Korosu gibi bir çok senfoni korosu yer almaktadır.

Venezuela'da El Sistema programlarının içinde yer alan korolar dışında okullarla çeşitli işbirlikleri yapılmaktadır. Çocuk koroları projesi "Okullarda Müzik" (Music in Schools) ilk ve orta dereceli okullarda toplumsal, sosyal sorumluluk projeleri kapsamında gerçekleştirilmektedir. Ayrıca koro şefliği bölümleri ülkedeki konservatuvar ve üniversitelerin dışında El Sistema'nın öğrenci yetiştirdiği akademilerde de bulunmaktadır.

5.4.1. Beyaz Eller Korosu (Coro de Manos Blancas)[16]

1995'te "Biz de Venezuela'yız" mottosu ile Ulusal Venezuela Gençlik ve Çocuk Orkestraları Sistemi içinde Özel Eğitim Programları oluşturulmuştur. Bu program duyma ve görme, zihinsel, hareket, öğrenme engelli, otizm ve Down Sendromlu çocuklara yönelik olarak Lara eyaletinin Barquisimeto şehrinde başlamıştır. 2000 yılından itibaren ise ülkedeki bir çok şehre yayılmıştır (Borzacchini, 2011: 120). Bu programın kurucusu Jhonny Gómez programın 16 öğrenme zorluğu çeken, 12 görme engelli çocukla başladığını söylemektedir.

[16]Beyaz Eller Korosu El Sistema programları içinde zihinsel ve bedensel engelli çocuk ve gençler için özel olarak tasarlanmış ve eğitim programı oluşturulmuş bir korodur. (Ç.N.)

Program 5-30 yaşları arasındaki çocuk, genç ve genç yetişkinlerin öğrenme yetenekleri üzerine kurulmuştur. Böylelikle bu koro ile müzik yapabilmek için müzik kulağına ihtiyaç vardır önyargısını kırmakla beraber toplumdan dışlanan birçok kişi desteklenmektedir. Bu koronun amacı her türlü engelli çocuğun toplum içinde engeli olmayan insanlarla beraber yaşamalarını kolaylaştırmaktır.

El Sistema kurulduğu 1975'ten beri büyümeye devam etmektedir. Sürekli olarak daha fazla çocuğa ulaşmak için yeni yollar bulmaya çalışmaktadır. Bu sayede çocuklara daha geniş kültürel bir topluluğun parçası olma şansı vermektedir. Program katılımcıların engellerini görmeksizin, onları bir bütün olarak algılamaktadırlar. Bu sayede kişilerin yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini geliştirip, onların kişisel değerlerine vurgu yapmaktadırlar. El Sistema'dan esinlenmişengelli öğrencilerden oluşan koronun çıkış noktası bu çocukların da müzikal bir toplulukta yer almayı hak etmesi ve buna ihtiyaçları olmasıdır.

Barquisimeto'daki núcleo, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukları merkezdeki orkestra ve korolarla kaynaştıran bir núcleodur. Özel eğitim programlarının yöneticisi Jhonny Gomez, núcleoya gelen 3000 çocuktan 340'ının duyma, görme engelli, otizm, zeka geriliği, Down Sendromu gibi engellere sahip olduklarını söylemektedir (Tunstall, 2014: 190). Özel Eğitim Programı'nın amaçlarının engelli çocukların dünya ile aralarındaki engeli ortadan kaldırmak, onların toplumla kaynaşmış bir şekilde yaşamalarına yardımcı olmak olduğunu belirtilmektedir.

Bu núcleo, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların eğitmenlerini de yetiştiren bir merkezdir. 2013 yılında 80 eğitmen ülkenin çeşitli noktalarında bulunan 19 Özel Eğitim Núcleosunda 1800 özel eğitime ihtiyaç duyan çocukla çalışmaktadır (Tunstall, 2014: 192).

Beyaz Eller Korosu; bir kısmı işitme engelli, bir kısmı duyan ancak zihinsel ve bedensel engelleri olan çocuklardan oluşan çift sesli bir korodur. Koronun bir bölümü beyaz eldiven takan duyma engelli çocuklardan oluşur; diğer bölümünde ise

görme yada bilişsel engelli, hareket (motor) engelliler, öğrenme zorluğu çekenler, Down sendromlular ve otizm yaşayan çocuklar bulunmaktadır. Aynı zamanda bu sıra dışı çalışmaya destek olmak isteyen engelsiz çocuklar da bu koroda yer almaktadır (Fayed&Lohstöter, 2013: 50). El Sistema içinde özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarla yapılan çalışmalar müzik terapisi olarak algılanmamaktadır (Tunstall, 2014: 198). Engellerin geri dönüşü olmadığını düşünülürken, bu merkezlerde çocukların engelleri yerine, onların yapabilecekleri üzerine yoğunlaşılmaktadır. Böylelikle El Sistema'nın ana amaçları doğrultusunda engelli çocuklar da engeli olmayan çocuklar gibi iyi birer vatandaş olmak üzere, sosyal bir hak olarak müzik eğitimi almaktadırlar.

Bunlara ek olarak işitme engelli ve serebral palsinin[17] yanında görme engelli ve otizm gibi özel eğitim gerektiren genç ve genç yetişkinlerden oluşan bir perküsyon grubu, özel eğitime ihtiyaç duyan ve duymayanların bir arada çalıştıkları korolar bulunmaktadır. Bu özel eğitim koroların gelişim süreci ise şu şekilde işlemektedir:

> "... hepsini aynı yerde bir araya toplayabildiğimiz zaman uyum içinde şarkı söyleyen bir küçük çocuk korosu oluşturuluyor. Beş ya da altı yaşına geldiklerinde, çocuklar halk şarkıları ile iki sesli akorları olan basit aranjmanlı senfonik koro parçalarını öğrendikleri okul öncesi korosuna geçerler... dokuz ile on dört yaş grubunun yer aldığı çocuk korosu bir sonraki düzeydir. İki tane de ileri düzey koro bulunuyor: ergenlik çağındaki gençler için gençlik korosu ve yaşları on beş ile otuz arasında değişen gençler için Camerata Larense Korosu. Son sırada ise núcleo öğrencilerinin ailelerinden oluşan Cantoría Jhonny Gómez Korosu geliyor" (Tunstall, 2014: 195).

[17]Serebral Palsi: Beyin felci, merkezi sinir sisteminin hareket işlev alanlarında oluşan hasarlar sonucu gelişmekte, hastalık olarak tanımlanmamaktadır. (Ç.N.)

Ayrıca özel eğitim programı altındaki çocuklar her gün derslere katılmakta, teori, uygulama, genel prova dersleri ile bireysel derslere girmektedirler.

1999'da Naybeth García, duyma engelli çocuklardan oluşan Beyaz Eller Korosu'nu yönetmeye başlamıştır. Günümüzde Beyaz Eller Korosu, perküsyon Ansambl, Ritim Topluluğu, Blok Flüt Ansambl, Zil Ansambl, Küçük Beyaz Eller Korosu, 'Biz Lara'yız Quartet' gibi bir çok topluluk El Sistema içinde yer almaktadır. Ayrıca Braille Müzik Araştırma ve Basım Merkezi Braille[18] alfabesinde nota ve okullarda çocuklara yardımcı olabilecek diğer derslerin kaynaklarının basımı için kurulmuştur (Borzacchini, 2011: 121-122).

Beyaz Eller Korosu'nun kurucu direktörü García, disiplin ve sevgi ile bu çocuklara yaklaşmak gerektiğini, vücutları ile sahneden seyircilere bir mesaj iletilemeyeceğini, bir eseri gerçekten yorumlamanın o eser içindeki sevgiyi ortaya çıkararak gösterilebileceğini söylemektedir. Hayatın bütün elementlerini, değerlerini yoğun bir şekilde kucaklamak gerektiğini ve böylelikle bütün çocuklara gerçek sevgiyi göstermek gerektiğini belirtmektedir.

Koro içinde duyan çocuklar şarkı söylerken, duyma engelli çocuklar müziği eldivenli ellerinin koreografisi ile ifade etmektedirler. Çocuklar biri beyaz eller için öteki şarkı söyleyenler için iki şef ile çalışmalarını sürdürmektedirler(Tunstall, 2013: 22). Duyma engelli çocuklar vücutlarıyla şarkı söylemekte, diğerleri ise ses ve duruş çalışmaktadırlar (Fayed&Lohstöter, 2013: 50). Beyaz eldivenli çocuklar, elleriyle şarkılarda geçen sözcüklerin anlamlarını değil; şarkıların insanlar üzerinde yarattığı güzellik, keyif, neşe gibi pozitif duyguları ifade etmektedirler. Bu özel çocuklara hitap eden korolar için devlet onlara ekonomik ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayacak protez ve baston desteği gibi konularda yardım etmektedir.

Orkestra şefi Sir Simon Rattle, orkestra şefi Claudio Abbado, Michael Churchill (New England Konservatuvarı Müdürü, Boston), Itzhak Perlman, Placido

[18]Görme engelli insanların okuyup yazması için oluşturulmuş özel alfabe (Ç.N.)

Domingo, Mirella Freni, orkestra şefi Marcus Marshall (Londra Royal Festival Hall direktörü) gibi birçok ünlü müzisyen Beyaz Eller Korosu ile çalışmışlardır (Borzacchini, 2011: 121). Ayrıca bu koro El Sistema'nın bir parçası olarak bütün dünyada hayranlıkla izlenmektedir. Jhonny Gomez, İtalya'da da özel eğitime ihtiyaç duyan, engelli çocuklardan oluşan bir koroyu Claudio Abbado ile kurmuştur.

İtalya'da Nonino Risit d'Aur ödünü kazanan bu özel çocuklara hitap eden koro, ülke genelinde 30 núcleoyu birleştirmekte ve 25 müzik topluluğu ile 11 eyalette yer alan özel eğitim programları ile çalışmalarına devam etmektedir.

5.5. Diğer Eğitim Birimleri

5.5.1. Hapishaneler Akademik Programı

Hapishaneler Akademik Programı (Programa Académico Penitenciario, PAP) İçişleri ve Adalet Bakanlığı (Ministerio del Poder Popular para las Relationes Interiores y Justicia) ve Inter-American Development Bank ile ortak çalışmalar sonucunda gerçekleştirilmektedir.

Fizibilite çalışmalarının 2004 yılında başladığı program Hapishane Senfoni Orkestrası Ağı ile devam etmektedir. 2006 yılında başlayan Hapishaneler Akademik Programı'nın Ulusal Koordinatörü Lenin Mora'ya göre 2011 yılında kadar 4453 tutuklu toplamda 28624 saat müzik eğitimi ve uzmanlık dersleri almışlardır (Borzacchini, 2011: 124).

Hapishaneler Akademik Programı, hapishanelerdeki tutukluların topluma yeniden kazandırılması üzerine kurulmuş bir müzik programıdır. Programın başlangıcından bu yana tutukluların kendilerine güvenlerini, öz değerlerini

güçlendirerek onları tekrar toplumla bütünleştirmek amaçlanmaktadır (Borzacchini, 2011: 124). Tutuklular orkestralarda konsantrasyon kazanmakta, aileleri ile bağlarını kuvvetlendirmektedirler. Disiplin kazanma ve çalışma alışkanlığı edinme dünyaya bakış açılarını ve davranışlarını değiştirmekte, hayatlarına tekrar mutluluk getirmektedir.

El Sistema öncelikle sosyolojik çalışmalar gerçekleştirerek hapishanelerin içinde orkestra sisteminin bir benzerini kurmaya çalışmıştır. Hapishanelerde kurulan bu sistem için öncelikle güvenlik mekanizmaları, ders vermek için kullanılacak alanlar ve kalıcı çalışanlar oluşturulmuştur. Mora, çalışanların ve eğitmenlerin tutuklu kişiler için önemli birer rol model olduklarını göz önünde bulundurduklarını söylemektedir (Borzacchini, 2011: 125). Bu nedenle davranış değişikliği uzmanları her hafta hapishanelerde takip çalışmaları yapmaktadırlar.

Programa sahip her hapishane, bir koordinatör, bir sekreter, müzisyen bir direktör ve eğitmenler takımından oluşmaktadır. Her hapishanede en az 22 kişilik bir takım görev almaktadır. Bu takım öncelikle tutukluları orkestralarda yer almaları için ikna etmektedirler. Bu program çatısı altında akademik müziğin yanı sıra Venezuela halk eserleri de icra edilmektedir. İki ay derslere katılan tutuklular, genellikle hapishaneden çıkana kadar programa düzenli olarak devam etmektedirler.

Tutukluların programa katılabilmeleri için tek şart, daha önce hapishane memurlarına fiziksel olarak direniş göstermemiş olmalarıdır. Mizaçlarını, karakterlerini ve fiziksel yapılarını anlamak için mülakata alınan tutuklular, kişisel özelliklerine göre çalacakları enstrümanlara yönlendirilmektedirler. Günde ortalama dört ile altı saatlerini enstrümanlarını çalışarak geçiren hapishanenin öğrencileri grup dersleri, bireysel dersler, atölye çalışmaları, provalar ve korolarda yer almaktadırlar. Öğrencilerin derslere katılmaları bir takım kurallara uymalarına bağlıdır. Bunlar, banyo yaparak, temiz kıyafetlerle, kişisel bakımları yapılmış şekilde derse katılmak; sınıf arkadaşlarına saygı duymak; düzgün bir dil kullanmak; silah taşımamak ve enstrümanlarına bakmaktır.Ayrıca her öğrenci diş sağlığı bakımından geçmekte,

nefesli enstrümanları çalabilmek için bütün dişlere sahip olma gerektiğinden, 147 öğrenci için protez yaptırılmıştır.

2011 yılında bu programdan faydalanan 1565 tutuklu bulunmaktadır (Borzacchini, 2011: 126). Programın yürütüldüğü her hapishanede tutuklular ve aileleri için resital, konser, gösteriler gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. 2006-2011 yılları arasında ortalama 137 etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Hapishane Senfoni Orkestrası ağında sekiz orkestra yer almaktadır. Aynı zamanda her hapishanede müzikal ve koro toplulukları da yer almaktadır. Her hapishanede tutuklular ve aileleri için resital, konser, teknik sergiler ve sunumlar gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Böylelikle hapishane nüfusunun en az %10'unun müzik eğitimi alması hedeflenmiştir. Ayrıca Hapishane Senfoni Orkestrası sıkı güvenlik önlemleri ile Teresa Carreño Tiyatrosu'nda beş hapishaneden (bu hapishaneler Mérida, Táchira, Carabobo, Miranda ve Falcón eyaletlerinde bulunmaktadır) seçilen 300 müzisyeni ile konser vermiştir.

5.5.2. Akademiler

El Sistema orkestra ve korolar dışında bu yapılara öğrenci yetiştirecek akademilere sahiptir. Abreu, "Ülkede her çalgının eğitiminin denk olması için, her bir çalgı için farklı bir akademi oluşturmaya karar verdim. Böylelikle Sistema, gerçekten de bir sistem haline gelmeye başlamıştı" (Tunstall, 2014: 98).

Eğitim ayağında müzikte mükemmeliyete ulaşmak ve her çalgının eğtiminin denk olması adına her bir çalgı için farklı bir akademi oluşturulmuştur. Her enstrümanın ilk orkestra şefinin hazırladığı temel eğitim programı, öğrencilerin ülke içinde şehir değiştirseler bile aynı programda kaldığı noktadan devam etme

olasılığını sağlamaktadır (Tunstall, 2014: 98).Bu akademiler müfredatın düzenlendiği, eğitici bilgilerin programlara yerleştirildiği noktalardır. Her enstrümanın müfredat programı bu akademilerde belirlenir ve ülke genelinde uygulanır. Latin Amerikan akademileri; keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, klarnet, korno, flüt, trompet, obua, fagot, klasik arp, trombon akademileridir.

Kurulan ilk akademi olan keman akademisinin başında José Francisco del Castillo bulunmaktadır. El Sistema'nın bu başarısının ardında çocukları erken yaşta teknik ve müzikal açıdan geliştiren bakış açıları ile çocuklarda oluşan disiplin ve kendini sorgulama olduğundan bahsetmektedir (Borzacchini, 2011: 152).

Latin Amerikan Klarnet Akademisi Direktörü Valdemar Rodríguez, Güney ve Kuzey Amerika'dan bir çok yabancı öğrenciyi eğittiklerini, sekiz öğrenci ile başladıklarını, eğitmen rotasyonu sayesinde öğrencilerin solistlik, oda müziği, orkestrada yer alma gibi her alanda uzmanlaştıklarını belirtmektedir (Borzacchini, 2011: 147). 2011 yılına kadar altı uluslararası festival düzenleyen akademiye girmek için iki yol bulunmaktadır. Bunlardan ilki akademinin dört hocası tarafından değerlendirilecek bir video göndermektir. Diğer yöntem ise, aynı hocalar tarafından değerlendirilecek seçmelere katılmaktır.

Ayrıca Inocente Carreño Görsel-İşitsel Merkezi ile uzaktan uygulamalar gerçekleştirilerek interaktif bir eğitim metodu geliştirilmiştir.

5.5.3. Lütiye Akademi Merkezi

Bu merkez 1982 yılında Venezuela Ulusal Gençlik ve Çocuk Orkestraları Sistemi'nin enstrüman yapım ve onarım desteği için kurulmuştur. Enstrümanların

tamiri ve kullanım ömürlerinin uzun olması için ülkede 10 eyalette lütiye[19] yetiştiren 19 merkez bulunmaktadır. Bu merkezlerde lütiye yardımcısı olmak için 720 akademik saat (6 ay), teknik lütiye olmak için 2160 saat (18 ay) ve lütiye olmak için 3240 saat (27 ay) eğitim alınması gerekmektedir.

El Sistema'nın enstrüman ihtiyacını ve enstrümanların bakımlarını bu atölyelerde program içinden mezun olan gençlerle gerçekleştirmektedir (Tunstall, 2014: 61). Hızla gelişen ve yayılan bir yapı olarak El Sistema içerisinde seri üretim olmadan enstrüman yapmaya devam etmekte olan lütiye atölyeleri, enstrümanların her koşulda tamir edildiği yerler olarak Sistema'nın önemli noktalarındandır. Lütiyelerin eğitim süreci ise şu şekildedir: "Yaşları 14-24 arasında değişen, bu işe gönül vermiş gençleri alıyor, onlara ihtiyaçları olan bütün eğitimi veriyoruz. İş kıyafetleri de dahil olmak üzere bütün bunlar kesinlikle ücretsizdir, masrafları El Sistema karşılar. Gerekli eğitimi aldıktan sonra da öğrendiklerini başkalarına aktarmaları ve bölgesel lütiye merkezleri oluşturmaları için onları işe alıyor, ülke çapındaki müzik eğitim merkezlerine gönderiyoruz" (Tunstall, 2014: 62).

Ayrıca bu atölyeler El Sistema içinde yer alan núcleolar ve Venezuela ile sınırlı değildir. Bolivya, Kolombiya, Şili, Ekvator ve Peru'da da lütiye yetiştiren merkezler bulunmaktadır.

Aynı zamanda Akademik-Teknik Nefesli Enstrüman Merkezi de Karakas'ta 2009 yılında Los Chorros nucelosu içinde öğrenci yetiştirmeye başlamıştır. 14-26 yaşları arasındaki gençlere uzman eğitmenler tahta ve bakır nefesli enstrümanların tamiri ve yapımı için dersler vermektedirler (Borzacchini, 2011: 151).

Venezuela'da 2011 yılında toplam 20 akademik merkez ve lütiye atölyesi bulunmaktadır. Bunlar; Anzoátegui, Aragua, Bolívar, Delta Amacuro, Distrito Capital, Guárico, Lara, Mérida, Miranda, Monagas, Sucre, Táchira, Yaracuy eyaletlerinde yer almaktadır (Borzacchini, 2011: 215).

[19]Lütiye: genellikle yaylı enstrümanlar yapan enstrüman yapımcısı (Ç.N.)

Böylelikle El Sistema her gün genişleyen öğrenci kapasitesini kendi içinde yararlı bir şekilde kullanmakta ve programa katılan öğrencilerin başarılı olabilecekleri seçenekleri çoğaltmaktadır.

5.5.4. Montálban Çocuk Akademik Merkezi (Centro Académico Infantil de Montálban, CAIM)

Bu merkez, pedagojik etkileri bakımından El Sistema'nın en önemli eğitim platformudur. Montalbán Karakas'ta 1998 yılında, Susan Siman yönetiminde açılmış bir merkezdir. Şu anda yönetimde André González bulunmaktadır (Borzacchini, 2011: 143). Okul öncesi ve okul çağındaki çocuklara yönelik eğitim ve müzik programları üreten CAIM, eğitimlerine 120 çocuk ile başlamış ve 36 aylık bebeklerden 15-16 yaşlarındaki gençlere kadar 1200'den fazla çocuk ve 60 eğitmen ile öğretime devam etmektedir. Şarkılar ve oyunlarla hareket ve ritmik becerilerini geliştirilmesine yönelik oluşturulan eğitim programında çocuklar 8 eğitim aşamasını tamamlamaktadırlar. Sonrasında profesyonel müzik yaşamını seçen öğrenciler Simón Bolívar Konservatuvarı, Latin Amerikan Akademileri, University Institute for Music Education (Müzik Eğitimi için Üniversite Enstitüsü) gibi yüksek öğretim kurumlarına devam edebilmektedirler.

Günümüzde Aragua, Carabobo, Lara, Nueva Esparta, Trujillo, Yaracuy ve Zulia'da bebek orkestraları yer almaktadır. Örneğin Bebek Vivaldi Orkestrası, annelerin bebekleri ile beraber katıldıkları bir orkestradır. Bu, haftada iki kez Venezuela şarkılarını öğrenmek ve bebeklerin ritim duygularını geliştirmek üzere empati kavramına yönelik çalışılan bir orkestradır (Tunstall, 2014: 151). Ayrıca erken çocukluk dönemi için geliştirilmiş, yine ritim duygusu üzerine çalışan bir başka proje Mozart Orkestrası olarak adlandırılmaktadır. Bir başka örnek olarak ise üç yaşındaki çocuklar için her gün birer saat buluşulan Bebek Corelli Orkestrası verilebilir.

5.5.5. Müzik Aracılığı ile Toplumsal Gelişim Merkezi (Centro Nacional de Acción Social por la Música)

Karakas'ta 2009 yılında hizmet vermeye başlayan Müzik Aracılığıyla Toplumsal Gelişim Merkezi (Centro Nacional de Acción Social por la Musica), kültürel entegrasyon amacıyla tasarlanan bir merkezdir. Yirmi birinci yüzyılın konservatuvarı olarak tasarlanmıştır.

Bütün odaları prova, gösteri ve kayda elverişli bir şekilde tasarlanan binada altı tane farklı boyutlarda konser salonu yer almaktadır. Aynı zamanda merkezde yer alan kütüphane, El Sistema'nın görsel ve işitsel arşivlerinin yanında bilgisayar laboratuvarı, müzik partisyonları koleksiyonu ve müzikolojik çalışmaların yapılabileceği arşivlerin de yer aldığı bir alandır (Tunstall, 2014: 63-64).

Müzik Aracılığıyla Toplumsal Gelişim Merkezi Destek Programı adı altında Inter-American Development Bank ile El Sistema ortak bir proje gerçekleştirerek müzik öğretimi üzerine yoğunlaşan bir açık konservatuvar binası yapmışlardır (Borzacchini, 2011: 245). Merkezin mesajı Tunstall'a göre, "ailelerinin yoksulluk düzeyine bakmaksızın her El Sistema öğrencisi teknoloji ve sanat eğitiminin en iyisine layıktır" (Tunstall, 2014: 64).

Bunlara ek olarak Müzik Aracılığı ile Toplumsal Gelişim projesi müzik eğitimini desteklemenin yanında özellikle engelli çocuklara rehabilitasyon veren bir projedir. Eğitmenlere risk altındaki çocuklara yönelik eğitimlerin verildiği, müzik terapisi programının olduğu, ulusal okul sistemi içinde Çocuk Orkestraları Sistemi'nin tanıtımlarının yapıldığı, okul öncesi dönemden itibaren çocuklara enstrüman çalma ve koro yönetimi gibi dersleri vermek üzere eğitmen ve öğretmen yetiştiren çok amaçlı bir yapı olarak tanımlanmaktadır.

Ülke genelinde 2015 sonuna kadar altı tane daha bölgesel merkez kurulması amaçlanmaktadır.

5.5.6. Simón Bolívar Müzik Konservatuvarı

Simón Bolívar Müzik Konservatuvarı, Karakas'ta El Paraíso semtinde 1975 yılında, kolektif müzik uygulamalarını temel alan eğitim programının ağırlıklı olduğu ve bu yönüyle Venezuela ve dünyadaki geleneksel konservatuvarlardan ayrılan bir konservatuvardır.

El Sistema içinde 150000'den fazla öğrenci bu konservatuvardan mezun olmuştur ve konservatuvar People's Power Ministry for Education (Eğitim Bakanlığı İş Gücü Birimi) tarafından onaylı programlar yürütmektedir.

Simón Bolívar Konservatuvarı'nda her 2010 yılına kadar Venezuela'nın çeşitli eyaletlerinden gelen 1200 öğrenci, 120 eğitmenden ileri düzeyde deşifraj, enstrüman, kontrpuan, armoni, müzik tarihi, estetik, oda müziği, orkestra ve yardımcı piyano gibi çeşitli dersler almaktadırlar (Borzacchini, 2011: 143). Ayrıca hafta sonlarında düzenlenen çeşitli ustalık sınıfı (master class) ve seminerlerle ülkenin çeşitli yerlerinden gelen öğrencilere teknik destek sağlanmaktadır. Konservatuvar içinde bulunan konser salonu, Cuma, Cumartesi ve bazen Pazar günleri resital, konser, kutlamalar ve mezuniyet törenleri gibi etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır.

Konservatuvar aynı zamanda ülke çapında El Sistema içinde yer alan bir çok núcleo ile beraber çalışmalar yürütmektedir (Borzacchini, 2011: 144). Bunlardan bir tanesi Guárico Núcleo'sunda yürütülen misafir programıdır. Simón Bolívar Konservatuvarı'nda eğitim veren El Sistema'nın en iyi eğitmenleri ülkenin coğrafi

açıdan zor bölgelerinde yaşayan, Karakas'a seyahat edemeyecek öğrenci ve eğitmenler için Cumartesi ve Pazar günleri Guárico'daki núcleoya gelerek birçok farklı enstrüman üzerine dersler vermektedirler.

Konservatuvarda, 1997-2010 yılları arasında 1200 öğrenciye müzik ve eğitim alanlarında diploma verilmiştir (Borzacchini, 2011: 148). Böylelikle müzisyen olmayı seçmiş bu çocuklar, yüksek öğrenimlerine devam edebilmektedirler. Müfredat %70 oranında orkestra dersleri üzerine kurulmuştur. Aynı zamanda bu konservatuvar; Yaracuy, Carabobo, Aragua, Guárico, Ciudad Bolívar konservatuvarları için ana kuruluş ve model aldıkları kurum olmuştur.

Bunlara ek olarak her yıl ulusal ve uluslararası 30 seminer düzenlenmektedir. Böylelikle El Sistema programlarına katılan en iyi öğrenciler ve aynı zamanda yabancı öğrenciler programın en deneyimli hocalarından bilgiler edinmektedirler.

2001 yılından itibaren Simon Bolivar Müzik Vakfı'nın yaptığı çalışmalar sayesinde Berlin Filarmoni Orkestrası ile El Sistema, yaylı ve üflemeli enstrümantalistler için en üst seviyede seminerler organize etmektedir (Borzacchini, 2011: 155). Berlin Filarmoni Orkestrası baş trompet sanatçısı Thomas Clamor Venezuela Bakır Üflemeliler Topluluğunu çalıştırmakta ve Venezuela'daki gençlik orkestralarının profesyonel kariyerinde ona ilham kaynağı olan en önemli noktalardan biri olduğunu söylemektedir.

Aynı zamanda Viyana Konservatuvarı Venezuela için önemli bir referans kaynağı olmuş; 2006 yılında Viyana Konservatuvarı ve El Sistema arasında teknik ve sanatsal düzeyde değişim ve işbirliği antlaşması yapılmış; Avusturya ve Venezuela arasında Müzik Festivali Bienali gerçekleştirilmektedir (Borzacchini, 2011: 156).

Pekin'de teknolojik entegrasyon antlaşması imzalanmış ve enstrüman imalatı ile FESNOJIV endüstriyel anlamda üretime geçmiştir. 2010 yılında Expo

Shanghai'da iki uluslu bir orkestra kurulmuş ve eğitmen değişim programı gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Ayrıca Kore'de önemli konservatuvarlarla değişim programları için anlaşmalar yapılmış, Japonya'da ve Asya'daki çeşitli konser salonlarında El Sistema içinde yer alan birçok müzik topluluğu konserler vermek için sözleşmeler yapılmaktadır.

6. YÖNETİM

Tunstall, Abreu'nun "sistem olmayan sistem"den bahsettiğinin altını çizmektedir. Sistemi tanımlamanın ötesinde bir gençlik orkestrasının öncelikle bir sosyal gelişim projesi olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Duygu ve ifadenin gelişimindense; zekanın gelişiminin daha önemli olduğu vurgulanmaktadır (Tunstall, 2014: 180-181).

Abreu, " hem varsayım olarak hem de uygulamada, núcleolar arasında bariz tutarlılıklar mevcut. Ancak farklı mekanlarda, farklı zamanlarda belirli çocukların belirli ihtiyaçlarını karşılamak için bu unsurların, sayısız şekillerde sürekli olarak, yeniden kurgulandığı da doğrudur. El Sistema'yı hareket halinde gözlemleme, amaç değişmezliği ve amaca ulaşma şekillerinin esnekliği arasındaki dinamik dengeyi tekrar tekrar tecrübe etmektir" (Tunstall, 2014: 181). Müzik eğitimi ile insanlar arasındaki etkileşim süreci, amacın kendisi olmaktadır. Tabii ki sanatsal mükemmellik de amaçlanmaktadır ancak beraber, kolektif bilinç olma düşüncesi, orkestranın ortak bir girişim olduğunu göstermektedir.

El Sistema böyle bir yönetim sayesinde bu derece başarılı bir sistem olarak dünyaya örnek oluşturmaktadır. Yönetim departmanı sosyal gelişim, sağlık, lojistik, teknik ve üretim departmanları gibi farklı yönetim kademelerine ayrılmıştır. Bunların yanı sıra uluslararası ilişkileri düzenleyen ofis ve toplumsal gelişim merkezi gibi farklı işletme birimleri de bulunmaktadır. Böylesine karmaşık bir yapının yönetimi bu birimler ve birimlerin arasındaki iyi iletişimle bu kadar başarılı olmaktadır.

Programın yönetiminde yer alan bazı önemli departmanlar ve ilgili kişiler ise şöyledir:

6.1. Sosyal Gelişim Departmanı

Simón Bolívar Müzik Vakfı'nın Sosyal Gelişim Departmanı DirektörüAndrés Gonzáles, aynı zamanda Montálban Çocuk Merkezinin müdür vekilidir. Yapılan toplumsal işleri daha ileri bir seviyeye götürmeyi amaçladıklarını belirten Gonzáles, insanlarla iletişime geçmek, halk meclisleri, mahallelerdeki ya da gecekondu alanlarında núcleo kurmak, bu merkezlere ulaşamayan çocuklara ulaşmak, mahallelerinden çıkmamış, kaybolmuş ya da saklanan gençleri bulmak için çalıştıklarını söylemektedir (Borzacchini, 2011: 219).

Müzik eğitiminin yanında evsiz ve aç çocuklar için ekonomik yardım da yapılmakta; barınma sorunları toplumsal iyileşme planı ile çözülmeye çalışılmaktadır. Bazı çocuklar yetersiz beslenmeye maruz kalmaktadırlar, onlara tıbbi bakım verilmektedir. Program bu departmanı ile Venezuela'nın en ücra köşelerine ulaşmaya çalışmaktadır.

Gonzáles dört milyon dolar bütçeleri olduğunu, toplum bakanlığı ve halk meclislerinden destek aldıklarını söylemektedir. Böylelikle başkentten uzaktaki yardıma ihtiyaç duyan bölgeleri núcleolara ve öğrencilere daha fazla yardım ulaştırabildiklerini belirtmektedir.

6.2. Enstitü Geliştirme ve Uluslararası İlişkiler Ofisi

Enstitü Geliştirme ve Uluslararası İlişkiler Ofisi'nin başında 2012 yılındaki ölümüne dek Bolivia Bottome bulunmaktadır (Borzacchini, 2011: 220). Bu birimin görevi her türlü seminer, konferans, forum, aktivite ve Abreu'nun yer aldığı her etkinlikleri düzenlemek ve bu etkinliklere destek olmaktır. Bottome'ye göre, El Sistema'nın büyümesini orkestra sayılarının artması değil, orkestraların sanatsal

düzeylerinin, müzikalite açısından yüksek standartlara ulaşması desteklemiştir Bir sonraki jenerasyonun bir öncekinden daha iyi olduğunu düşündüğünü belirten Bottome, resmi olmayan hazırlıklar anlamında çocukların sıfırdan başlamadıklarını, zihinlerinde bir müzik bilgisi bulunduğunu ifade etmektedir.

6.3. Müzik Aracılığı ile Toplumsal Gelişim Merkezi

Kültürel menajerlerden Leonardo Méndez, eğilimleri, dinginliği ve dengesi ile El Sistema'nın bir başka kilit ismidir. Müzik Aracılığıyla Toplumsal Gelişim Merkezi'nde (CSAM) birçok alanda koordinatörlük yapmaktadır. Cumartesi günleri gerçekleştirilen eğitimler dışında CSAM'da günde ortalama 700 kişiyi ağırladıklarını belirten Méndez, kültürel etkinliklerin merkez üssünün dünyadaki bir kaç iyi örnekten biri olduğunu söylemektedir. 14000 metrekare alanı yöneten Méndez böyle merkez ve konservatuvar için çok çalıştıklarını ve bunu düzgün bir şekilde yönetmek için daha çok çalışmaları gerektiğini ifade etmektedir (Borzacchini, 2011: 221).

CSAM'da yer alan merkezlerin önemlilerinden biri olan Görsel-İşitsel Merkez, El Sistema'ın görsel ve ses kayıtları orkestranın ilk yıllarından itibaren sistematik olarak kayıt altına alınan ve korunan merkezidir. Bu merkezde iletişim profesyonelleri geniş ölçekli projelerde çalışmaktadırlar (Borzacchini, 2011: 221). Gelişmiş teknolojiler ve bu teknolojilere sahip ürünlerle prova odası kayıt stüdyosuna çevrilebilmekte; sınıflar sinema salonuna dönüştürülebilmektedir. Merkezin teknik direktörü Sergio Prado 35 yıllık etkinliklerin kayıt altına alındığını ve saklandığını belirtmektedir. Bir çok görevlerinin olduğunu ama ikisinin hepsinden daha önemli olduğunu düşündüğünü söyleyen Prado, bunlardan birinin bu sistemi dünyaya tanıtmak için yapılan görsel-işitsel malzemeler (başarılı konserlerin kayıtları, senfonik ve koro konserlerinin DVDleri gibi) olduğunu; diğerinin ise her enstrüman için hazırlanan uzaktan eğitim dersleri olduğunu ifade etmektedir.

Uzaktan eğitim dersleri enstrüman tarihi, çalma teknikleri ve yorumlamayı içermektedir. Ayrıca ülkedeki 90 núcleoya dağıtılarak eğitimde hızla yayılan bir etki sağlamaktadır. Bunların yanında fotoğraf arşivleri de bulunmaktadır.

6.4. Sağlık Departmanı

Simón Bolívar Müzik Vakfı için öncelikli departmanlardan bir tanesi de tıbbi takımdır (Borzacchini, 2011: 222). El Sistema programlarının popülasyonu arttıkça çocuk ve gençlerin sağlıkları da önemli bir sorumluluk alanı olmaktadır. Dr. Yolanda Baroni medikal takımın başında yer almakta; El Sistema'nın sağlık biriminde çocuk doktorları, genel ve branş hekimleri, radyologlar, rehabilitasyon hekimleri, fiziksel tıp, rehabilitasyon hekimleri, fizyoterapistler ve doktorlar bulunmaktadır.

Sağlık ekibi öncelikli olarak seminer ve konserlerde hasta olan çocukların sorumluluğunu almaktadır. Öğrenci ve eğitmenler için aşı kampanyaları, beslenme ve cinsel eğitim üzerine paneller düzenlenmektedir. Ayrıca birçok çocuk anemi yada yetersiz beslenme gibi hastalıklara sahip olduğu için gerekli destek sağlık personeli tarafından sağlanmaktadır.

6.5. Abreu'nun Bürosu

Simón Bolívar Müzik Vakfı'nda Abreu'nun bürosunda çalışmak için ise, Abreu'nun Büro Direktörü Liliana Arvelo'ya göre, herhangi bir durumun ya da sorumluluğun üç adım sonrasını önceden görebilmek anlamına gelmektedir (Borzacchini, 2011: 222). Arvelo'ya göre, Abreu'nun günlük ajandasını tutmak, işlerini önem sırasına göre düzenlemek, toplantıları ayarlamak gibi konular kültürel

ve toplumsal açıdan yönetimsel yetenekleri gerektirmektedir.

Abreu her konunun kendi içinde önemli olduğunu ve dikkat istediğini düşünmektedir ve bu düşünce biçimi sistem içerisinde yer alan ekibinde de bulunmaktadır. Bir bakanın durumu da, bir ihtiyacı olan çocuk da Abreu için aynı şekilde önem arz etmektedir. Dolayısı ile bütün işler aynı özenle gerçekleştirilip takip edilmektedir.

6.6. Lojistik Departmanı

Ana Cecilia Abreu ise Simón Bolívar Müzik Vakfı'nda lojistik departmanı ile uğraşmaktadır. Ona göre: "Büyümeye başladığımızda yaptığımız işler de değişti ve kaynaklarımız genişledi. Biz her zaman baskı altında çalışmayı öğrendik. Çoğu zaman orkestra ile kendi çocuklarımızla olduğundan daha fazla zaman geçirdik. Çabalarımızı destekleyen çocuklar olmuştur" (Borzacchini, 2011: 223).

6.7. Teknik Ekip

Teresa Carreno Tiyatrosu ve Kültür Merkezi ya da Simón Bolívar Konser Salonu'nda gerçekleştirilen konserlerde görev alan teknik ekibin başında ise Luis Velásquez bulunmaktadır. Teknik ekip konser ve etkinlikler öncesinde, sırasında ve sonrasında gerekli ses ekipmanlarını, ışık ve elektrik gibi çalışmaları düzenleyen ekiptir. Konser öncesinde teknik konuları çözen ekip bir sorun olduğunda, örneğin verilecek konserler öncesinde ortaya çıkabilecek nota unutma, kaybetme gibi problemlere karşı da öğrencilere destek olmaktadır. (Borzacchini, 2011: 225).

6.8. Núclei Yönetim Ofisi

FundaMusical'in yöneticilerinden Eduardo Méndez, programa başlarken müzisyen ve avukat olmayı istemiş ve iki hedefinden de şaşmamış bir yönetici ve müzisyendir. Núclei Yönetimi, Akademik Yönetim ve İdari Yönetim bürolarında çalışmaktadır. Simón Bolívar Müzik Vakfında müzisyen bir kültür yöneticisi olmak diğer müzisyenlerin ve orkestraların ihtiyaçlarını tanımlamak açısından önemlidir. Ona göre ilerisi için neleri geliştirmek gerektiği ve nelerin değiştirilmesi gerektiğini yaşayarak öğrenmişlerdir. Şimdilerde ise bütün projelerle ilgilenen, yöneticilerden oluşan bir enstitü bulunmaktadır; çünkü orkestralar çok büyümekte ve uluslararası projelerde yer almaktadırlar. El Sistema içinde lider özelliklerine sahip bir çok müzisyen bulunduğunu ifade eden Méndez, müzisyenlerin bir kısmının orkestraların çeşitli yönetimsel ve eğitsel kısımlarında görev aldıklarını söylemektedir. Bunların bazıları farklı stillerdeki müzikleri çalışan orkestralar kurarak yeni programlar oluşturmakta, bazıları El Sistema içindeki toplumsal programlarla liderlik özelliklerini kullanarak ülkenin en fakir bölgelerinde toplum çalışmaları yapmaktadırlar (Borzacchini, 2011: 226).

Simón Bolívar Müzik Vakfı müzikte kalite ve mükemmellik arayışından ödün vermeden öğretim ve toplumsal işlevini yerine getirmektedir. Yapılanları akademik seviyeye çıkararak; iyi fikirler, beceriler ve planlamalar gerçekleştirmektedirler. Bir yaşındaki bebekler için bile hazırlayıcı kurslar düzenlemekte böylelikle programın eğitim kalitesini giderek gençleşen bir nesille devam ettirmektedirler (Borzacchini, 2011: 227).

Standartların yükselmesi ve büyümenin gerçekleşmesi ile her geçen gün artan sorumluluklar programın içinde yönetim kademelerinde de toplumsal bağı kuvvetlendirmektedir. Yeni girişimciler yeni metotlar ortaya koymaktadırlar. Jazz, salsa, reggae türleri gibi farklı türde Venezuela popüler müzikleri yapan orkestraların da fazlalaşacağını ifade etmektedir (Borzacchini, 2011: 227).

Organizasyondaki en zor işin Abreu'nun örneğini devam ettirebilmek ve bunca zamandır kazanılan başarıyı sağlamlaştırmak olduğunu belirten Méndez; müzisyenliğinden ayrı olarak bir çocuğa müzik yoluyla bir şeyler yapabilme şansını vermek ve onun birey olmasını görmenin verdiği duygunun en tatmin edici duygu olduğunu söylemektedir. Onun bundan faydalanması, kendiyle gurur duyması, kendini aktif bir katılımcı, toplum için yararlı bir vatandaş olması paha biçilemez bir şeydir (Borzacchini, 2011: 227).

6.9. Üretim, Promosyon ve Gelişim Departmanı

Víctor Rojas, Simón Bolívar Müzik Vakfının sanatsal prodüksiyonunun menajeri, 1977 yılında Ulusal Gençlik Orkestrası'na katılan bir müzisyendir. 1995'te Ulusal Flüt Akademisi'ni kurmuş ve bir çok festival düzenleyerek, konserler vermiş ve CDler kaydetmiştir. Latin Amerikan Flüt Akademisi'nin başında bulunan Rojas, FundaMusical Üretim, Promosyon ve Gelişim yönetiminin başında yer alan kişiler arasındadır. Genel yönetim merkezinde Simon Bolivar Senfoni Orkestrası (A ve B düzeylerindeki iki orkestranın) bütün etkinliklerinin reklamlarından sorumludur. Ayrıca FundaMusical'in diğer orkestra ve toplulukları, Teressa Carreño Gençlik Orkestrası, Venezuela Çocuk Ulusal Senfoni Orkestrası gibi orkestraların reklamlarını da ekibi ile gerçekleştirmektedir (Borzacchini, 2011: 229).

Rojas, toleranslı, sabırlı olarak ve kendini işine adayarak düzenlemelerin nasıl yapıldığını öğrendiklerini; bu işin püf noktasının çözüm odaklı bir yaklaşım olduğunu söylemektedir (Borzacchini, 2011: 229). Kendilerinin sahip olduğu şansı bir sonraki nesillerin de elde etmesi için çalışan bu grup, El Sistema içinde yapılan her işin toplumsal bir boyutuna vurgu yapmaktadır. Böylelikle Venezuelalı çocukların kişisel ve profesyonel anlamdaki gelişimleri müzikle değişmektedir.

El Sistema'da yer alan müzik topluluklarının büyük düşünmelerine yardımcı

olmak, dünyada yer alan programlarla aynı repertuvarı çalmak, giderek artan genç yetenekli müzisyenleri yönlendirmek, onları ülkenin sınırlarının dışında da parlatabilmek bu programların önemli görevleri arasında yer almaktadır.

María Angelina Celis ise FESNOJIV'in Üretim, Promosyon ve Gelişim yönetiminde yer almaktadır. Diplomasi ve halkla ilişkiler alanında uzmandır ve gençlik orkestrasının kültür elçisi olarak görev almaktadır. Belçika, Fransa, Hollanda ve Lüksemburg'da diplomatik danışmanlık görevi yapmış olan Celis, Venezuela'ya döndüğünde orkestranın etkinliklerine destek olmuş, ülkenin içinde festivaller ve programlar düzenlemişlerdir (Borzacchini, 2011: 225).

6.9.1. Bir Turne Nasıl Düzenlenir

Arlette Davilda, FundaMusical'in ulusal ve uluslararası turnelerini düzenleyen ekibin başında yer alan, Üretim, Promosyon ve Gelişim Departmanı müdür yardımcısıdır. "Farklı uluslararası festivallerden, kültür enstitülerinden ve konser salonlarından davetler almaktayız. Simon Bolivar Müzik Vakfı bu davetleri onayladıktan sonra onları beraber alıştığımız ajans olan, uluslararası turnelerimizi düzenleyen Askonas Holt'a iletiyoruz ve ardından turneyi düzenlemeye başlıyoruz: uçuşları seçiyor, ulaştırma işlemlerini ve konaklamaları ayarlıyoruz. Bunlara ek olarak yemekler, kargo sevkiyatı (müzik enstrümanları, notalar, nota sehpaları gibi diğer teknik ekipmanların toplam ağırlığı dört tona yakındır), provaların düzenlenmesi, ansamblların çalışmaları, forumlar ve basın konferansları gibi konuların düzenlenmesi de ekibimiz tarafından yapılmaktadır" (Borzacchini, 2011:230).

Davilda turne düzenlemenin en zor yanının lojistik ve uluslararası ilişkiler gibi farklı alanlar arasındaki koordinasyon olduğunu belirtmektedir.

6.10. Tezahüratların Arkasındaki Takım

Başkentte yer alan orkestraların ve toplulukların bütün müzik programlarını Rojas ile beraber düzenleyen diğer isim Carolina Márquez de Massiani'dir. Kendisi El Sistema'nın Programlama Koordinatörüdür. Aynı zamanda Venezuelalı solistlerin ve sistem içinde yer alan orkestralarla çalışmaya gelen yabancı orkestra şeflerinin programlarını da düzenlemektedir.

Pedro Núñez, uluslararası sanatçılarla iletişim kuran bölüm şefidir. Núñez'in sorumlulukları arasında sözü geçen sanatçıların ülkede kaldıkları sürece ulaşımları, hava ulaşımları, konaklamaları, harcırahları, günlük harcamaları, protokol ve irtibatları bulunmaktadır.

Mirley Sánchez ve René Pirotte ise Simon Bolivar Senfoni Orkestraları A ve B'nin müdür yardımcılarıdır. Orkestraların programları, etkinlikleri, seminerleri ve provalarından sorumludurlar. İkisi de sistemin içinden yetişen müzisyenlerdir.

Norma Núñez, Prodüksiyon, Promosyon ve Gelişim Ofisi'nin zorunlu ilişkilerinden sorumludur. Venezuela'ya gelen solist ve orkestra şeflerinin kontratlarını gerçekleştirmekte; aynı zamanda orkestraların prodüksiyon öncesi ve sonrası ile ilgilenmekte, simultane tercüme, yasal evraklar ve sanatçıları gözleme işleri ile ilgilenmektedir.

Jioeyan Adreda ise başkent bölgesinin orkestralarının toplumsal programlarının yapımcısıdır. Aynı zamanda ülkedeki okullarda ve núcleolarda bulunan oda orkestralarının ve orkestraların etkinliklerini ayarlamaktadır. Bunların yanı sıra orkestra solistlerinin ve orkestra şeflerinin El Sistema dışında kalan, davet edildikleri çeşitli sanatsal aktivitelerini programlamaktadır.

Clarimar Herrera programların bilgi ve içeriklerini hazırlamaktan

sorumludur, Mildred Pérez ise Halkla İlişkiler Asistanı olup, özel davetiyelerin dağıtımı ve yazışmalarından sorumludur (Borzacchini,2011: 230).

6.11. Finansman

Venezuela'da El Sistema programlarının finansal desteği kamu ve özel sektör kuruluşları tarafından sağlanmaktadır. Ulusal ve yerel yönetimler de programa destek sağlamaktadırlar. Bu desteklerin başlıca nedeni El Sistema programının müzik aracılığı ile bir sosyal gelişim programı olmasıdır. Program toplumsal bir gereklilik olduğu için devlet ve özel sektör desteği sağlayabilmektedir.

Ayrıca özel kurumlar da program için finansal destek sunmaktadırlar. Yerel belediyeler yerel topluluklarının ve öğrencilerinin bu toplumsal gelişim programına katılacakları yerler olan núcleolara sahip olduğundan emin olmak için çalışmaktadırlar.

Özel sektör programın eğitim ayağında eğitmen ve öğrenci danışmanların maaşlarını, meritokrasiye dayalı burs programlarının finansal desteğini karşılamakta; mümkün olduğu kadar prova ve konserlerin yapıldığı mekanları ücretsiz olarak tahsis etmektedir.

Bunlara ek olarak, programın finans desteğini sağlayan, programa özel yardımlarda bulunan çeşitli destek sağlayan kişiler de bulunmakta ve bu kişiler de para yardımı yapmaktadırlar.

Ayrıca içişleri ve adalet bakanlığı başta olmak üzere gençlik, aile, toplumsal çalışma (sosyal çalışma), topluluklar, başbakanlık ve başkanlık ofisleri de programa destek vermektedirler.

El Sistema bu destekleri müziğin çocukları eğitim yoluyla koruyan, onları rehabilite eden ve suça dahil olan davranışlardan koruduğunu söyleyerek elde etmektedir.

Programın bankalarla da işbirlikleri bulunmaktadır. En büyük destekçilerden biri olan Inter-Amerikan Kalkınma Bankası, ilk ödünç 16 milyon dolar (1998-2007 yılları), ikinci aşamadaki ödünç 150 milyon dolar vermiştir (Baker, 2014: 271). Ayrıca yerel yönetimlere de El Sistema programları için kullanılmak üzere 61 milyon dolar borç verilmiştir (Idb, 2007).Inter-Amerikan Kalkınma Bankası ikinci aşamada verdiği ödünç parayı yedi farklı bölgedeki El Sistema merkezlerinin kurulması ve yenilenmesi için vermiş; böylelikle programa mali destek sağlamıştır. El Sistema programlarının bir toplumsal gelişim programı olduğu ve ülkenin her çocuk ve gencinin bu programdan faydalanmaya hakkı olduğu göz önünde bulundurulmuştur. El Sistema programı 2008-2013 yılları arasında kalkınma bankalarından 500 milyon dolar değerinde ödünç almıştır. Bunlara ek olarak Inter-Amerikan Kalkınma Bankası El Sistema'ya 990,000 dolar değerinde teknik işbirliği için ödeme yapmıştır.

2015 yılında ise 500.000 çocuk ve gencin bu sistemden faydalanabilmesi için bu müzik eğitim projesi devlet okullarının müfredatına eklenmiş, programın her okulda olması amaçlanmıştır.

7. DÜNYA ÖRNEKLERİ VE SİSTEMİN ÜNLÜLERİ

7.1. Dünya Örnekleri

Günümüzde El Sistema programı artık sadece Venezuela'ya özgü bir proje değildir. Dünyada bir çok El Sistema'dan esinlenilmiş müzik eğitimi yoluyla toplumsal değişim projesi yer almaktadır.

El Sistema ve El Sistema'dan esinlenilen programlar; bu programlara katılan çocukların tutku ve heves gibi duygularını geliştirerek, bireysel neşelerinin kaynağı haline gelmektedir. Orkestra ve korolarda birlikte çalıp söyleyerek aralarındaki dil problemlerini ve diğer dezavantajları çözmekte olan çocuklar için; birleşme, eklenme, gruba aidiyet gibi özellikler ön plana çıkmaktadır. Okul öncesi dönemde çocuklarla derinden ilgilenen eğitmenler sayesinde çocukların yetenekleri çabuk gelişmektedir (Majno, 2012: 58). Çocuklarla erken dönemde ilgilenilmesi onların fiziksel ve zihinsel kapasitelerini daha üst seviyede kullanmayı öğrenerek yeteneklerinin gelişmesi, varsa problemlerin farkına varılması gibi konularda onlara destek olmaktadır.

El Sistema; Kodaly, Suzuki, Dalcroze gibi dünyaca bilinen eğitim yönetmlerini kullanmakta bu sayede bütün dünyada El Sistema ve El Sistema'dan esinlenen programlar aynı repertuvarı paylaşmaktadır.

Dünyanın birçok yerinde El Sistema'nın örnekleri yer almaktadır. Bunlardan bazıları YOLA; Los Angeles Gençlik Orkestrası ile düzenlenmiş bir programdır (Borzacchini, 2011: 171). Gustavo Dudamel'in Gençlik Orkestrası programı olan YOLA üç farklı merkezde (EXPO, HOLA ve LACHSA) 600 çocukla çalışmaktadır. Los Angeles eyaletinde 2014 verilerine göre 1940 öğrenci YOLA programlarını da

kapsayan, El Sistema'dan esinlenilmiş, Harmony Project programlarından faydalanmaktadır.

Amerika kıtasındaki diğer örnekleri arasında Arjantin, Brezilya, Kolombiya, Peru, Şili, Uruguay'daki oluşumların yanı sıra, NEC New England Konservatuvarı, Firstnotes, Kidznotes, Washington Heights Müzik Projesi (Manhattan), OrchKids, El Sistema Boston, Kanada'da Sistema Toronto, Sistema Saskatoon, Saint James Müzik Akademisi bulunmaktadır. Bunlara ek olarak Dominik Cumhuriyeti,Haiti, Jamaika, Meksika, Panamada El Sistema'dan esinlenilen programlar başlatmışlardır. Bu kıtada 20 ülkede işleyen 88 proje bulunmaktadır.

Güney Afrika'da Miagi projesi, Angola'da Kaposoka Çocuk ve Gençlik Orkestrası ile 7 farklı proje yer almaktadır. Avrupa kıtasında Almanya, Danimarka, Ermenistan, Fransa, Grönland, İngiltere, İskoçya, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Portekiz ve Türkiye'nin de yer aldığı 19 program vardır. Bunlardan Türkiye'de yer alan Barış İçin Müzik projesi bir sonraki bölümde detaylı olarak incelenecektir. Asya kıtasında 6 ülkede 6 örnek; Okyanusya'da iki ülkede 4 örnek bulunmaktadır.

7.2. El Sistema ve Ünlüleri

7.2.1. Gustavo Dudamel

26 Ocak 1981 yılında Barquisimeto'da müzisyen bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Gustavo Adolfo Dudamel Ramírez, El Sistema'nın dünyaca ünlü en parlak örneğidir. Büyük annesi ile gittiği bir konserde dört yaşındayken konserde dinlediği klasik batı müziğini sevdiğini ifade eden Dudamel, Barquisimeto'daki núcleoda çalışmalarına başlamıştır. El Sistema içinde yer alan Jacinto Lara Konservatuvarı'na devam eden Gustavo üstün yetenek özellikleri sergilemiş ve hızlı

bir gelişim göstermiştir. On yaşında keman çalmaya başlayan Dudamel on iki yaşında Lara Çocuk Orkestrası'nda keman grup şefi olmuş ve bu pozisyonunu Amadeus Gençlik Orkestrası'nda da devam ettirmiştir. Provalardan birine geç kalan orkestra şefi ve Dudamel'in öğretmeni Luis Giménez, Gustavo'yu orkestrayı yönetirken bulmuş ve onu orkestra asistanı yapmıştır (Borzacchini, 2011: 160-161).

Sonrasında Rodolfo Saglimbeni ile orkestra şefliği derslerine başlayan Dudamel, 1998 yılında José Antonio Abreu'nun izlediği Lara Çocuk Orkestrası konserini yönetmiş ve akabinde uzmanlık eğitimi için 17 yaşında, Abreu ile Karakas'a gitmiştir. Teresa Carreño Kültür Merkezi'nde Abreu eğitmenliğinde Ulusal Gençlik Orkestrası ve Simón Bolívar Gençlik Senfoni Orkestrası ile çalışmalarına başlamıştır. Dudamel Abreu'ya göre iki tür orkestra şefi bulunduğunu söylemektedir. Biri aklında notalar olanlar, diğeri kafalarını notadan kaldırmayanlar. İlk gruptan olmak için her gün daha çok çalıştığını söyleyen Gustavo Dudamel, Abreu'nun ona notaları nasıl çalışması gerektiğini ve ezberlemenin yöntemlerini öğrettiğini belirtmektedir (Borzacchini, 2011: 161). İtalya'da 1999 yılında Ulusal Çocuk Orkestrası'nı yöneten Dudamel, burada ilk yabancı mentorü (danışmanı) Giuseppe Sinopoli ile tanışmıştır.

1999-2003 yılları arasında Dudamel, Venezuela Ulusal Gençlik Senfoni Orkestrası'nı Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Brezilya, Fransa, İtalya, Şili ve Uruguay gibi ülkelerde yönetmiş; Claudio Abbado ve Simon Rattle gibi dünyaca ünlü iki orkestra şefi ile çalışma fırsatını yakalamış ve onların desteklerini almıştır.

2004 yılında Gustav Mahler Orkestra Şefliği Yarışması'nı Bamberg Senfoni Orkestrası'nı yöneterek kazanan Dudamel, 2005 yılında hastalanan orkestra şefi Frans Brüggen'in yerine Uluslararası Beethoven Festivali'nde Londra Filarmoni Orkestrası'nı yönetmiş ve Alman bestecilerinin eserlerini en iyi yöneten orkestra şeflerine verilen "Beethoven Yüzüğü" ödülünü almıştır. 2007 yılında İsveçli Göteborg Senfoni Orkestrası ile çalışmaya başlayan Dudamel bu arada Berlin

Filarmoni Orkestrası, İsrail Filarmoni Orkestrası, Saint Cecilia Akademi Orkestrası (Roma), Camerata Salzburg, Ulusal Filarmoni Orkestrası (Büyük Britanya), Kraliyet Stockholm Filarmoni Orkestrası, Radio France Filarmoni Orkestrası ve Los Angeles Filarmoni Orkestrası ile ilk sahneye çıkışlarını yapmıştır. Bunların dışında SJVSB orkestrası ile de çalışan Dudamel, Deutsche Grammophon plak şirketi ile de on senelik sözleşme imzalamıştır (Borzacchini, 2011: 162).

8 Ekim 2007'de Dudamel'in gala début'sü (ilk sahneye çıkışı) Amerika Birleşik Devletlerine, Walt Disney Konser Salonunda gerçekleşmiş ve aralarında Tom Hanks, Don Johnson gibi aktörler, orkestra şefi John Williams, film yönetmeni Gary Marshall, yapımcı Quincy Jones gibi ünlü kişiler bu konserde bulunmuşlardır (Borzacchini, 2011: 168).

3 Ekim 2009'da 18.000 kişi Hollywood Bowl konser ve gösteri salonunda düzenlenen beş saat süren konserde yer almıştır.

Rolex reklamı, Los Angeles Laker's bluzu, sosisli sandviç ve hamburger zinciri Pink'in bir çeşit sosisli sandviçine Gustavo Dudamel adını vermesi gibi insanların ve kuruluşların Dudamel!e sevgi gösterisinde bulunması söz konusudur (Borzacchini, 2011: 169).

2007 yılında Los Angeles Filarmoni Orkestrası ile 2009-2010 yılında başlayan beş senelik kontrat imzalayan Dudamel bu orkestranın müzik direktörlüğünü 2021-2022 sezonuna kadar devam ettirecektir.

Gustavo Dudamel'in Düşünceleri:

Los Angeles Filarmoni Orkestrası'nın şefi olmanın onun için normal ve olağan bir iş olduğunu söyleyen Dudamel, en başından beri orkestraya ne yapması gerektiğini söyleyen kişi olmak istediğini ifade etmiştir. 12 yaşında orkestra yönetmeye başlayan orkestra şefi Los Angeles Filarmoni Orkestrası ile çalışmaktan onur duyduğunu söylemektedir. Zubin Mehta, Carlo María Giulini gibi şefler arasında olmanın ve bunu sadece iki kez filarmoni orkestrasını yöneterek yapmanın kendisi için de büyük bir sürpriz olduğunu söylemektedir (Borzacchini, 2011: 170).

Ona göre ünlü olmak değil, işinizi yaparken kimliğinizi ve ruhunuzu korumak önemlidir. Programlarda Latin bestecilerin bulunmasının normal olduğunu, ancak nasıl müzik yaptığınız, nasıl eğlendiğiniz ve dinleyicilere nasıl büyülü dakikalar yaşattığınızın önemli olduğunu vurgulamaktadır. "Her zaman bir müzisyen, bir orkestra şefi olmak ve en iyi orkestralarla çalışmak istiyordum. Ve bunlar gerçekleşti. Şimdi ise sevdiğim işi yapmaya devam etmek istiyorum". (Borzacchini, 2011: 171).

El Sistema'nı yetiştirdiği müzisyenlerde sıklıkla görülen geldiği yeri unutmama düşüncesi ve vefa duygusu Dudamel için de önemlidir:

> "Venezuela'daki orkestraya dört beş ay zaman ayırmaya çalışıyorum çünkü o herhangi bir orkestra değil benim geldiğim yer, ailem... Orkestra şefi olarak yer aldığım Beethoven'ın eserlerinde oluşan ilk CD çalışması, aileme ve hocalarıma övgü, müzisyen olmayı ve bana öğrettikleri için onlara adanmıştı. Ayrıca El Sistema'ya da adanmıştı çünkü insanlık hakkında her şeyi bu sistem içerisinde öğrendim. Bunu Beethoven ile yapmak olanaklı çünkü beşinci senfoni ile kaderi nasıl tamamen anlamlandırdığını gösteriyor. Bunu iki şekilde yapabiliriz. İlki insan kaderin üstesinden gelir; ikincisi ise onunla yaşamayı öğrenir. Yüzleştiğiniz bir ikilem bulunur. Orkestra ve

> kendim adına konuşursam biz bir anlaşmaya vardık ve müziğin güzelliğini ortaya koyduk. Bu CD'nin, hayatlarımızı değiştiren, takip edebileceğimiz bir yol olduğunu anlamamızı sağlayan aynı zamanda bizim ve çevremizdekilerin iyi hissetmelerini sağlayan müziğe bir övgü olduğunu düşünüyorum" (Borzacchini, 2011: 172).

Liderlik rolünü büyük bir alçakgönüllülükle yapmakta olan Dudamel, önemli olanın bu sistem olduğunu söylemektedir."Çünkü ben sadece bir rol model olduğumu biliyorum. Ama El Sistema toplumsal bir kurtarma projesi. Kişiye ait bir şey değil yani. Önemli olan değerlerdir. Hayatın değeri üzerine odaklanmak gerekir. Bence insan varlığı ve müzisyenlere ihtiyaç vardır. Gençler kendi hayatlarının ve etrafındaki kişilerin değerlerini bilmelidirler. Kendini eleştirmek ülkenize çok zarar verir. Biz hiçbir şeyde iyi değiliz dememek gerekir. Ülkenin vatandaşları olarak geleceğe değer vermemiz gerekir ve tabii ki disiplinle hayallere ulaşmamız için çok çalışmak gerekir" (Borzacchini, 2011: 175). Burada El Sistema programının iyi vatandaşlar yetiştirmek amacının sonuçları görülmektedir. Dudamel ve bir çok Venezuelalı genç sanatçı ülkesini seven, yurtdışında ülkesinin bir parçası olduğunu gururla sergileyen kişilerdir.

Klasik müziği toplumsal değişim için bir araç olarak kullanarak çocukları yoksulluktan ve dışlanmadan korumayı başaran bu toplumsal proje aynı zamanda geleceğin dinleyici kitlesini de yaratmaktadır.

Dudamel için müzik dıştan gelen bir şey değildir. Vücudunda ve aklında içine alması gereken bir şeydir. Standart repertuvarı provalarda bile ezberden yönetmekte, ölçü numarası söylemek yerine başlanacak yerin melodisini mırıldanmaktadır. Mark Swed'e göre büyük eserlerin enstrüman bölümlerini de müzisyenlere dikkatlerini verebilmek için ezberlemektedir. Ayrıca orkestra provalarında gerçek dünya ile müziğin etkilerini betimlemek için sürekli metaforlardan yararlanmaktadır (Swed, 2013:18).

7.2.2. Edicson Ruiz

30 yaşındaki kontrbas sanatçısı Edicson Ruiz, 11 yaşında enstrümanını seçmiş, 15 yaşında Amerika Birleşik Devletleri'nin Indianapolis eyaletinde gerçekleştirilen Uluslararası Solo Kontrbas Yarışması'nda birincilik elde etmiştir. Almanya'daki ilk konserinden sonra Berlin Filarmoni Orkestrası'nda çalmak için teklif almış; bir senelik eğitimden sonra 17 yaşında, filarmoni orkestrasının tam zamanlı çalışanı olmuştur. Orkestradaki görevinin yanında solist olarak da Salzburg Festivali, Varşova Chopin Festivali gibi festivallerde ve New York, Berlin, Tokyo, Madrid gibi şehirlerde sahneye çıkmaktadır.

7.2.3. Diego Matheuz

Diego Metheuz 2006 yılında Claudio Abbado ile Seville'de tanışmış ve 2009 yılından itibaren onun danışmanlığında çalışmalarını sürdürmüştür (Borzacchini, 2011: 180).

31 yaşındaki orkestra şefi, Bolonya'da Claudio Abbado tarafından oluşturulan Mozart Orkestrası'nın esas konuk şefi görevini sürdürmekle beraber 2011 yılında Teatro la Fenice'nin esas orkestra şefliğine getirilmiştir. Aynı zamanda 2013 yılında Melbourne Senfoni Orkestrası ile üç senelik esas konuk şeflik sözleşmesi imzalamıştır. Ayrıca Zürih Filarmoni Orkestrası, Vancouver Senfoni Orkestrası, Fransız Radyosu Filarmoni Orkestrası gibi orkestralar tarafından da davetler almaktadır.

7.2.4. Christian Vásquez

Sistem içinde yetişen bir başka orkestra şefi olan Vásquez, Venezuela'nın Aragua eyaletinden gelmektedir ve Israil Filarmoni Orkestrası'na orkestra şefi Zubin Mehta tarafından tavsiye edilerek orkestrayı yönetme şansı elde etmiştir (Borzacchini, 2011: 181).

2013-2014 sezonunda Stravanger Senfoni Orkestrası'nın şefliğine dört yıllık süre ile getirilmiştir. Aynı zamanda Venezuela Teresa Carreno Gençlik Orkestrası'nın da müzik direktörlüğünü yürütmektedir.

7.2.5. Rafael Payare

2012 yılında 32 yaşında Malko Genç Orkestra Şefleri Yarışmasını kazanan Payare, yarışmanın bir sonucu olarak 24 Avrupa senfoni orkestrasını yönetmektedir. Ulster Orkestrası'nın şefliğini yapmakta olan Payare, Londra Senfoni Orkestrası, Rotterdam Filarmoni Orkestrası, Birmingham Şehir Senfoni Orkestrası, Oslo Filarmoni Orkestrası gibi orkestralar ile ilk uluslararası sahnelerini gerçekleştirmiştir. Aynı zamanda Giuseppe Sinopoli, Claudio Abbado, Simon Rattle ve Lorin Maazel gibi şeflerle beraber turnelerde yer almıştır.

7.2.6. Alejandro Carreño

Simon Bolivar Venezuela Gençlik Senfoni Orkestrası'nın kurucularından Gregory Carreño'nun oğlu olan Alejandro, 2000 yılından beri Ulusal Çocuk ve Ulusal Gençlik Orkestraları ile uluslararası turnelere katılmaktadır.

Şu an Simón Bolívar Gençlik Orkestrası'nın keman grup şefi olan Carreño, disiplinli bir sanatçıdır. José Antonio Abreu, Susan Siman ve José Francisco del Castillo'dan dersler almış, Maurice Hasson, Aaron Rosand ve Berlin Filarmoni Orkestrası'nın keman grup şefi Daniel Strauawa ile çalışmıştır. Berlin Filarmoni Yaylı Çalgılar Dörtlüsü ve Portland Dörtlüsü ile de sahneye çıkmıştır (Borzacchini, 2011: 182).

7.2.7. Joshua Dos Santos

1985 yılında Karakas'ta doğan orkestra şefi, 11 yaşındayken Venezuela Ulusal Çocuk Senfoni Orkestrası'na seçilmiş ve Avrupa ve Amerika'ya bir çok turne gerçekleştirmiştir. Viyolonsel ve piyano çalışmalarının yanında 15 yaşında Abreu ile orkestra yönetmeye başlamış, 2001 yılında Vargas Gençlik Orkestrası'nın müzik direktörü olmuştur. 2007'de Carabobeno gazetesinin verdiği "Yılın Genç Kişisi" ödülünü almıştır.

7.2.8. Jesús Parra

2013 yılında 19 yaşındayken, Salzburg Festivali'nde orkestra şefi Sir Simon Rattle ile aynı sahneyi paylaşıp Venezuela Ulusal Çocuk Orkestrası'nı yönetmiştir.

7.2.9. Dietrich Paredes

Karakas Gençlik Orkestrası'nın müzik direktörü olan Paredes, 2008'de orkestra ile çalışmaya başlamıştır. Avrupa'daki birçok konser salonunda orkestrası ile konserler veren Parades, 2013 yılında Salzburg Festivali'nde yer almıştır.2013 yılında UNICEF Barış Konseri'ni (Torino) yönetmiş, Esa-Pekka Salonen'e asistanlık yapmıştır. Ayrıca Meksika Carlos Chavez Orkestrası, Montevideo Gençlik Senfoni Orkestrası ve El Salvador Orta Amerika Orkestrası'nın da konuk şefliğini yapmaktadır.

Lila Vivas, Teresa Carreño Gençlik Orkestrası'nın baş kemancısıdır ve yine aynı orkestrada yer alan **Daniel Arias** viyolonsel solisti olmak için çalışmalarına devam ettiğini söylemektedir (Borzacchini, 2011: 184-185). **Angélica Olivo** ise bir keman solisti olmasının yanında Teresa Carreño Gençlik Orkestrası'nda grup şefidir. 2010 yılında Claudio Abbado'nun daveti üzerine Mozart Orkestrası ile çalmak için Bologna'ya gitmiştir (Borzacchini, 2011: 182-183).

Bir başka deyişle El Sistema genç öğrencilerini dünya sahnelerinde yarışacak şekilde eğitmekte, çocuk ve gençler beraber müzik yaparken derinlemesine bir eğitimden geçmektedirler. Bu programla uzun süre beraber müzik yapan, disiplin ile çalışan genç müzisyenler başarının hiçbiri için sürpriz olmadığını göstermektedirler.

7.3. Uluslararası Görüşler

El Sistema müzik aracılığı ile sosyal birleşmeyi amaçlayan bir program olarak Venezuela'nın dışında da ses getirmektedir. Klasik müzik dünyasının önemli sanatçıları bu sistemin yetiştirdiği çocuk ve gençleri görmek ve birlikte çalışmak için Venezuela'ya gitmekte; gençlerin dünya sahnelerinde yer almalarına yardımcı

olmaktadırlar.

Tricia Tunstall'a göre, klasik müziğin geleceği adına Berlin Filarmoni Orkestrası'nın orkestra şefi Sir Simon Rattle, "Eğer biri bana, klasik müziğin geleceği için, şu an gerçekten çok önemli bir şeyler yapılan yeri sorsaydı, sadece Venezuela demem gerekirdi. Bu, öyle güçlü bir duygusal etki ki bazen gördüğümüzü ve duyduğumuzu özümsemek biraz zaman alabiliyor" demektedir. Ayrıca Luzern Festival Orkestrası'nın şefi ve kurucusu Cladio Abbado, "Bence bunu her ülkenin örnek alması gerekiyor", diye ifade etmektedir (Tunstall, 2014: 24).

Orkestra şefi Claudio Abbado 2005 yılında Venezuela'a gelerek Gustavo Dudamel'in yönettiği Venezuela Ulusal Çocuk ve Gençlik Orkestrası'nı dinleme şansı elde ettiğini belirtmiştir. Bu kuruluşun çocuk ve gençlere etkili bir müzikal ve kültürel metotla yardım etmesi fikri ile heyecanlandığını ifade etmektedir (Borzacchini, 2011: 188). Abbado, Simón Bolívar Senfoni Orkestrası ile uzun süre çalışmalar yapmış, 2010 yılında Luzern'de orkestrayı yönetmiş; programın Teresa Carreño Gençlik Orkestrası ve Angélica Olivo gibi gelecek vadeden solistleri ile çalışmıştır.

> "Buraya geldiğimden beri çok heyecanlıyım. Çünkü Abreu muhteşem bir şey yapmış ve yapmaya devam ediyor, müzikal, kültürel, toplumsal ve insan olarak. El Sistema artık Venezuela'ya ait değil. Her ülke hatta müzik ve sanat başkentleri bile onu tanımak istiyor. Çünkü dünyada böylesine soylu amaçları olan bir başka program daha yok. Son 5-6 yıldır bu gençlerle çalışıyorum (SJVSB) ve onların gelişimlerini görmek, Venezuela ve dünyada beraber sahne almak beni heyecanlandırıyor. SJVSB'nin düzeyi şaşırtıcı şekilde yükseldi. Daha geniş ve zengin bir sesi var. Bu müzik için alışılmadık coşku ve keyif sergileyen bir orkestra. Her gelişimde standartlarını biraz daha yükseltmiş oluyorlar. Bunu seviyorum. Her bir enstrüman grubuyla ayrı ayrı çalışıyor, daha sonra tüm grupları birleştiriyor

ve sonucu dinliyoruz. Bu benim oda müziği çalışma metodum. Böylece Venezuelalı yeteneklerle daha derinlemesine çalışmış oluyoruz. Simón Bolívar senfonik müzik dünyasında başlıca orkestralardan" (Borzacchini, 2011: 189).

"Biz müzisyenlerin insanlarla farklı bir iletişim yöntemimiz var. El ve gözlerimiz yoluyla kimi zaman daha aşkın bir şey olan müzik aracılığıyla daha derin bir iletişim kuruyoruz. Bu nedenle genç insanlarla çalışabildiğim için mutluyum. Bana göre yeni bir enerji yansıtmaktalar, bu da kariyerimde yeni bir duygu. Ben hayatımda, dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey görmedim. Venezuela'da yapılan iş bir örnek teşkil ediyor ve İtalya ve Amerika'da da bunu yapmaya başladık. Dünyanın geri kalanında da böyle olacak. Bu özellikle Latin Amerika ulusları ve diğer kıtalar için çok yararlı bir oluşum. Benim naçizane katkım ise 2005 yılından beri bunu dünyaya anlatmak. Onları desteklememiz lazım çünkü, onların orkestraları ve Venezuelalı her genç müzisyen daha iyi bir dünya için bir umut teşkil ediyor. Venezuela sadece bir petrol ülkesi değil, sadece toprak açısından zengin değil. Orda çok daha fazlası var: bitki örtüsü, ışık, insanların cömertliği. Daha fazlası var bu yüzden Venezuela kültürel bir güçtür; sanatçılarının yeteneği, müzisyenlerinin tutkusu, en gencinden en iyi eğitim görmüşüne kadar müzik dünyasının en saygın başkentlerinde kolaylıkla bulamayacağınız şeyler barındırır." (Borzacchini, 2011: 190).

Bu programın çocuk ve gençlere müzik sevgisini aşıladığını ve bu bu deneyimi paylaşmanın bir onur ve zevk olduğunu ifade eden Abbado, El Sistema programlarında kendisini en çok etkileyen şeyin programın toplumsal çizgisi ve profili olduğunu söylemiştir (Borzacchini, 2011: 190). Müziğin çocukları ruhsal olarak zenginleştirip, daha iyi birer insan olmalarını sağladığını görmek, bu programların genç insanlara insancıl ve güzel bir yaşam verilebildiğinin

göstergesidir.

José Antonio Abreu da Abbado'nun bir sanatçının insanlık için yapabileceği dünyanın en soylu ve anlamlı jestini gençler için yaptığını ifade etmektedir.

Sir Simon Rattle ise Abreu'nun El Sistema ile yüz binlerce insanın hayatına müzikle umut getirdiğini belirtmektedir. Bu proje Rattle'a göre ruhu besleyen besini sağlamaktadır. Abreu kurduğu bu sistemle Venezuela'da kırk yıl boyunca hüküm süren bütün hükümetlerin dikkatini çekmiştir. Her nesil kendinden sonra gelene yardım etme güdüsünü yerleştirmiştir. Ayrıca programın müzisyenleri mükemmellikten ödün vermeyen ve rekabetçi ruha sahiptirler (Vulliamy, 2010).

7.4. Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampları 2013-2014

El Sistema'nın Avrupa ayağı olan Sistema Europe oluşumu 2013 yılında gerçekleştirilen ilk Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampı'na ev sahipliği yapmıştır. Sistema Europe içinde yer alan ve İsviçre Superar programı ile beraber Avrupa'nın bir çok ülkesinden gelen çocuklar Salzburg Festivali kapsamında gençlik orkestrası ve korosu ile sahne almışlardır. Viyana, Salzburg ve Grafenegg kentlerinde farklı Avrupa ülkelerinden 160 çocuk ve 20 eğitmen Salzburg Festivali kapsamında düzenlenen El Sistema Haftası etkinlikleri içinde yer almış, kamp sonunda ise, Venezuela Çocuk Orkestrası ile beraber konser vermişlerdir.

24 Temmuz-11 Ağustos 2013 tarihleri arasında Salzburg Festivali kapsamında gerçekleştirilen El Sistema haftasında, Venezuela'dan 1300 çocuk ve gencin katılımıyla 14 konser gerçekleştirilmiştir. Simón Bolívar Senfoni Orkestrası, Teresa Carreño Gençlik Orkestrası, Venezuela Bakır Üflemeliler Topluluğu ve Korosu, Karakas Gençlik Orkestrası, Beyaz Eller Korosu, Simón Bolívar Yaylı

Çalgılar Dörtlüsü, Ulusal Çocuk Senfoni Orkestrası konserleri ve çeşitli halk etkinlikleri düzenlenmiştir. Bu etkinlikler arasında Superar Koro Festivali ve sempozyum da yer almıştır.

Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampı'nın ikincisi ise 2014 yılında 15-22 Ağustos tarihleri arasında Barış İçin Müzik Vakfı ev sahipliğinde, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) desteği ile Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. 8 ülkeden 200 çocuk ve 10 ülkeden 50 eğitmenin birlikte çalıştığı kamp sonunda bir konser gerçekleştirilmiştir. Kamp aynı zamanda Hilti Foundation, Canan Pak İmregün, Acıbadem Sağlık Grubu, Berrin Erengül, Twist, Nestlé ve Turyol sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Sistema Europe Orkestra Kampı'nın üçüncüsü 2015 yılınınAğustos ayında İtalya'da düzenlenecektir.

8. BARIŞ İÇİN MÜZİK

Barış İçin Müzik, Mimar Mehmet Selim Baki tarafından 2005 yılında hayata geçirilen bir projedir. Yeliz Baki ile beraber sürdürdükleri 7 yıllık çalışmalar sonunda 2011 yılında "Barış İçin Müzik Vakfı"na dönüştürülen projenin temel amacı mümkün olduğu kadar fazla çocuğa karşılıksız müzik eğitimi olanağı sağlamak ve barışın sesini müzikle duyurmaktır. Barış ve adalet fikirlerini barındıran bu program, İstanbul Edirnekapı'da, bugüne kadar imkânları sınırlı 4000'e yakın sayıda çocuğa ulaşmış, onlar için ortak sosyal ve kültürel yaşam alanları oluşturarak sanata katılım hakkı sağlamıştır. Kurulduğu semtin sosyal dokusuyla bütünleşmiş, çocukların ve ailelerin aktif katılımıyla bir dayanışma ve paylaşım merkezi olmuştur.

Barış İçin Müzik Vakfı'nın ilkeleri; ülkemizin de imzalayarak taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin "her çocuğun sanatsal yaşama katılma hakkı" ilkesi ile örtüşmektedir. Müzik; barış, adalet, özgürlük gibi fikirleri en iyi ifade edebilme ve kitlelere ulaştırabilme yoludur. Bu inançtan yola çıkarak Barış İçin Müzik Vakfı bugün olduğu kadar gelecek için de daha bilinçli, adil ve barışçıl bir yaşam biçimi yaratmak amacıyla merkez binasında ve çeşitli ilköğretim okullarında kurduğu atölyeler ve orkestralarla müzik eğitimi vermeye devam etmektedir.

8.1. Amaçlar

Vakfın eğitim modeli, Venezuela'dan dünyaya yayılmış olan El Sistema modelinde olduğu gibi, orkestralar sistemi üzerinde temellenmektedir. Enstrüman eğitimi alan her çocuk kısa sürede bir orkestranın üyesi hâline gelmektedir. Her kayıt döneminde, yeni öğrencilerin katılımıyla yeni orkestralar oluşturulmaktadır. Orkestrada geçirilen ilk iki senede çocuklar, enstrüman çalmayı öğrenirken aynı zamanda bir topluluğun parçası olmayı, ortak bir amaçta birleşebilmeyi ve ortak

hareket edebilmeyi öğrenmektedirler. Bu süreçte çocukların müziğin coşkusunu hissetmelerine, enerjilerini ve kapasitelerini açığa çıkarmalarına ve eğlenerek müzik öğrenmeyi hayatın doğal bir parçası olarak görmelerine önem verilmektedir.

2015 yılında 120 kişilik bir senfonik orkestra oluşturan Barış İçin Müzik orkestraları farklı seviyelerde dört orkestra ile çalışmalarına devam etmektedir. Bu programın amaçları arasında öncelikle kendi sistemi içinde kendi eğitmenlerini yetiştirebilmek, sanatsal yaşamın ve gençlerin önündeki bütün engelleri ortadan kaldırmak, sadece müzisyen yetiştirmek değil, ne iş yaparsa yapsın yaptığı işi severek ve çok iyi yapan, işini sahiplenen bireyler yetiştirmek bulunmaktadır.Program bir müzik eğitim projesinden çok toplumsal kalkınma modeli olarak görülmektedir. Müzik, birlik, dayanışma ve uyum anlamına gelmektedir. Uyuşmazlıkların karşısına anlayış, ortak hedefler için birlikte çalışmak, barış gibi pozitif duygu ve durumları koymak amaçlanmaktadır.

8.2. Çalışma Modeli

Barış İçin Müzik Vakfı, El Sistema ile imzaladığı Dostluk Anlaşması aracılığıyla çocukların sosyal gelişimlerine katkı sağlayan bir platformda buluşmuş ve El Sistema'nın tecrübelerinden faydalanmaya başlamıştır. El Sistema bünyesinde müzik eğitimi alan her çocuk müziği meslek olarak seçmese de, büyük bir orkestranın parçası olmayı öğrendiği için dinlemeyi, anlamayı ve kendisinden ödün vermeden diğer orkestra üyeleriyle uyum içinde yaşamayı başarmaktadır.

Barış İçin Müzik çalışmalarının ilk uygulaması İstanbul Edirnekapı'daki Ulubatlı Hasan İlköğretim Okulu'nda haftada beş gün, ders saatleri dışında 6-14 yaş aralığındaki çocuklara solfej ve akordeon dersleriyle başlatılmıştır. Bölgede yaşayan çocukların ekonomik ve sosyal imkânsızlıkları çalışmanın burada başlamasında ve sonrasında bölgenin pilot bölgeolarak seçilmesinde en önemli nedendir. Boş

sınıflarda yirmi öğrenciyle başlayan müzik eğitimi, kullanılmayan kömürlüğün renkli ve çekici bir atölyeye dönüştürülmesiyle daha etkin hale gelmiş, çocuklar müzik eğitimlerine okuldan sonra atölyeye inerek haftanın beş günü üç öğretmen eşliğinde devam etmişlerdir. Bugün vakıfta her gün en az üç saat, haftanın en az altı günü eğitim verilmektedir.

2005 yılında akordeonla başlayıp, flütle devam eden müzik eğitimine keman, viyola, çello, piyano, perküsyon, kontrbas, klarnet, trombon, trompet, tuba ve korno gibi enstrümanlar eklenmiştir. Vakıf binasında görev alan personel, ağırlıklı olarak öğrenci velilerinden seçilerek bölge için bir mikro-ekonomi yaratılmaya çalışılmaktadır.

Barış İçin Müzik'in çocuklar üzerindeki sosyal, müzikal, barıştırıcı ve iyileştirici etkileri atölyeye devam eden çocuk sayısının giderek artmasını ve civardaki diğer okullardan da atölyeler talep edilmesini sağlamıştır. Barış İçin Müzik Muallim Naci İlköğretim Okulu'nda da benzer bir müzik atölyesi kurmuş, 2009 yılında, eğitim verilen okullara yürüme mesafesinde vakfın merkez binaları inşa edilmeye başlanmıştır. Çalışma odaları, solfej sınıfları, gösteri ve grup çalışma salonları, kütüphanesi ve yemekhanesi olan bu yeni binalarda 2010 yılında eğitime başlanmıştır. 2012 eğitim-öğretim yılında Hattat Rakım İlköğretim Okulu'nda üçüncü Barış İçin Müzik Atölyesi kurulmuştur.

2015 yılının Mart ayı itibariyle üç okulun atölyesinde ve merkez binada yaklaşık 200 çocuk eğitim almaktadır ve enstrümanlar Barış İçin Müzik Vakfı tarafından temin edilmektedir.Çocuklar enstrümanlarını evlerine götürebilmekte, çalışmalarına evlerinde devam edebilmektedirler. Merkez binada eğitim hafta sonları ve yaz tatillerinde de devam etmektedir. Mutfakta pişirilerek yemekhanede birlikte yenen ve ayrıca eğitim verilen okullardaki atölyelere de dağıtılan yemekler, hem bir ihtiyacı karşılamakta, hem de sosyal bağları ve dayanışma duygularını güçlendirmektedir.

Barış İçin Müzik Orkestrası 2009 yılında İstanbul'un kırdan kente göçün yoğun bir şekilde yaşandığı mahallelerinden biri olan Edirnekapı'da kurulması nedeniyle Deutsche Bank Urban Age Ödülü'nü kazanmıştır. Edirnekapı büyük çoğunluğu yakın zamanda ülkenin daha fakir yerlerinden, kente göç eden ailelerin yaşadığı bir İstanbul semtidir. Kentsel doku içinde mahalle hakkında geliştirilen yerel algı müziğin bütün çocukları ve ailelerini birleştirmesi ile kırılmaktadır. Barış İçin Müzik Vakfı kentsel dönüşümün ihtiyaç olduğu bölgelerden birinde kurulmuş, çocukların gelişimine pozitif katkı yapan önemli bir yapıdır. Vakıf sayesinde çocuklar ve gençler okul sonrası zamanlarını bir enstrüman çalmayı öğrenerek verimli bir şekilde kullanmaktadırlar. Aileler ise çocuklarının vakıfta güvenli bir yerde olduklarından emin olmaktadırlar.

Ayrıca Barış İçin Müzik Orkestrası, El Sistema'nın Avrupa'daki temsilcisi Sistema Europe'a üye olmuş ve 2013 yılında Salzburg'da gerçekleştirilen Sistema Europe Gençlik Orkestra Yaz Kampı'nda yer almıştır. Bununla beraber 2014 yılında ikincisi düzenlenen Sistema Europe Gençlik Orkestra Yaz Kampı'na da ev sahipliği yapmıştır.

8.2.1. Barış İçin Müzik Çalışma İlkeleri

1. Sosyal değişim ve barışa giden yolda müzik etkili ve eğlenceli bir araçtır

Barış için Müzik, çocuklara ve gençlerin, birlikte müzik yapmak yoluyla sosyal gelişimlerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Öğrenciler, birlikte müzik yapma sürecine dahil olmaya, sosyal gelişimleri açısından önemini hissetmelerine, bireysel ve toplu olarak gelişmeleri için sorumluluk almaya teşvik edilmektedir. Çoğu zaman küçük yaşlardan itibaren öğretme rolünü üstlenmeye başlayan çocuklar çalışma programında, müziği sevinç ve neşenin bir ifade yolu olarak kullanmaktadırlar. Çocuklarda müzik ile önce heyecan ve tutku uyandırılmakta, daha

sonra müzikal teknik çalışmalar yapılmaktadır. Eğlenme, sürecin temel taşlarından biridir.

2. Kapsayıcı bir çalışma ve mükemmeliyete giden yol

Barışİçin Müzik, mümkün olduğu kadar fazla çocuğa, mümkün olduğu kadar uzun süre, yeteneklerine bakılmaksızın ve hiçbir ayrım gözetmeden ulaşmayı hedeflemektedir.

Her çocuk ve genci kucaklayan, her çocuğun müzikal gelişimini en yüksek seviyesine çıkartmayı hedefleyen Barış İçin Müzik;yeteneği, sürece katılma arzusu ve çabası daha fazla olan çocuk ve gençler için daha ileri ve yoğun programlar uygulamaktadır. Bu çocuklar, kendi grupları ve orkestraları içinde öğretme, liderlik yeteneklerini geliştirmesi için desteklenmekte ve teşvik edilmektedirler.

Böylece bir yandan her çocuğun kendi temposunda ilerlemesi sağlanırken, diğer yandan mükemmeli hedefleyen bir yolda hassas bir denge içinde her iki amaca da hizmet eden bir yol izlenmektedir.

3. Ücretsiz ve herkese açık

Barış İçin Müzik, merkez binasında ve okullarda bulunan müzik atölyelerinde ücretsiz olarak her çocuğa ve gence açık bir müzik eğitimi vermektedir.

4. Müzik Atölyeleri

Müzik Atölyeleri, bulunduğu çevredeki çocuk ve gençlerin müzik eğitimine devam ettikleri, BarışİçinMüzik'in değerleri ve çalışma ilkeleri doğrultusunda yönetilen mekanlardır. Genellikle ilköğretim okullarının içinde konumlanmaktadırlar. Dostluğun, dayanışmanın ve güvenliğin temel olduğu, her

çocuğun sevgi, mutluluk, orada olmaktan keyif alma gibi duygularla kendilerini ait hissettikleri yerlerdir. Kapıları daima çocuklara, mahalle sakinlerine ve velilere açık olan bu atölyeler, herkesin ortak yaşam alanıdır.

5. Yoğun ve disiplinli çalışma

Öğrenciler, zamanlarının büyük bir kısmını vakfın binaları ve atölyelerde geçirmektedirler. İyi düzeyde müzik yapabilmek için haftanın altı günü, her gün en az dört saatlik bir çalışma programı uygulanmaktadır. Provalar, etkin, tempolu, titizlik ve disiplin içinde gerçekleştirilmekte; bu programla genç bireylerde uzun çalışmalara dayanıklı olma, kişisel sorumlulukların yerine getirilmesi ve sağlam bir çalışma etiğine sahip olma gibi özellikler güçlendirilmektedir.

Sıklıkla yapılan konserlerle, çocuklar becerilerini, çalışmalarını arkadaşlarıyla, aileleriyle ve tüm toplumla paylaşma fırsatı bulmaktadırlar.

6. Grup Çalışmasının Önemi

Barış İçin Müzik'te öğrenme, grup deneyimine dayanmaktadır. Grup çalışmaları genellikle kişiselleştirilen bir ilgiyle dengelenmektedir. Orkestra bir toplum modeli olarak görülmekte, bu model içinde kişiler arasında rekabet atmosferi yerine sağlam bir dayanışma duygusu hakim olmaktadır. Orkestra anlaşmak üzerine bir araya gelmiş bir topluluktur. Grup ve koro çalışmaları da aynı etik değerlerle çalışmalarını sürdürmektedirler.

7. Bütünsel bir gelişme

Atölyelerde çalışan herkesin pek çok farklı görevi bulunmakta, herkes öğrencilerle ilişkilerinde pek çok rolü üstlenmektedir. Eğitimciler aynı anda sanatçı, öğretmen, öğrenci ve örnek bir dünya vatandaşı rollerini üstlenme sorumluluğuyla,

öğrencilerinin iyi birer insan olmaları için onların gelişmelerinde rol oynamaktadırlar: Etkin bir müzisyen, yardımcı bir öğretmen, meraklı, yenilikleri almaya açık bir öğrenci ve sorumlu bir dünya vatandaşı özellikleriyle her zaman öğrencilere rol model olma görevini üstlenmektedirler.

Öğrenciler de kendilerinden küçüklerle bilgilerini paylaşmakta, paylaşım ve arkadaşlık üzerinden gerçekleşen öğrenme sürecini devam ettirmektedirler. Böylelikle eğitmenlik rolünü küçük yaşta üzerlerine alırlar, öğretmek her yaştaki çocuk için doğal bir etkinliktir.

8. Hayat boyu sürdürülebilirlik

Barış İçin Müzik, birbiri ardına devam eden bir eğitim sürecini hedeflemektedir: çocuklukta, ergenlikte ve gençlikte öğrencilerinin gelişmesi için desteğini vermektedir. Çocuklar farklı atölyelerde çalışsalar da, ortak program ve çalışma yöntemleri uygulanmaktadır. Böylece her çocuğun daha ileri düzeydeki bir orkestraya geçişinin yolları açılmış olmaktadır.

9. Aileler ve Toplumsal çevre

Ailelerin ve toplumsal çevrenin sürece katılımı en üst seviyede sağlanmaya çalışılmakta, sürecin işlemesinde çevrenin ve ailenin desteğine çokça başvurulmaktadır. Verilen orkestra konserleri, ve dinletilerle aileler, komşular, okul öğretmen ve yöneticileri bir araya getirilmeye çalışılmaktadır. Ortak amaç olan barış için herkes birleşmekte ve dayanışma içine girmektedir. Aileler aynı zamanda çocuklarının başarıları ile motive olmaktadırlar.

10. İşbirlikleri

Barış İçin Müzik, El Sistema Venezuela, Sistema Europe, İstanbul Kültür

Sanat Vakfı ve dünyanın çeşitli yerlerinde aynı amaç ve prensiplerle bir araya gelmişkurumlarla sıkı bir işbirliği içindedir. Bu işbirliği bir taraftan tüm dünyada büyük bir vizyonla hareket edebilme ve güçleri birleştirme imkanı sağlarken, diğer taraftan özgünlüğü koruyabilme serbestliğini de yanında getirmektedir. Bu işbirlikleri, bazen festivaller aracılığıyla, bazen seminerler ve proje bazlı müzik etkinlikleriyle, orkestra repertuarlarının paylaşılmasıyla, bazen öğretmen değişimleri vasıtasıyla deneyimlerin paylaşılması yoluyla, bazen dünyanın çeşitli yerlerindeki çocukların ve öğretmenlerin bir araya getirilmesiyle hayata geçirilmektedir.

8.3. Barış İçin Müzik Vakfı Toplulukları

Vakıf çatısı altında bugün üç topluluk (Barış İçin Müzik Orkestraları, BİM Korosu ve BİM Bakır Üflemeliler Topluluğu) faaliyet göstermektedir.

8.3.1. Barış İçin Müzik Orkestrası

Yaşları 7 ile 18 arasında değişen yaklaşık 60 kişiden oluşan Barış için Müzik Orkestrası, Barış için Müzik Vakfı'nın "A" yani ileri düzey orkestrasıdır. Teknik ve müzikal kalitenin ön planda olduğu bu düzeyin repertuvarında Beethoven, Mozart, Marquez, Grieg, Rossini gibi bestecilerin eserleri yer almaktadır. A Orkestrası üyeleri yurtiçi ve yurtdışından gelen müzisyenlerle çalışma ve atölye çalışmalarına katılma olanağına sahip olmaktadırlar. Bu orkestrada çalan çocuk ve gençler aynı zamanda Barış İçin Müzik'in potansiyel eğitmenleri olarak kabul edilmekte ve yeni başlayan öğrencilerle bilgi ve deneyimlerini paylaşma sorumluluğu taşımaktadırlar. Yurtiçi ve yurtdışında verdikleri konserlerle Türkiye'yi temsil etmeleri ve yeni nesil orkestraların kurulmasında önemli rol üstlenecek olmaları nedeniyle A Orkestrası

müzisyenlerinin müzikal ve sosyal gelişimleri önemsenmektedir. Bu orkestra yeni başlayan çocuklar için yüksek bir amaç ve ideal oluşturmaktadır.

Barış İçin Müzik Orkestrası yurtiçi ve yurtdışında pek çok önemli etkinliğe davet edilmiş ve konserler vermiştir. Bunlar arasında Enka Kültür Sanat Sahnesi konseri (2015), 2. Sistema Europe Gençlik Orkestrası konseri (2014), 42. İstanbul Müzik Festivali "El Sistema Günü" konserleri (2014), İş Sanat konser salonundaki Lale Kart üyeleri özel konseri (2014), Acıbadem Akasya AVM 23 Nisan konseri (2014), Salzburg Festivali "El Sistema Haftası" konseri (2013), Aya İrini'de TUGFO konseri (2013), İTÜ konseri (2011), Fethiye Antik Tiyatrosu konseri yer almaktadır.

Barış İçin Müzik Orkestrası'nı 2012'den 2015'e kadar vakfın müzik direktörlüğünü yürüten Bruno Campo (Guatemala), ayrıca vakfın danışmanlarından Cem Mansur yönetmiştir. 2014 yılında BİMO'nın eğitmenliğini sürdüren Samuel Matus (Guatemala) orkestranın son dönemdeki konserlerine şeflik yapmaktadır. 2014 Ağustos ayında İstanbul'da gerçekleştirilen 2. Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampı çalışmalarında ve kapanış konserinde Bruno Campo dışında Superar Suisse kurucularından Etienne Abelin de orkestrayı yönetmiştir. Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası sanat yönetmeni ve sürekli şefi Sascha Goetzel ve orkestranın onursal şefi Gürer Aykal, Barış İçin Müzik Vakfı'nı farklı zamanlarda ziyaret etmiş ve orkestra Sascha Goetzel'in ziyareti sırasında kendisi ile çalışma fırsatı bulmuştur. Sascha Goetzel 2015 yılı Şubat ayı itibari ile orkestranın müzik direktörü olmuştur beraber verecekleri ilk konserleri Haziran ayında 43. İstanbul Müzik Festivali kapsamında gerçekleştirilecektir.

Barış İçin Müzik Orkestrası'nın önümüzdeki dönemde katılması planlanan etkinlikler arasında El Sistema Venezuela ziyareti ve Karakas Türk Büyükelçiliği konseri, Sistema İtalya Yaz Kampı ve Leipzig Operası konserleri sayılabilir.

8.3.2. Barış İçin Müzik Korosu

2012 yılında kurulan Barış İçin Müzik Korosu, 7-15 yaşları arasında 52 öğrenciden oluşmaktadır. Eğitmenliğini ve şefliğini Mete Ortaç'ın yaptığı koronun repertuvarında yerli ve yabancı çocuk şarkıları, türküler, ayrıca Grease ve Les Chorites gibi filmlerden bilinen parçalar da yer almakta, çalışma ve provalarını Edirnekapı Hattat Rakım İlköğretim Okulu'nda gerçekleştiren koroya Ernie Piper de yardımcı eğitmenlik yapmaktadır.

Barış İçin Müzik Korosu, sevgi ve barışın sesini İstanbul'dan Salzburg'a kadar taşıyarak Salzburg Festivali'nde farklı Avrupa ülkelerinden ve Venezuela Gençlik Korosu'ndan toplam 400 çocuk ile birlikte eserler seslendirmiştir. 2013 ve 2014 yıllarında İstanbul Çoksesli Korolar Festivali'ne katılmış ve 2014 yılında "Program Zenginliği Ödülü" kazanmıştır.

8.3.3. Barış İçin Müzik Bakır Nefesliler Topluluğu

2014 yılının Mart ayında trombon sanatçısı Seçkin Özmutlu tarafındankurulan topluluk trompet, korno, trombon, tuba ve vurmalı enstrüman çalan yaklaşık 30 öğrenciden oluşmaktadır. Topluluk klasik, jazz, latin, barok ve etnik müzik eserlerinden oluşan repertuvarıyla konserler vermektedir. Barış İçin Müzik Bakır Üflemeliler Topluluğu'nun verdiği konserler arasında 42. İstanbul Müzik Festivali "El Sistema Günü" konseri (2014), Boğaziçi Üniversitesi Albert Long Hall'da düzenlenen Güz ve Müzik etkinliği konseri (2014), İş Sanat Konser Salonu'nda İKSV Lale Kart üyelerine özel konser (2014), St. Joseph Fransız Lisesi konseri (2014) ve Emirgan Sokak Festivali konseri (2014) bulunmaktadır.

8.4. Ödüller ve Destekler

8.4.1. 2009 Deutsche Bank Urban Age Ödülü

Deutsche Bank Urban Age Ödülü, kentlerde yaşayan dünya nüfusunun yarısının karşı karşıya kaldığı problemlerin fark edilmesi ve yaratıcı çözümlerin desteklenmesi amacıyla verilen uluslararası bir ödüldür. Bu nedenle, bölge sakinlerinin gündelik hayatını kolaylaştıran ve yaşam çevresini iyileştiren proje ve çalışmaları gün ışığına çıkarmayı hedeflemektedir. Deutsche Bank Urban Age Ödülü kentlileri, yerel yönetimleri, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütlerini bir araya getirmekte ve kentleşme çağı olan 21. Yüzyılda, yaşadıkları şehirlerde kentlilerin aktif rol üstlenmelerini ve ortak sorumluluk almalarını teşvik etmektedir.

Ödül her sene, Urban Age konferansının da gerçekleştirilmiş olduğu kentte, o kent kapsamında yapılan projelere verilmektedir. Yarışmanın kazananları, şehirlerinin geleceği için sorumluluk alan kentlilerden oluşan uluslararası bir iletişim ağının parçası olurlar. Ödül organizasyonu London School of Economics and Political Science[20] ile Deutsche Bank'ın Alfred HerrhausenTopluluğu tarafından yürütülen, kentlilerin geleceğini sorgulayan, uluslararası Urban Age projesi kapsamında gerçekleştirilen bir girişimdir.

Ricky Burdett başkanlığındaki Arzuhan Doğan Yalçındağ, Çağlar Keyder, Behiç Ak, Enrique Norten, Anthony Williams ve Han Tümertekin'den oluşan uluslararası jüri, tüm başvuruların değerlendirilmesinin ardından yarışma kriterlerinde de altı çizilen, yeni ortaklıklar meydana getirmiş, ve İstanbul'daki kentsel çevre kalitesine katkıda bulunmuş"Barış İçin Müzik" projesini birinci olarak kabul etmiştir.

[20] London School of Economics and Political Science: Londra'da bulunan LSE olarak bilinen üniversitedir. (Ç.N.)

8.4.2. Öncü Kurumsal Destek: Allianz

Barış İçin Müzik Vakfı'nın Öncü Kurumsal Destekçisi olan Allianz, toplumu dönüştürecek çalışmalarla farklı ve yenilikçi bir yaklaşımla, odağı müzik olan çalışmalara, toplumun tüm kesimlerine ilham kaynağı oluşturacak dışavurumcu projelere destek verdiğini belirtmektedir.

8.4.3. Kurumsal Destek: İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV)

2013 yılından itibaren BİM Vakfı'nın kurumsal destekçiliğini üstlenen İKSV, vakfın sürdürülebilirliği ve uluslararası arenada tanınırlığına yönelik çalışmalar yürütmekte, vakfa organizasyon, iletişim ve pazarlama konularında destek vermektedir. Bu kapsamda, Venezuela, El Sistema'nın kurucusu José Antonio Abreu ile BİM Vakfı'nın kurucusu Mehmet Selim Baki arasında 2014 yılında bir Dostluk Anlaşması imzalanmıştır. El Sistema kapsamında yeni olanakların yaratılacağı anlamına gelen bu anlaşma ortak çalışma, yardımlaşma ve dayanışmayı hedefleyerek Venezuela ve Türkiye çocuklarını kardeş ilan etmektedir.

Ayrıca Barış İçin Müzik Vakfı, proje destekçisi İstanbul Kalkınma Ajansı ile ortak çalışmalar yapmakta; eğitim destekçisi olarak vakfa Lale Kart destek vermektedir. 2015 Şubat ayından itibaren ise Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası sanat yönetmeni ve sürekli şefi Sascha Goetzel Barış İçin Müzik Orkestrası'nın sanat yönetmenliğini yürütmeye başlamıştır.

Bunların yanında Barış İçin Müzik 2 senedir 5 partner (Avusturya, İtalya, İngiltere, Türkiye ve Bosna) ile El Sistema'nın Avrupa ayağı olan Sistema Europe'u kurmak için çalışmalar yapmakta, son iki senedir düzenlenen Sistema Europe Gençlik Orkestra Kampı'nda yer almaktadır.

8.4.4. İstanbul Kalkınma Ajansı

İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA), kamu kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütleri arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların etkin ve yerinde kullanımını sağlamak, sürdürülebilir projeleri desteklemek amacıyla kurulmuştur.

Barış İçin Müzik Vakfı, İstanbul Kalkınma Ajansı Çocuk ve Gençler Mali Destek Programı kapsamındadesteklenmektedir. İstanbul Kalkınma Ajansı'nın bu programı vakıf ile ilgili hali hazırda hala devam eden bir araştırma gerçekleştirmektedir. Bu araştırmada şu ana kadar vakıfta görev alan eğitmenler, 9 aile ve 21 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Derlenen birebir görüşmelerde vakıfta eğitim alan çocukların ailelerinin sosyoekonomik durumlarını gösteren veriler net olarak verilmemiştir. Devam eden araştırmanın İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından derlenen ilk verileri Ekler bölümünde paylaşılmıştır.

9. ELEŞTİRİLER

El Sistema çocuk ve gençleri toplumsal yönden geliştirmeyi amaçlayan bir proje olarak dünyada bir çok pozitif ve negatif eleştiri almaktadır. Bu eleştirilerden gazete, dergi ve bloglarda yayımlanan bazı yazılar şu şekildedir:

The Independent gazetesinde 2010 yılında Jessica Duchen tarafından hazırlanan piyanist Gabriela Montero'nun Venezuela ile ilgili haberi yayımlanmıştır. Buna göre, Montero, Abreu yönetimindeki Símon Bólivar Gençlik Orkestrası ile 8 yaşındayken ilk sahneye çıkışını gerçekleştirmiş, sonrasında devlet bursu ile Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitimine devam etmiştir. El Sistema içinde yer almamasının nedenini sistemin orkestra enstrümanlarına yönelik olan bir yapı olması ile açıklamaktadır. Montero'nun eleştirisi El Sistema'ya karşı değildir. Aksine Venezuela'nın sosyal ve politik açıdan zor bir dönemden geçtiğini söylerken Abreu'nun bu girişiminden övgü ile bahsetmekte, "Venezuela'da işleyen birkaç şeyden biri" demektedir (Duchen, 2010). Sistemin müzikal ve sosyal dönüşümü gerçekleştirdiğinden bahsetmektedir. Negatif eleştirisi devletin politik yönü ile ilgilidir. Politikacıların El Sistema'yı bir araç olarak kullanmasından şikayet etmektedir.

2010 yılında bu görüşlere sahip olan Montero, 2012 yılında The Times gazetesinden Tim Teeman ile yaptığı görüşmede, Venezuela'da devletin, yetenekli birçok çocuğu, eşitlik ve sosyal refahı temsil eden bu projeyi bir propaganda aracı gibi kullandığını ifade etmektedir. Ayrıca ona göre El Sistema'nın dünyadaki bir numaralı yüzü Gustavo Dudamel, bu proje sayesinde tanınırlığı arttığı için devletin yaptığı yanlışlar konusunda fikirlerini açıkça ifade etmekten kaçınmaktadır (Teeman, 2012).

Venezuela dünyada en yüksek cinayet oranı olan ülkelerden biridir. Ülke

ekonomisi, bu yıl %200'e ulaşması beklenen yüksek enflasyon oranı nedeniyle büyük sıkıntılar yaşamaktadır. İnsan hakları ihlalleri ve ülkedeki büyük uyuşturucu kartelleri, Venezuela'yı dünyadaki en emniyetsiz ülkelerden biri haline getirmiştir. Montero'ya göre Venezuela gibi geniş petrol rezervlerine sahip ve bir zamanlar Güney Amerika kıtasının en canlı turistik merkezlerinden biri olan ülkesinin bugün içinde bulunduğu durumun tek sebebi Hugo Chávez ve ardından Nicolás Maduro'nun beceriksiz ülke yönetim biçimi olduğunu belirtmektedir (Swed, 2015).

Montero'ya göre bugün vatandaşların, devletin emniyet ve sağlık hizmetleri gibi en temel hizmetlerine bile ulaşamadığını ifade etmektedir. Sanatçı; El Sistema'nın çocukların ruhsal gelişiminde olumlu etkisini kabul etmekle birlikte; devletin El Sistema'yı ülkedeki yolsuzluk, cinayetler ve terörün üzerini örtmek için kullandığını ve bunda da başarılı olduğunu belirtiyor. Zira dünyanın pek çok ülkesi, Venezuela'da halkın içinde bulunduğu durumdan habersiz biçimde El Sistema'ya ve bunu başaran ülkeye övgüler yağdırmaktadır. Montero bu durumun ülke için çok tehlikeli olduğunu ve herkesin, Venezuela halkının sorunları hakkında artık konuşmasının zamanı geldiğini söylemektedir. Montero ülkesinin bu sorunlarına daha fazla dikkati çekmek adına, piyano ve orkestra için ülkesi Venezuela'ya adadığı "Ex Patria" adlı bir eser yazmış ve 21 Mayıs 2015 tarihinde tüm dünyada satışa sunmuştur.

12 Şubat 2014 tarihinde, Venezuela'da devleti protesto etmek için üniversite öğrencilerinin yaptıkları yürüyüşte, koruma ve polislerin müdahalesi sonucunda öğrencilerden bir kısmı öldürülmüştür. Böyle bir saldırı yaşanırken, eş zamanlı olarak El Sistema'nın 39. yıl kutlamalarının gerçekleştirildiği bu tarihte, El Sistema orkestrasını yöneten, bu programdan yetişmiş Christian Vásquez, müziğe ara vermeden orkestrayı yönetmeye devam etmiştir. Bu olaylara kayıtsız kalamayan Montero, geçtiğimiz yıl, Dudamel'e Venezuela yönetimini eleştirmesi için açık bir mektup yazmış; Dudamel bu mektuba cevap vermeyerek bu konuda net bir pozisyon almamıştır. Dudamel; The Times gazetesine, bir sanatçı olduğunu, politikacı olmadığını ve El Sistema'yı ailesi olarak gördüğünü; var olduğu sürece El

Sistema'ya destek vereceğini ifade etmiştir. 2014 yılında Norman Lebrecht'in bloğunda da yayınlanan Dudamel'in cevabı şu şekilde devam etmektedir: "Bizim Venezuela Ulusal Gençlik ve Çocuk Orkestraları'mız barış, sevgi ve birlik değerlerini temsil etmektedir. Ülkemizin bayrağı ve amblemi olan El Sistema projesi 12 Şubat günü doğmuştur. Bu nedenle gençliği, geleceği ve kardeşliği kutlamaktayız. Müziğimiz barışın evrensel dilini temsil etmekte; enstrümanlarımızla şiddete hayır, barışa evet demekteyiz" (Lebrecht, 2014). Montero bu röportajın üzerine "evet, El Sistema bu güzel çiçeğe[21] özel bir ihtimam gösteriyor; ancak çiçek zehirli bir vaha içinde büyümektedir", demiştir (Swed, 2015). Çocukların içinde yaşadıkları ortama bağışıklık kazanmalarının mümkün olmadığını, her birinin sürekli olarak kaçırılma ve öldürülme tehdidi altında yaşadığını ifade etmiştir. Gerçekten de bu röportajdan bir yıl sonra 13 ve 15 yaşlarında iki El Sistema müzisyeni, cinayet ve soygun sonucunda hayatlarını kaybetmişlerdir.

Lebrecht'in bloğunda bir sene önce yayınlanan bu görüşlere çeşitli yorumlar yapılmıştır. Bu yorumların içerisinde Dudamel'in bu cevabını bir geçiştirme olarak değerlendiren görüşler bulunmaktadır. Koşullar ne olursa olsun öğrencilerin ya da herhangi bir şekilde devletin yanlışlarını protesto eden bir grubu öldürmenin kabul edilebilir bir açıklaması bulunmamaktadır. Bununla beraber, Dudamel'in olaylar sırasında devam eden konseri durdurması gerektiğini söyleyen birçok görüş de bulunmakta; onun bu olay karşısındaki sessizliğini hükümetin yaptığı katliamı meşrulaştıran bir görüş olarak görenler olmuştur. Dudamel ya da Abreu'nun bu konuda kendi görüşlerini belirtmeleri ise bazılarına göre 40 yıllık emek ve çabanın bir anda bitmesi gibi sonuçlar ortaya çıkarabilir; bu programlar içinde yer alan binlerce çocuğun geleceğini düşünmeden hareket etmek El Sistema liderleri için çok olanaklı değildir. Çünkü El Sistema programı %90 devlet destekli bir program haline gelmiştir. Blogda yayımlanan onlarca görüş arasında, Lebrecht, Gabriela Montero'nun açık sözle konuşmasının bir çok bireysel riski olduğunu ve bu davranışa saygı gösterilmesi gerektiğini de belirtmiştir.

[21]Montero burada El Sistema'yı ifade etmektedir. (Ç.N.)

El Sistema'nın orkestra ve koroları ile ünlü sanatçıların yer aldığı, Venezuela devletinin özel olarak yaptırdığı videoyu, devletin El Sistema'yı nasıl bir propaganda aracı olarak kullandığının işareti olarak tanımlayan Montero; müzisyenleri, ülkelerini ve halkını korkunç bir sona götürecek politik karakterlere tepki göstermemekle suçlamaktadır (Ortiz, 2015). Montero, görüşlerinin azimli bir savunucusu olarak, El Sistema'nın kurulduğu tarihte iyi bir eğitim projesi modeli olduğunu, ancak günümüzde politik liderlerin bu programı büyük bir propaganda aracı olarak kullanıldığını belirtmektedir (Lebtecht, 2015). Montero programın Chávez başkanlık ofisine bağlandığında bozulmaya başladığını ve El Sistema'nın şiddet unsurları ile yönetilen Venezuela'nın bir suç ortağı olduğunu ifade etmektedir.

Wakin'in 2012 tarihli New York Times gazetesi haberinde ise; El Sistema'nın 2010 yılında Venezuela başkanlık ofisinin kontrolü altına girdiğini ve programın yoksullara sağlanan devlet desteği kapsamında devlet başkanı Chávez'in programına paralel olarak yürütüldüğü yazılmıştır. Bununla beraber Abreu ve sisteminin Chávez yanlısı olarak gösterilmesi söz konusudur. Ancak Abreu, derlenen haberde "kendi fikirlerimizi söyleyebildiğimiz özgür bir ülkedeyiz. Bizim devletle ilişkimiz çok basit. Çocuklarımız, müzik eğitimi için anayasal hakka sahiptir... Hiçbir zaman kendimi herhangi bir politik kişinin baskısı altında hissetmedim", demektedir. Dudamel de hemen hemen aynı şeyleri söylemektedir. "Biz bir orkestrayız, ülkenin vatandaşlarıyız, ülkemiz için en iyiyi ortaya koymamız gerekir. Çocuklarımıza bir eğitim veriyoruz. İnsanlar bu tür konular üzerinden politika yapmayı sever ama bu söylenenler doğru değil" (Wakin, 2012). Bu haberde eleştiri büyük ölçüde Chávez hükümetinin finansal desteğini alan El Sistema'ya gelse de girişimin yaklaşık 40 senede Chávez iktidarının dışında da çeşitli sağ ve sol görüşlere sahip faklı hükümetlerle işbirliği içinde olduğu gözden kaçırılmamalıdır. El Sistema programlarının çocuklar ve gençler için anayasal bir hak olmasıyla birlikte programın ilerleyen yıllarda Gençlik ve Aile Bakanlığı yerine Başkanlık Ofisi'ne bağlanmış olması, negatif eleştirileri kuvvetlendirmektedir.

Bir sanatçı olan Igor Toronyi-Lalic de El Sistema'yı eleştirir ve bu noktada

Değişen Yaşamlar kitabının yazarı Tricia Tunstall bu eleştirilere cevap vermektedir. Toronyi-Lalic, El Sistema'nın kültürel emperyalizmin bir çeşidi olduğunu söyler. Bunun üzerine Tunstall, 1975'te Venezuela'da klasik müzik yapmanın imkansızlığını ortaya koyar. Çünkü, bu çalışmada da belirtildiği gibi 1950'lerden itibaren petrol ekonomisinin parlamasıyla Venezuela yabancı yatırımcılar için cazip bir merkez haline gelmiştir. Doğal olarak Amerika ve Avrupa'dan gelen yatırımcılar kendi kültür anlayışlarını içeren oluşumları karşılarında görmek istedikleri için Venezuelalı müzisyenler orkestralarda iş bulamamaktadır. Bu noktada gençlere, beraber müzik yapma olanağı sağlayan El Sistema'nın ana amacı hiçbir zaman profesyonel müzisyenler yaratmak olmamıştır. Müzik aracılığıyla bir toplumsal gelişim projesi olan bu sistem; topluma yaratıcı, sorumluluk sahibi ve empati kurabilen vatandaşlar yetiştirme amacını gütmektedir. Tunstall, politik eleştirilere ise, El Sistema'nın 35 yıl içinde sağ ve sol kanattan yedi başarılı rejim ile anlaştığı cevabını vermekte; programın politika ile ilgisinin sadece çocukların müzik eğitimi almalarının anayasal bir hak olarak elde etmeleri konusunda olduğunu, programın hiçbir rejimin yanlısı olmadığını söylemektedir (Tunstall, 2012). El Sistema ve ondan esinlenen programlar sayesinde çocuklar kendilerine daha güvenli bir gelecek çizebilmektedirler.

Marshall Marcus ise bloğunda Toronyi-Lalic'in El Sistema'yı basit ve yeterince bilgilenmeden eleştirdiğini ifade etmektedir (Marcus, 2012). Eleştirilerin Toronyi-Lalic gibi zeki bir adam tarafından ortaya konmadığını düşünen Marcus, 30 yıllık klasik müzik tecrübelerine dayanarak Venezuela'da hiçbir kentte "bu müzik, zengin çocuklar için" dendiğini duymadığını söylemektedir. Bunun Batı'nın bakış açısı olduğunu ifade eden Marcus'a göre Venezuela; Avrupa ve Kuzey Amerika'da olduğu gibi klasik müziğin seçilmiş insanlar için olduğu görüşünün olmadığı bir yerdir. Venezuela'da klasik müziğin yanında Venezuela halk müzikleri de eğitim merkezlerinde öğretilmektedir. Çocuklar müziğe kendi kültürlerinin bir parçası olan halk müzikleri ile başlamaktadırlar. Sonra sıra Mozart'a geldiğinde bu, farklı bir müzik yerine onlar için sadece biraz daha fazla ve farklı müzik anlamına gelmektedir. Marcus, müziğin herkese ait olduğunu, toplumsal gelişim için gruplar

halinde, birlikte müzik yapmanın El Sistema eğitiminin temelini oluşturduğunu söylemektedir. Politik eleştirilere yanıtı ise, Abreu'nun bu girişimi 7 farklı devlet başkanı ile devam ettirmiş olması, onu ve El Sistema'yı politik açıdan herhangi bir bakışın destekçisi durumuna getirmediğidir.

Geoffrey Baker bloğunda yayınladığı *"Researching El Sistema"* adlı yazısında Toronyi-Lalic'in görüşlerini ifade etmiş, Marshall Marcus'un düşüncelerini paylaşmış ve Tricia Tunstall'ın savunmasından bahsetmiştir. Aynı zamanda El Sistema'nın sosyal anlamda işe yaradığına dair güçlü bir kanıtın olmadığını söylemekle birlikte, El Sistema'nın esas olarak kuvvetli olduğu alanların yüksek sanat ve halkla ilişkiler çalışmaları gibi farklı alanlarda olduğunu iddia etmektedir. Baker, El Sistema'nın 19.yy fikirlerinin bir yansıması olan alt sınıflara klasik müzik dinletme fikrinden yola çıktığını söylemiştir. Buna göre müzik eğitimi 19.yy ortalarında İngiltere'de yoksul sınıflara moral ve dini gelişim sağlamak adına popülerleştirilmiştir. Yaklaşık iki yüzyıl sonra Baker'a göre; Abreu da aynı şeyi yapmaya çalışmakta, Avrupa yüksek sanat kültürünü yoksulların gelişimi için kullanmaktadır (Baker, 2012). Yani Baker'a göre, kültürel değerler seçilmiş kişilerin elinde bulundurduğu hiyerarşik yapıya uygun düzenlenmiştir. Baker, El Sistema'nın yüksek kültür değerlerini sadece Avrupalı bestecilerde görmesini eleştirmektedir. Ancak Baker'a bu bağlamda karşı çıkılması gereken bir konu da, El Sistema orkestralarının sadece Avrupa yüksek sanat bestecilerinin eserlerini çalmadığı, Latin Amerikalı bestecilerin eserlerinin de orkestraların programlarında sıkça seslendirildiğidir. Anlaşılan o ki Baker, sıradan çıkarımlar yaparak bugün bütün dünyayı etkileyen bu sistemin negatif eleştirisini yapmaya devam etmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki her ne kadar Abreu; Baker'ın iddia ettiği gibi "kendi kişisel zevki" olan Avrupa yüksek sanat kültürünün bir parçası olan Avrupa Klasik Müziği ile bu girişimi yapmış olsa da; Abreu, müziğin herkes için olduğu gerçeğinin sürekli olarak altını çizmektedir.

Bunlara ek olarak Los Angeles Times gazetesinden David NG; El Sistema'ya yönelik negatif eleştirilerle dolu yeni kitabın yazarı Geoffrey Baker ile telefonla

röportaj yapmıştır. NG'ye göre Baker'ın kitabı **El Sistema Orchestrating Venezuela's Youth**, organizasyonun işleyişini kötüleyen tasvirler içermektedir. Kitabın yayıncısı Oxford University Press, bu kitabı yayınlayarak El Sistema'nın kendi yayınları ile bir denge kurduğunu iddia etmektedir. Baker, kitabı için 12 ay Venezuela'da araştırma yaptığını ve çalışmasının odak noktasının, yapının en altındaki öğrenci ve müzisyenlerle yaptığı görüşmeler olduğunu söylemektedir. Ona göre birçok görüşmeci gelecek tepkilerden korktuğu için isimlerini vermemişlerdir. Baker'a göre, El Sistema Venezuela'da klasik müzik konusunda tekel konumundadır. Abreu'yu ise eleştiriye kapalı biri olarak tanımlamaktadır. Baker'a göre, Abreu'ya karşı gelen birçok kişi kara listeye alınmış ve kovulmuştur. Herkes El Sistema'ya bağımlıdır ve ona karşı gelmek profesyonel anlamda intihar etmek anlamına gelmektedir. Abreu'nun liderliğini otokrat[22] bir yönetim anlayışı olarak tasvir eden Baker, onun sözünün kanun olduğunu, onunla aynı fikirde olmama durumunda sistemden uzaklaştırılacağınızı söylemekte; Abreu'nun 2006 yılı itibariyle uluslararası arenadaki tanınırlığı sayesinde büyük bir güç kazandığını belirtmektedir. Bunlara ek olarak cinsel istismardan da bahseden Baker, öğrencilerin eğitmenleri, müzik okullarının yöneticileri ile yemeğe çıktıklarını, ergen öğrencilerin eğitmenlerinden hamile kaldıkları ile ilgili hikayeler duyduğunu söylemektedir. Program içinde ilerleyebilmek için baskının böylesine fazla olduğu bir yapıda, bu tür ilişkilerin olabileceğini, bu konuda her ülkenin farklı sınırları olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte Baker, El Sistema yöneticilerinden hiç kimsenin bu araştırmayı durdurmadığını, hatta yöneticilerin araştırma için, tabiri caiz ise, kırmızı halılar serdiklerini ve bu büyük program içinde birçok iyi insanla tanıştığını söylemektedir (NG, 2014).

Kısacası, yeni çıkarılan bir kitabın reklamını yapmak için bu şekilde eleştirel bir tavır almak akademisyen olmanın etiği ile örtüşmemektedir. Ayrıca yazısında

[22] Otokrasi: Yönetici, bütün siyasî yetkileri tek başında elinde bulundurur. Otokrat (buyurgan) rejimlerin temel özelliği, yönetimlerin halk adına karar vermesi, iyi, doğru ve güzel olanları dayatması, buna karşın halkın sorunlarını çözümlemeyi de üstlenmesidir.(Ç.N.)

referans gösterdiği noktalarda birinci kişilerin isimleri yer almamaktadır. El Sistema'nın anlatıldığı kaynaklarda ise birinci kişilerin isimleri açık bir şekilde ifade edilmektedir.

Los Angeles Times gazetesi yazarlarından Mark Swed ise bu röportaja istinaden yayınladığı yazısında Baker'ın, El Sistema ile ilgili ağır ithamlarda bulunduğunu söylemektedir. Çalışmalarını ve bulgularını ispatlamaktan başka bir amacı olmadığını söyleyen Baker, Swed'e göre araştırmasını marjinalleşmiş sesleri duyuran bir etnomüzikoloji çalışması olarak ifade eder. Hatta, Baker'ın çalışmasında vardığı her sonuç, Swed'e göre orkestraların, enstitülerin ve eğitimin niyetini sorgulatmaktadır. Akademisyen olarak Baker, El Sistema'nın toplumsal amaçlarına ulaştığını ama bu büyük yatırımın etkili olduğuna dair bir kanıtın olmadığını söylemektedir. Programa katılan çocuk ve gençlerin sayılarının artışını destekleyen kanıtların da olmadığını söyleyerek, programa ağırlıklı olarak orta sosyoekonomik sınıftan çocukların katıldığını ve daha alt sosyoekonomik sınıfların programa fazlaca erişimi olmadığını belirtmektedir. Oysa ki Inter-American Development Bank'ın 2007 yılında yayınladığı rapora göre; 245,353 katılımcının %67'si alt sosyoekonomik gruba dahildir (Idb, 2007). Swed'e göre; Baker, El Sistema'nın kullandığı geleneksel müzik eğitim öğretim yöntemini ataerkil bulmakta ve yoksul çocuklar için orkestra kurmayı 17.yy misyonerlerinin çağdaş versiyonu olarak görmektedir. Aynı zamanda Baker, Abreu'yu toplumsal projeler için ayrılan devlet desteğini Karakas'taki imkanları genişletmek için savurmakla ve uzak müzik okullarını ihmal etmekle suçlamakta, Abreu'nun Simón Bolívar Senfoni Orkestrası'nı Salzburg Festivali, Proms gibi yerlerde sahneye çıkarmak için servet harcadığını, ama kayda değer bir mükemmellik anlayışlarının olmadığını belirtmektedir. Baker, El Sistema içinde sistematik problemlerin de olduğunu söyler, ki bu Swed'e göre kısmen doğrudur, ancak ona göre Baker El Sistema'nın yaptığı, başarılı olduğu noktaları yanlış ve eksik sunmaktadır.

Baker, Dudamel'in Los Angeles Filarmoni Orkestrası'nın müzik direktörü olduğu ilk yıl, Rolex reklamında yer aldığını ve bunun onun için imaj problemi

yarattığını söylemektedir. Ancak Swed yazısında, Baker'ın Rolex'in Los Angeles Filarmoni Orkestrası'nın resmi sponsoru olduğu detayını vermediğini ifade etmektedir. Ayrıca, Dudamel'in Los Angeles Filarmoni Orkestrası ile olan ilk yılında, Los Angeles Hollywood Bowl'da (açık hava konser salonu) ücretsiz bir konser düzenlediğini, Los Angeles'ta çocuk ve gençlere yönelik bir eğitim programı başlattığını belirterek, bilakis Los Angeles'daki ilk yıllarından itibaren kamuoyunda imajını iyice yükselttiğini söylemektedir. Baker, Dudamel'in yüksek ücretler aldığını söyler ancak Swed'e göre bu bilgi de eksiktir. Swed; Baker'ın Duduamel ve eşi Eloisa Maturén'in 30'lu yaşlarının başlarında olmalarına rağmen bir müzik eğitim vakfı kurduklarını ve Dudamel'in Venezuela'da yaptığı işler için, Simón Bolívar Senfoni Orkestrası müzik direktörlüğü dahil olmak üzere, herhangi bir ücret almadığını yazmadığını da belirtmektedir.

Ayrıca Abreu'nun bir aziz olmadığının aşikar olduğunu söyleyen Swed, onu suçlamanın anlamsız olacağını, Abreu'nun tehlikeli bir ülkede kültürel bir ortam yaratmaya çalıştığını söyler. Bununla beraber Abreu'nun kim yönetim erkine sahipse, onunla daha iyi koşullar için işbirliği yaptığını belirtmektedir. Baker, El Sistema'nın daha şeffaf halini görmek istediğini söylemekte, ancak Swed'e göre, Baker'ın yaptığı çalışmanın, El Sistema'nın gizliliğini ortaya çıkaran kanıtları bulunmamaktadır. Zaten Venezuela'daki núcleo ziyaretlerinde ağırlıklı olarak sistemden şikayetçi müzisyenlerle röportaj yaptığını belirtmekte; Abreu, Dudamel ya da başka üst yöneticilerle konuştuğuna dair bir detay olmadığını ifade ederek bu konuda ayrımcılık yaptığını söylemektedir. Baker eleştirisinde, El Sistema'nın söylenilen kadar çok hayat değiştirmediğini söylemektedir. Bu Swed'e göre doğru bir yargıdır. El Sistema yeni öğrenci sayısı verisini verememekle birlikte kırk yıllık geçmişi boyunca en azından 1 milyon çocuğun bu programdan faydalandığını söylemektedir. Rakamlar Swed'e göre çok etkileyici olmamakla beraber toplumsal bir model olmasa da, böylesine şiddet unsurları içeren bir ülkede çocuklara bir amaç için beraber çalışmayı öğretmekte ve onları bir arada tutmaktadır. Abreu'nun mükemmellik vurgusu ise kendini adamayı gerektirmekte; bu da Swed'e göre vatandaş eğitiminin bir parçası olarak görülmelidir (Swed, 2014).

Akademisyen Geoffrey Baker'ın The Guardian gazetesinde 2014 yılında yayınlanan, bir anlamda yeni basılan kitabının tanıtımı olan bir başka haber ise; El Sistema'nın Venezuela'daki aşırı yoksul sınıflara ait çocuklara yardımcı olmadığını ifade eder. Ayrıca, konserlerdeki enerjik gösterinin ötesinde aşırı disiplinin yer aldığı orkestrayı 'Venezuela Köle Orkestrası' olarak adlandırır. Bununla birlikte El Sistema'nın sloganı olan "to play and to struggle"ı (çalmak ve mücadele etmek) "to play and to get paid" (çalmak ve ücret almak) olarak değiştirmiştir. Elbette her büyük projede olduğu gibi El Sistema'nın da bazı eksik yönleri bulunabilir. Müzik eğitim merkezlerinde yüzlerce çocuk eğitim almaktadır. Dolayısı ile yaş ortalaması çok genç olan büyük grupları yönetmek için disiplin gereklidir. Aksi takdirde böylesine çok sayıda çocuğu bir amaç için bir arada tutmak mümkün olamaz. Öte yandan Simón Bolívar Senfoni Orkestrası, sistemin içinden yetişen en iyi müzisyenleri barındıran; artık dünya çapında tanınan bir orkestra haline gelmiş olduğundan, müzisyenlerin de yaptıkları iş karşılığında ücret almaları normaldir.

Baker ayrıca programın geleneksel bir şekilde "drills and skills" (talimler ve beceriler) programı olduğunu, hiyerarşik, öğretmen odaklı ve tekrara dayalı öğrenme yöntemleri kullanıldığını söyler ve programın özgürleştirmekten çok, sosyal kontrolü sağlamak için yapıldığını ifade eder. Bu noktada ise belki El Sistema programının bir müzik eğitim programı olmasından çok, müzik ile sosyal değişimi gerçekl

eştirme projesi olduğunu tekrar belirtmek gerekir. Konservatuvarlardaki bireye odaklı eğitimin tersine, El Sistema'da gruba odaklı bir eğitim sistemi sürdürülmektedir. Çünkü program toplu olarak öğrenmeyi ve hareket etmeyi destekleyen bir programdır. Dolayısıyla elbette tekrara dayalı, öğretmen odaklı ve her toplumsal grupta olduğu gibi hiyerarşik düzene dayalı bir eğitim sistemi oluşturulmuştur. Böylesine çok bireyi bir arada barındıran sistem içinde iyi birer vatandaş yetiştirip, çocukları ve gençleri suçtan uzak tutmaya çalışmak bile bir başarı göstergesidir.

Ellis-Peterson ise Baker'ın hazırlamış olduğu habere bir yorum yapmaktadır.

Ellis-Peterson'a göre, 1975 yılından günümüze José Antonio Abreu'nun girişimi iki milyondan fazla çocuğun yararlandığı bir sistem haline gelmiştir. Venezuelalı müzisyen ve yazar Reynaldo Tombetta, Sistema England'ın kurulumu için İngiltere'deki sistemin başında yer alan Julian Lloyd Webber'e asistanlık yapmakta ve Baker'ın sözlerine karşılık vermektedir. "El Sistema'nın bir mafya yada tiranlık olduğunu iddia etmeden önce bunu katılımcılara sormanız gerekir." Ayrıca sisteme katılan çocukların hepsinin birer müzisyen olmayacağını ve Baker'ın böyle bir ülkede birçok insanın mükemmellik, takım çalışması ve sıkı çalışmanın verdiği kazanımlara dair çok fazla bilgi sahibi olmadığını söylemiştir (Ellis-Peterson, 2014). Bu program çocuklar için sadece müzisyen olmanın bir yolu olarak değil; onlara bir amaç uğruna birleşmeyi, çalışmayı öğreterek, onları hayata hazırlamanın yollarını göstermesi ile öne çıkmaktadır. Trombetta, Borzacchini'nin kitabına atıfta bulunarak, 15 müzik eğitim merkezindeki 180 aileden gelen çocukların %11'inin orta sınıf, %36'sının yoksul sınıftan, %53'ünün aşırı yoksul sınıftan olduğunu ifade etmekte, ayrıca El Sistema'nın da eleştirilebilecek noktaları olduğundan da bahsetmektedir. Örneğin ona göre, programın sosyal etkilerine dair yeteri kadar araştırma yapılmamıştır. Bu geliştirilmesi gereken bir noktadır. Böylelikle El Sistema hakkında spekülatif bilgilerden ziyade kesin bilgilere ulaşılabilir.

Sistema Europe ve Southbank Center'ın başkanı Marshall Marcus da Baker'ın iddialarına cevap vermiştir (Ellis-Peterson, 2014). Venezuela'da uzun yıllar eğitmenlik yapmış biri olarak, El Sistema içinde yer alan çocuk ve gençlerin ekonomik olarak kesinlikle dezavantajlı durumda olduklarını söyleyerek, bu sistemin yoksulluk içinde yaşayan çocuklara bir katkısı olmadığını iddia eden herkese meydan okumaktadır. Bununla birlikte yüksek kaliteli bir araştırma ve değerlendirmenin yapılmasının güzel olacağını ve böyle çağrıların desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir (Ellis-Peterson, 2014).

Baker'a göre El Sistema programlarında beraber çalmak; diğerini dinlemek anlamına gelmemektedir, sadece kurallara itaat etmek anlamına gelmektedir (Baker, 2014: 125). Sistem içinde yap denileni yapan, birçoğu eğitmen olmayan öğrenci

asistanlar bulunmaktadır. Bu denli fazla çocuğa erişmeyi hedefleyen bir sistemde, yeterli sayıda eğitmen olmaması nedeniyle El Sistema bu eğitim modelini yoğun olarak kullanmaktadır. Bu modele de olumlu bir şekilde yaklaşmak mümkündür. Zira büyükler küçüklere ağabeylik/ablalık yaparak bilgilerini paylaşmakta ve onlara birer rol model olmaktadırlar.

Anlaşılan o ki, El Sistema'nın bilimsel verilere dayalı araştırmaları eksik kalmıştır. Ancak bu durum akademisyenlerin kendi çıkarları doğrultusunda suçlamalar yaparak, bilimsel yayınlar yapmasını gerektirmemektedir. Gerçekler açık ve net bir şekilde ortaya konmadığı zaman Baker'ın eleştirileri kimi çevreler tarafından haklı görülebilir. Bu nedenle FundaMusical vakfının El Sistema'nın toplumsal yaşam üzerindeki pozitif etkileriyle ilgili bilimsel bir araştırma çalışması yaptırması kaçınılmazdır. Bu programın iyi birer vatandaş yetiştirmek üzere kurulan, çocuklara değerli oldukları hissettirilerek onları yoksulluktan ve dolayısıyla manevi yoksunluktan kurtaran bir sosyal değişim programı olduğunu söyleyebiliriz. Programın toplumsal etkileri derinlemesine ve bilimsel yöntemlerle araştırılabilir. Ayrıca bir çok referansta öğrenci sayıları tam olarak yer almamaktadır. Bu nedenle El Sistema kantitatif (sayısal) verilerini güncellemelidir.

SONUÇ

Bu doktora tezi Venezuela'da El Sistema adı ile kurulan sosyal değişim programı ve Türkiye'deki modeli Barış İçin Müzik Vakfı'nın kuruluşundan bugüne kadar yaptığı çalışmalarından bahsetmektedir. Venezuela'daki 18 yaş altı suç oranının yüksek olması sebebiyle, çocuk ve gençlere okuldan sonraki zamanlarını sokaktan uzakta geçirmeleri için bir alternatif yaratarak, onların suçtan korunmalarına destek olma amacıyla kurulan El Sistema, çocuklarla gençler için kişisel ve toplumsal gelişim platformu olarak düşünülmektedir. Bu çalışmada toplumsal bir proje olarak başlayan bu müzik eğitim programının, 40 yıl içerisinde sanatsal ve toplumsal olarak yarattığı değişimler ortaya konmuştur.

El Sistema'nın toplumsal değişim vizyonu ile yetişen müzisyenlerden oluşan Venezuela'nın ünlü orkestrası Venezuela Simón Bolívar Senfoni Orkestrası'nın sesi dünyanın her yerinde yankılanmaya başlamıştır. Öyle ki bu orkestra son on yılda Amerika'nın yanı sıra Avrupa'da da geniş bir hayran kitlesi oluşturmaya başlamıştır. 2007 yılında İngiltere'nin önemli festivallerinden BBC Proms'da ve Edinburgh Festivali'nde sahneye çıkan orkestra daha sonra 2008 yılında Salzburg Festivali, Berlin ve Frankfurt'ta düzenlenen festivaller, Luzern Festivali gibi festivallerde konserler vermişlerdir. 2011 yılında Uluslararası İstanbul Müzik Festivali de dahil olmak üzere birçok festivalde yer alan orkestra, daha sonraki yıllarda Avrupa'da ve Asya'da tanınırlığını artırmıştır. El Sistema programının yeni yeni ünlenmeye başlayan Karakas Gençlik Orkestrası ve Teresa Carreño Gençlik Orkestrası ise daha genç müzisyenlerden oluşmaktadır. Dünyanın her yerinde takip edilen bu program, Claudio Abbado, Sir Simon Rattle, Zubin Mehta, Luciano Pavarotti, Giuseppe Sinopoli ve Placido Domingo gibi ünlü orkestra şefleri ve müzisyenler tarafından da desteklenmektedir.

Borzacchini'ye göre, El Sistema projesinin ideallerinden bazıları adalet ve demokrasi kavramlarını benimsetmek, toplumsal anlamda herkesi kucaklayan,

insanların duyarlılıklarını artıran, çalışmayı bireysel ve kolektif olarak kendini gerçekleştirme yolu olarak gören çocuklar yetiştirmektir (Borzacchini, 2011: 60). Orkestralarda yer alan farklı enstrümanların bir arada uyum içerisinde çokseslilığı yaratması, tıpkı bir toplumda olması gerektiği gibi farklı ses ve fikirlerin bir arada yaşamasının bir örneği olarak düşünülmektedir. El Sistema'da çocuklarla gençler, orkestralar içinde yer alarak bireysel ve kolektif çalışmalar sayesinde, toplum içinde yaşamın küçük bir modeliyle tanışır, toplumda nasıl davranışlar sergilemeleri gerektiğini öğrenirler.

El Sistema programları, çocuk ve gençlerin maddi yoksulluklarından çok manevi yoksunlukları ile ilgilenmektedir. Abreu; maddi varlıklardan yoksun bir çocuğun, müzik yoluyla manevi bir zenginlik kazanmasının yoksulluğun kısır döngüsünü kırabileceğini ifade eder (Tunstall, 2014: 25). El Sistema programları manevi eksiklikleri olan çocuklara, müzik eğitimi yolu ile duygusal ve ruhsal olarak doyum sağlayan; çocuklara öncelikle sevgi veren; onlara değerli olduklarını hissettiren, çocukları hemen grup etkileşimi içine sokarak onları, arkadaş edinerek yalnızlık ve yoksunluktan kurtarmayı amaçlayan programlardır. Beraber iyi bir iş çıkarmanın getirdiği ruhsal doyum, başarının paylaşılması yoluyla, çocuklarda aynı zamanda topluluğa aidiyet duygusunun gelişmesine destek olmaktadır. Núcleolarda beraber çalarken, yanındakini dinlemeyi, birbirine saygı duymayı, küçüklerine destek olmayı, hoşgörülü olmayı öğrenen çocuklar, aslında toplumda yaşamanın ipuçlarını ve farklı fikirlerin bir arada olma gerekliliğini, kısaca demokrasi kavramını öğrenmektedirler.

Venezuela'da müzik yoluyla sosyal değişimi hedefleyen bu program, bütün dünyada yankı uyandırmakta, ekonomik ve kültürel seviyeleri ne olursa olsun, bir çok ülke tarafından ilham kaynağı olarak örnek alınmaktadır. El Sistema ve El Sistema'dan esinlenen programlar Amerika, Güney Afrika, Avrupa, Asya ve Okyanusya kıtalarında 43'ten fazla ülkede ile çalışmalarına devam etmektedir. Türkiye'de El Sistema modelini uygulayan Barış İçin Müzik Vakfı ise, olabildiğince çok çocuğa ücretsiz müzik eğitimi vererek, onların barış içinde ve adaletli bir

toplumda yaşamalarına destek olmaktadır. İstanbul'da bugüne kadar 4000'den fazla çocuğa ulaşan program, çocuklar için ortak sosyal ve kültürel yaşam alanları oluşturmaktadır. İstanbul Edirnekapı'da bulunan vakıf; büyük çoğunluğu yakın zamanda ülkenin ekonomik olarak dezavantajlı bölgelerinden kente göç eden ailelerin yaşadığı bir semttir.Semt ve yakın çevresinde çocuklar için okul sonrasında katılabilecekleri, onlara faydalı olabilecek kurslar gibi etkinlikler yaygın değildir. Bu ailelere mensup farklı yaşlardaki gençler okul sonrasında amaçsız biçimde sokaklarda zaman geçirmek yerine vakıf binasında ve vakfın bölgede yer alan okullarda kurduğu müzik atölyelerinde ücretsiz müzik eğitimi almaktadırlar. Zamanlarını bir enstrüman çalmayı öğrenerek yararlı bir biçimde değerlendiren çocuklar aynı zamanda yaşıtlarıyla vakit geçirerek, kontrollü bir ortamda birlikte olabilme fırsatı elde etmektedirler. Orkestrada ve korolarda yer alarak kolektif iş yapabilme, aidiyet duygusu geliştirme, birlikteliğin yarattığı uyumu deneyimleme ve orkestra ve topluluklarda birlikte müzik yaparak çokseslilığı yaşamayı öğrenmektedirler. Vakıfta müzik eğitimi almaya devam eden öğrencilerin aileleri ise, vakfın destekçilerinden İstanbul Kalkınma Ajansı'nın halen devam eden araştırmasının ilk sonuçlarına göre, öğrencilerin vakıfta kaliteli ve yararlı zaman geçirdiklerine ve onların emniyetli bir yerde olduklarına inanmakta ve eğitmenlerine güven duymaktadırlar. Yine aynı araştırma kapsamında yapılan görüşmelere göre, ailelerden bir çoğu çocuklarını konserlerde izledikleri zaman onlarla gurur duyduklarını ifade etmişlerdir.Başarı duygusunu deneyimleyen çocuk ve gençler, aileleri için onur kaynağı haline gelmektedirler.Konserlerde ailelerini ve içinde yaşadıkları topluluğu temsil eden çocuklar, başarıları ile saygınlık kazanarak, aile ve arkadaşları için iyi birer örnek oluşturmaktadırlar. Bu örneklerin topluluklar içinde çoğalması, topluluğu ve daha geniş çerçevede toplumu da dönüştürmektedir. Bu nedenlerle bu programın, müzik aracılığı ile toplumsal bir insani gelişim programı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Beraber olmak, beraber çalmak, çalışmak, birlikte zaman geçirmek El Sistema'nın önemli bir özelliğidir. Bu eğitim projesi kapsamında birbirine öğretme misyonu, çocuk ve gençler üzerinde birlik, beraberlik, dayanışma, hoşgörü,

arkadaşlık ve sorumluluk alma kavramlarını güçlendirmektedir. Bu sayede, çocuk ve gençler yetişkin birer birey olduklarında kendilerine ve yaşadıkları topluma faydalı olacak yardımlaşma ve işbirliği gibi değerleri núcleolarda erken yaşta öğrenmekte; bu değerleri yaşama geçirerek öğrendiklerini uygulamaktadırlar.

El Sistema çocuk ve gençlerin aile bütçelerine ekonomik katkı da sağlamaktadır. Bu programlar içinde, programa katılan başarılı çocuk ve gençler eğitmen yardımcısı olarak çalışabilmektedirler. Çocuklar ve gençler bulundukları núcleoların en düşük seviyedeki orkestralarından müzisyen olmayı seçip, başarılı oldukları doğrultuda dünyaca ünlü olan Simón Bolívar Senfoni Orkestrası gibi orkestralarda yer alabilmektedirler. Program ayrıca; katılımcılarına enstrüman yapımı ve onarımı ile yöneticilik gibi çeşitli iş olanakları da sağlamaktadır. Ekonomik olarak ailelerine destek olan çocuklar, kendi ihtiyaçlarını karşılamakta, kendilerine güvenli bireyler olarak yetişmektedirler. Ayrıca El Sistema içinde çocuk ve gençlerin aileleri de okul aile birlikleri kapsamında çalışma hayatına dahil olabilmektedir.

El Sistema projesi, birlikte müzik yapma zevkini herkesle paylaşmayı amaçlamaktadır. Venezuela'da El Sistema programlarına dahil olmak anayasal bir hak haline gelmiş; bu sistemin eğitim programı devlet okullarında okuyan tüm öğrencilere sunulmuştur. Ücretsiz müzik eğitimi veren bu programlar, toplumun her kesimine hitap etmektedir. Fiziksel ve/veya psikolojik engeller insanların toplumsal yaşamın bir parçası olmalarına mani olmamalıdır. El Sistema, özel ihtiyaçlara sahip fiziksel ve/veya zihinsel engellere sahip çocuklar için özel eğitim programları geliştirmenin yanında; terk edilmiş, risk altında olan, uyuşturucu kullanan, sosyal ve ekonomik fırsatlardan yararlanamayan çocuklara da sahip çıkmaktadır. Özel eğitim koroları ile engelli çocukların, engeli olmayanlarla beraber yaşamaları kolaylaştırılmaktadır. Ayrıca hapishanelerde de çeşitli programlar yürütülmekte, mahkumların orkestralarda görev almaları sağlanmaktadır. Bu sayede; tutukluların toplum tarafından kabul gören insanlar olarak toplumla bütünleşmeleri desteklenmektedir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlardan biri ise; Venezuela'nın geniş topraklara yayılması, programın çok fazla sayıda çocuğa hizmet vermesi ve coğrafi koşullar nedeniyle El Sistema'nın değerlendirilmesinde kantitatif (sayısal) veri eksikliğinin bulunmasıdır. Böylesine büyük bir yapılanma, net öğrenci sayısını bile kesin değerlerle verememektedir ve programın sosyal etkilerine dair yeterli araştırma yapılmamıştır. Kesin sonuçlara ulaşmanın önündeki en büyük engel, El Sistema ile ilgili olarak objektif verilere dayanan düzenli yapılan bilimsel araştırmaların eksikliğidir. Bu araştırmaların yapılması ve devamlılığının sağlanması, program için daha doğru ve kesin bilgiler sağlayabilir, eksik bilgiler sonucu yapılan negatif eleştirilerin önünü kesebilir. Özellikle sosyolojik temelli olarak yapılacak çalışmalar, El Sistema'nın sosyal katılım, müziğin sınıf, kültür, politika gibi kavramları toplumsal açıdan olumlu yönde nasıl dönüştürdüğü gerçeklerini ortaya çıkarabilir.

El Sistema ve El Sistema'dan esinlenilen programlar, toplumsal bütünleşmeyi sağlayan, çocuk ve gençleri müzik yoluyla birbirine karşı sorumlu olduğu kadar birbirine bağlı bir bütünün parçası haline getiren projelerdir. Bütün eleştirilere rağmen tüm ülkelerde çoğunlukla başarı sağlayan bu sistem, özellikle orta sınıfın dar olduğu gelişmekte olan ülkelerde, toplumdaki insanlar arasında fırsat eşitliği yaratması açısından önemli bir boşluğu doldurmaya yardımcı olmaktadır. Türkiye nüfusunun genç olması ve orta sınıfın son yıllarda giderek daralması sebebiyle bu projeyi uygulamak için idealülkelerden biridir. Şu anda Türkiye'de yalnızca İstanbul, Eskişehir ve İzmir'de El Sistema'dan esinlenerek kurulmuş olan bu toplumsal gelişim programlarının, bütün Türkiye'ye yayıldığında, toplumsal gelişim ve değişime katkıda bulunacağına inanılmaktadır. Toplumsal fayda ancak o zaman tam anlamıyla hissedilebilir. Türkiye'de El Sistema'nın öncüsü Barış İçin Müzik Vakfı on yıl boyunca programı kurucularının maddi katkılarıyla yürütmüş, 2013 yılında İKSV'nin iletişim ve pazarlama konularında kurumsal desteğini alarak tanınırlığını artırmaya başlamıştır. Bununla birlikte Lale Kart desteği, bireysel destekler ve ilk kez 2014 yılında İstanbul Kalkınma Ajansı'nın kamu desteğini almıştır. Elbette bu programların yaygınlaşması ve sürekliliğinin sağlanıp korunması için, Venezuela'da olduğu gibi devlet desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'de bu programların, Aile

ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlanarak sürekliliklerinin sağlanması için gerekli destek verilebilir.

Bu çalışma müzik yoluyla toplumsal değişimi hedefleyen bir programı sosyal bilimler açısından ele almış, El Sistema modelinin Türkiye'ye uygulanabilirliği konusunda özellikle müzikoloji alanında bir kaynak yaratmaya çalışmıştır. El Sistema programının Türkiye'deki örnekleri üzerine gerçekleştirilecek derinlemesine çalışmalar, ileride yapılacak araştırmaların konularını oluşturabilir.

BİBLİOGRAFYA/KAYNAKÇA

Abreu, José, A.: José Antonio Abreu "Müziğin Dönüştürdüğü Çocuklar Üzerine", 27.04.2011 (Çevrimiçi)http://www.ted.com/talks/jose_abreu_on_kids_transformed_by_music.html 09 Kasım 2013.

Abreu, José, A.: TED (2009). *José Antonio Abreu on kids transformed by music*. Acceptance speech of José Antonio Abreu (TED Prize) [Video]. New York: TED. Retrieved on April 27, 2011 from: (Çevrimiçi) http://www.ted.com/talks/lang/eng/jose_abreu_on_kids_transformed_by_music.html30 Kasım 2013.

Aktüze, İrkin: **Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü,** İstanbul: Pan Yayıncılık, 2010.

Allen, David: "The Barrios meet Lederhosen: El Sistema at the Salzburg Festival", 13.08.2013, (Çevrimiçi), http://bachtrack.com/review-salzburg-2013-el-sistema-rattle-mahler 25 Nisan 2015.

Beard, David, Gloag, Kenneth: **Musicology: Key Concepts,**New York, Routledge. 2005.

Baker, Geoffrey: **El Sistema Orchestrating Venezuela's Youth,** New York, Oxford University Press, 2014.

Baker, Geoffrey: "El Sistema: a model of tranny?", The Guardian, 11 Kasım 2014, (Çevrimiçi), http://www.theguardian.com/music 19 Kasım 2014.

Baker, Geoffrey: "Researching El Sistema", 25.10.2012, (Çevrimiçi), https://geoffbakermusic.wordpress.com/el-sistema-older-posts/researching-el-sistema/ 07 Aralık 2014.

Barzun, Jacques, Graff, Henry, F.: **Modern Araştırmacı,** Fatoş Dilber (Translated by), Ankara, Tübitak Popüler Bilim Kitapları (Original book published in 1992), 2004.

Borzacchini, Chefi: **Venezuela: The Miracle of Music,** Fundacion Boncaribe,

Caracas, 2011.

Borzacchini, Chefi: Venezuela bursting with orchestras. Caracas: Banco del Caribe, 2004.

Çelik, Ece: "Türkiye'nin El Sisteması", 28.08.2013, (Çevrimiçi), http://www.radikal.com.tr/hayat/turkiyenin_el_sistemasi-1148104 16 Mart 2015.

Dewey, John: "My pedagogic creed", **The School Journal,** 54(3), 1897, 77-80.

Duchen, Jessica: "Gabriela Montero: 'You Don't Heat 80 Per Cent of What Goes on in My Country'", The Independent, 22 Ekim 2010, (Çevrimiçi),http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/classical/features/gabriela-montero, 19 Kasım 2014.

Ellis-Petersen, Hannah: "Venezuela's El Sistema music scheme is 'model of tyranny', UK academic says", The Guardian, 11 Kasım 2014, (Çevrimiçi), http://www.theguardian.com/music 19 Kasım 2014.

Erçin, Feyzi: "Venezuela'dan Tüm Dünyaya Yayılan Müzik Eğitimi Mucizesi El Sistema",**Andante,**Sayı 60, 2011, 40-57.

Fayed, I., Lohstöter, F. P.: "The Miracle of Venezuela", **LeicaFotografie International,**Special Edition El Sistema 2013, 26-32.

Freire, Paulo, & Shor Ira: **A Pedagogy for Liberation: Dialogues on Transforming Education,** Bergin and Garvey Publishers, Westport, USA, 1987.

Giddens, Anthony: **Modernite ve Bireysel-Kimlik Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum,** Ümit Tatlıcan (Translated by) Ankara, Say Yayınları (Original book published in 1991), 2010.

Giddens, Anthony: **Sosyoloji,** Hüseyin Özel, Cemal Güzel (Edited by) Ankara, Ayraç Yayınevi, 2000.

Govias, Jonathan, A.: The Five Fundamentals of El Sistema, **Canadian Music Educator,**September 2011, (Çevrimiçi),http://jonathangovias.com 10 Kasım 2013.

Haviland, William A.: **Kültürel Antropoloji,** Hüsamettin İnaç & Seda Çiftçi (Translated by) İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2002.

Heath, S., & Roach, A.: Imaginative actuality: Learning in the arts during nonschool hours. Chapter in E. Fiske (Ed.), *Champions of Change: The Impact of the Arts on Learning.* Washington DC: Arts Education Partnership and President's Committee on the Arts and Humanities, 1999, 19-34. (Çevrimiçi),http://www.artsedsearch.org/summaries/imaginative-actuality-learning-in-the-arts-during-nonschool-hours#sthash.GSjTsaZf.dpuf 11 Şubat 2015.

Hollinger, Diana, M.: **Instrument of Social Reform: A Case Study of the Venezuelan System of Youth Orchestras,** Ann Arbor: UMI, 2007.

Kümbetoğlu, Belkıs: **Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma,** Ankara, Bağlam Yayıncılık, 2012.

Lebrecht, Norman: "Pianist speaks out against the flagrant politicisation of El Sistema", April 2015, (Çevrimiçi), http://slippedisc.com/2015/04/pianist-speaks-out-against-the-flagrant-politicisation-of-el-sistema/21 Mayıs 2015.

Lebrecht, Norman: "Just in: Gustavo Dudamel replies to Gabriela Montero's open letter on Venezuela", February 2014, (Çevrimiçi), http://slippedisc.com/2014/02/just-in-gustavo-dudamel-replies-to-gabriela-monteros-open-letter/21 Mayıs 2015.

Lebrecht, Norman: "An open letter to Gustavo Dudamel on the Venezuela situation", February 2014, (Çevrimiçi), http://slippedisc.com/2014/02/an-open-letter-to-gustavo-dudamel-on-the-venezeuala-situation/21 Mayıs 2015.

Lubow, Arthur: "Conductor of The People", The New York Times, 28 Ekim2007,(Çevrimiçi) http://www.nytimes.com/2007/10/28/magazine19 Kasım

2014.

Majno, Maria: "From the model of El Sistema in Venezuela to current applications: learning and integration through collective music education", **Annals of The New York Academy of Sciences,** Issue: The Neurosciences and Music IV: Learning and Memory, 2012, p.56-64.

Mansur, Cem: Müzik, İnsan ve Barış Music, Mankind and Peace SU Konferans Serisi, Sabancı Üniversitesi, 2013.

Marcus, Marshall: Critiquing El Sistema, 17.07.2012 (Çevrimiçi), http://marshallmarcus.wordpress.com/2012/07/18/a-dragonfly-in-rose-tinted-glasses/ 07 Aralık 2014.

Mora-Brito, Daniel, Ignacio: "Between social harmony and political dissonance: the institutional and policy-based intricacies of the Venezuelan System of Children and Youth Orchestras", Thesis, The University of Texas at Austin, 2011.

NG, David: "New book about El Sistema paints unflattering portrait" Los Angeles Times, 24.11.2014 (Çevrimiçi) http://www.latimes.com/entertainment/arts/culture 10 Aralık 2014.

Ortiz, Diego: "Gabriela Montero denuncia uso de músicos de El Sistema", 07.04.2015, (Çevrimiçi), http://www.elcomercio.com/tendencias/gabrielamontero-denuncia-musicos-elsistema-venezuela.html21 Mayıs 2015.

Özer, Yetkin: **Müzik Etnografisi Alan Çalışmasında Yöntem ve Teknik,** İzmir, Dokuz Eylül Yayınları, 2002.

Pound, Jeremy: "Montero attacks Dudamel for controversial Venezuelan stance", 21.02.2014,(Çevrimiçi), http://www.classical-music.com/news/montero-attacks-dudamel-controversial-venezuelan-stance21 Mayıs 2015.

Punch, Kieth, F.: **Sosyal Araştırmalara Giriş Nitel ve Nicel Yaklaşımlar,** Dursun Bayrak & H. Bader Arslan & Zeynep Akyüz (Translated by) Ankara: Siyasal Kitabevi (Original book published in 2005), 2011.

Swed, Mark: Critic's Notebook "El Sistema founder, Gustavo Dudamel are targets of scathing new book", Los Angeles Times, 06.12.2014 (Çevrimiçi), http://www.latimes.com/entertainment/arts ,10 Aralık 2014.

Swed, Mark: "Gustavo Dudamel, Gabriela Montera Sound 2 Different Notes on Venezuela", Los Angeles Times, 29.05.2015 (Çevrimiçi) http://www.latimes.com/entertainment/arts/classical/la-ca-cm-gabriela-montero-interview-20150531-column.html#page=1 02 Haziran 2015.

Swingewood, Alan: **Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi,** Osman Akınhay (Translated by) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları (Original book published in 1991), 1998.

Teeman, Tim: "Venezuelan Pianist Gabriela Montero: I was Never Part of The Sistema", The Times, 25.10.2012, (Çevrimiçi). http://www.thetimes.co.uk/tto/arts/music/classical/article3578250.ece 22 Mayıs 2015

Torres Chibrás, Armando: A World Bursting With Orchestras: Keeping the Mission Beyond Venezuela, El Sistema New York City at Northern Manhattan, New York, USA, 2011.

Tunstall, Tricia: **Changing Lives Gustavo Dudamel, El Sistema, and the Transformative Power of Music,**New York: W. W. Norton, 2013.

Tunstall, Tricia: "Defending Sistema" 09.07.2012, (Çevrimiçi), https://dl.dropboxusercontent.com/u/10045261/008_CLM_12N.pdf , 07 Aralık 2014.

Tunstall, Tricia: **Değişen Yaşamlar,**İstanbul: Barış İçin Müzik Vakfı Yayınları (Original book published in 2013), 2014.

Tunsall, Tricia: El Sistema White Hands Choir, Konser Programı Notu, 22-25, 2013.

Uy, Michael, Sy: "Venezuela's National Music Education Program El Sistema: Its Interactions with Society and Its Participants' Engagement in Praxis", Music and Arts in Action, Vol.4, No.1, 2012, ISSN 1754-7105. (Çevrimiçi). http://www.musicandartsinaction.net/index.php/maia/article/view/elsistema28 Aralık 2014.

Vulliamy, Ed: "Simon Rattle: Abreu Deserves the Nobel Peace Prize", 03.10.2010, (Çevrimiçi), http://www.theguardian.com/music/2010/oct/03/jose-antonio-abreu-sistema-rattle 26 Nisan 2015.

Wakin, Daniel J.: "Music Meets Chavez Politics, and Critics Frown", New York Times, 17.02.2012, Çevrimiçi, http://www.nytimes.com/2012/02/18/ 19 Kasım 2014.

The New Grove Dictionary of Music and Musicians, v.12, Edited by Stanley Sadie, Oxford University Press, England, First ed. 1878, v.12, Second Edition, Macmillan Publishers Limited, 2001.

Alfred Herrhausen, Resmi Web Sitesi, 2009, (Çevrimiçi), http://www.alfred-herrhausen-society.org/en/uaa_istanbul.html 16 Mart 2015.

Alfred Herrhausen, Resmi Web Sitesi, 2009, (Çevrimiçi), http://www.alfred-herrhausen-society.org/downloads/istanbul_2009_award_summary_turkish.pdf 16 Mart 2015.

"Allianz Türkiye'de Müziğe Yatırım Yapıyor", 31.10.2014, (Çevrimiçi), http://www.haberler.com/allianz-turkiye-de-muzige-yatirim-yapiyor-6640658-haberi/ 16 Mart 2015.

Barış İçin Müzik, Resmi Web Sitesi, (Çevrimiçi), http://www.barisicinmuzik.org/tr/home/education 15 Mart 2015.

Bifo ile Barış İçin Müzik 13, 14, 17, 19 Aralık 2014, Konser Program Notları

Bolivarian Republic of Venezuela (22 Nisan 2009). *Decreto No 6.670* in *Gaceta Oficial No.39.136.*

Bolivarian Republic of Venezuela (11 Mart 2011). *Decreto No. 8.078* in *Gaceta Oficial No. 39.136.*

El Sistema, Resmi Web Sitesi, (Çevrimiçi), http://fundamusical.org.ve/ 05 Mart 2015.

Fundación del Estado para el Sistema Nacional de Orquestas Juveniles e Infantiles de Venezuela (2010). *Memoria del año 2010.* Caracas: FESNOJIV. http://www.fesnojıv.gov.be01 Mart 2015.

Fundación del Estado para el Sistema Nacional de Orquestas Juveniles e Infantiles de Venezuela (FESNOJIV) (2011). Website. Retrieved from: http://www.fesnojıv.gov.be01 Mart 2015.

"How did Venezuela change under Hugo Chávez?", 04.10.2012, (Çevrimiçi), http://www.theguardian.com/news/datablog/2012/oct/04/venezuela-hugo-chavez-election-data29 Nisan 2015.

Inter-American Development Bank (2007). *Program to support the Center for Social Action through Music (VE-L10107).* Washington, D.C.: Inter-American Development Bank, (Çevrimiçi) http://www.iadb.org/en/projects/project-description-title,1303.html?id=VE-T1038 04 Nisan 2015.

Inter-American Development Bank (2007). *Program to support the Center for Social Action through Music (VE-L10107).* Washington, D.C.: Inter-American Development Bank, (Çevrimiçi), http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=1002635 04 Nisan 2015.

"Joshua dos Santos", (Çevrimiçi), http://www.laphil.com/philpedia/joshua-dos-santos 25 Nisan 2015.

Lale Kart, Resmi Web Sitesi, (Çevrimiçi), http://www.lalekart.org/haber/ 16 Mart 2015.

Salzburg Festivali Konser Program Notları, (Çevrimiçi), http://www.salzburgerfestspiele.at/Portals/0/Folder_El%20Sistema_E.pdf 13 Nisan 2015.

"Violence in Venezuela leaves many to live in fear", 12.04.2013, Euronews, (Çevrimiçi) http://www.euronews.com/2013/04/12/violence-in-venezuela-leaves-many-to-live-in-fear/07 Kasım 2013.

Maslow Teorisi, Vikipedia, Özgür Ansiklopedi, 30.03.2014, (Çevrimiçi), http://tr.wikipedia.org/wiki/Maslow_teorisi 21 Aralık 2014.

Meritokrasi, Vikipedia, Özgür Ansiklopedi, 21.12.2013, (Çevrimiçi), http://tr.wikipedia.org/wiki/Meritokrasi 15 Ocak 2015.

Otokrasi, Vikipedia, Özgür Ansiklopedi, 27.04.2013, (Çevrimiçi), http://tr.wikipedia.org/wiki/Otokrasi 17 Şubat 2015.

Serebral Palsi, Vikipedia, Özgür Ansiklopedi, 28.05.2015, (Çevrimiçi), http://tr.wikipedia.org/wiki/Serebral_palsi 19 Şubat 2015.

EKLER

EK-1 İSTKA ÖĞRENCİ VE AİLE GÖRÜŞMELERİ

Hala devam eden İstanbul Kalkınma Ajansı Araştırması'nın ajans tarafından derlenen ilk verileri: Öğrenci ve aile görüşmeleri

BİM'E 1 YILDIR DEVAM EDEN ÖĞRENCİ AİLELERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMENİN DERLENMESİ (24 Nisan 2015)

Toplam 9 öğrenciyi temsilen (7 kız, 2 erkek) 7 öğrenci ailesi kadın ile görüşüldü. Söz konusu öğrenciler Nisan 2014'den beri haftada 3 gün ve Cumartesi'leri yaz sezonu da her gün BİM'e devam etmektedir. Aileler Bayrampaşa, Alibeyköy, Şişli, Rami, Fatih, Beşyüzevler, Bağcılar, Merter, Karagümrük, Gaziosmanpaşa; Şehremini gibi semtlerden gelmektedirler.

Ailelerin çocuklarında gözlemledikleri değişimi şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Çocuklar enstrümanlarını sahiplenmiştir. BİM'e sevinç ve mutlulukla devam etmektedirler.
- 2 kızı da BİM'e devam etmekte Diyarbakırlı bir anne "…Kızımın dikkat eksikliği vardı. Kayboldu. Kızım gıda meslek lisesine devam ediyor. Okuldaki öğretmeni ellerini çok iyi kullanıyorsun yoksa bir müzik aleti mi çalıyorsun diye sormuş. Kızım çello çalıyor. El becerisi gelişti. Kızım buradaki diğer abla ve abilerle kaynaştı. Farklı yaş grupları ile konuşabiliyor. Onların söylediklerini dinliyor. Tipik ergen gibi bilirkişilik (bilmişlik) taslamıyor. Kızımı BİM'in yaz kampına gönül rahatlığı ile gönderdik. 10 gün kaldı. Orada yabancı çocuklarla arkadaş olmuş. Sosyal ve sağlıklı (olarak) geri geldi. BİM eğitmenleri bana ve babasına güven veriyor. Başka bir kurum olsa kızımızı yalnız kampa bırakmazdık

(göndermezdik). Babası kızlarımızla gurur duyuyor. Ailede kız çocukları enstrüman çalar mı diye baskı yapan oluyor. Babası direniyor…”

- Tuncelili babaanne “..Torunlarım büyüklere nasıl hitap edeceklerini, saygılı olmayı, arkadaş edinmeyi, arkadaşlık ilişkisini öğrendi. Çocukların ifadesi düzeldi. Okuldaki şikâyetleri bitti. İçine kapanıktı. Şimdi daha sosyalleşti. Kemanını okula götürüyor. Arkadaşlarına gösteriyor. BİM’deki diğer çocukların hepsi kibar ve ahlaklılar. Eğitmenler iyi…”
- İstanbul’u anneanne “.. Torunum tek çocuk. Çok mızmızdı ve beni çok sahipleniyordu. Beni kimse ile paylaşmazdı. Birini öpsem kucaklasam kıskanırdı. BİM’de paylaşımı öğrendi. Kıskançlığı azaldı. Ben başka çocukları öpsem de ses çıkartmıyor şimdi. Evden getirdiğimiz yiyecekleri arkadaşları ile paylaşıyor.
- Yozgatlı babaanne “…Torunum çok mutlu. Dersleri düzeldi. BİM’e gelebilmek için zamanını daha iyi planlamayı öğrendi. 9 yaşında olmasına rağmen gününü verimli kullanmayı başarıyor. TV ve PlayStation önünde zaman geçirmek yerine derslerini çalışıyor ki BİM’e rahat gelebilsin. Eksik kalmak istemiyor. Gelemeyince (gidemeyince) ağlıyor. Pazar günleri gönüllü eğitmenler derslerine yardımcı oluyor…”
- Aydınlı anne “…Kızım çok tez canlı, hırslı ve özgüvenli. Daha önce tiyatro kursuna gitti. Hemen yaptı. BİM’de viyola çalmasını öğreniyor. İlk 2 ay çok mutsuz oldu. Vazgeçmek istedi. Gönüllü eğitmenleri ona çok güzel ablalık yaptılar. Kızım süreç odaklı olmayı, sabretmeyi, aşamalardan geçmeyi, takım çalışması yapmayı öğrendi. Şimdi çok mutlu...“
- Kayserili anne “…Çocuklar kütüphaneden yararlanıyor. İngilizce ders alıyorlar. Abi ve ablalar derslerinde yardımcı oluyorlar… Oğlum hem futbol oynuyor hem keman çalıyor. Niye saz çalmıyor da keman çalıyor diye rahatsız olmuyoruz...”
- Doğulu anne “…Oğlumun özgüveni gelişti. 23 Nisan gösterisinde baktım en önde keman çalıyor. 250 kişilik kalabalık toplum önünde. Çok gururlandık. Sınıfta da yeni gelen müdireye çok olumlu yorumlarda

bulunmuş. Şaşırdık ve sevindik. Oğlum kendini ifade edebilmeyi, kırıcı olmadan hakkını savunmayı öğrendi. Daha bilinçli oldu. Bu hem arkadaş seçimine yansıdı hem de davranışlarına. BİM'in bahçesindeki kedileri seviyoruz. Şimdi sokak hayvanlarına kötü davranan arkadaşlarını uyarıyor. BİM hayvan sevgisi aşılamış oldu. Çevreye duyarlılığı arttı…"

- "...BİM'e çocuğumuzu getirmek zaman ve ulaşım açısından özveri gerektiriyor. Çocuklarımızı isteyerek getiriyoruz. Çünkü BİM'deki müzik eğitiminin çocuklarımıza kattığı değerin farkındayız. Her anne bu değerin farkında değil, zaman ayırmak istemiyor. Çocuklarımız hem beceri kazanıyor hem de özgüvenli olmayı öğreniyor. Çocuklarımız ile gurur duyuyoruz. Kendi maddi imkanlarımız ile çocuklarımıza bu sosyal ortamı ve eğitimi sağlayamazdık. Keşke bizleri de anne babalarımız böyle bir Vakıf'a gönderselerdi. Rekabetçi ortamda çocuklarımız sivrilsin istiyoruz. Babalarının desteği ve yönlendirmesi olmasa çocukları BİM'e getirmemiz zor olurdu. Babalar kız erkek çocuk arasında ayrımcılık yapmıyor. Çocuklarımız için ilk hedef eğitim. Ekmek sahibi olmaları. .."
- "...BİM eğitimlerinin merkez binada yapılması güvenlik açısından çok önemli. Okullardaki atölye çalışmaları gürültülü ve güvensiz olabiliyor. Her yaş grubundan çocuk var. Huzursuz oluyoruz. Halbuki Vakıf'taki çocukları ve eğitmenleri tanıyor ve güveniyoruz. Merkez bina sıcak ve temiz bir ortam sunuyor. Aile ortamı gibi. .Kendimizi rahat hissediyoruz. Ulaşımı daha kolay. Ayrıca çocuklarımızı beklerken bizim içinde bir sosyalleşme alanı oluşturuyor..."
- "…Çocuklarımızı beklerken birbirimizle sosyalleşmekten çok mutluyuz. Dertleşiyoruz. Ufkumuz açılıyor. Çocuklarımızın gelişmesini istiyoruz..."

Öneriler

- "...Çocuklarımızı aynı mekanda bekliyoruz. Yazın kolay. Dışarıya çıkıyoruz. Kışın biraz zor oluyor. Çocukların dikkatlerini bölüyoruz gibi hissediyoruz. 4 saat bekleniyor. Bu süre içerisinde kendi çay kahve su servisimizi yapsak daha rahat ederiz. BİM'in maddi imkanlarının farkındayız. O nedenle elimizden geldiğince yiyecek içecek getirebiliriz.

Bazen geç geliyoruz yemek bitmiş oluyor. Çocuklara kendi hazırladıklarımızı veririz...”

- “...BİM çocuklarımıza gelişim ve eğitim imkanı sağladığı için çok mutluyuz. Biz de karşılığında bir şeyler yapmak istiyoruz. Elimizden geldiğince katkıda bulunmayı arzu ediyoruz. Bir şeyler üretip kermes tarzı bir ortamda satıp BİM için gelir kaynağı yaratabiliriz ya da BİM’e yararlı herhangi bir faaliyette (çocuklara yemek pişirme gibi) bulunabiliriz...”
- “...Keşke mümkün olsa da çocuklarımızı beklerken biz de bir şeyler öğrenebilsek. İngilizce, takı tasarımı, ya da biz de bir koro oluştursak...”

Çocuğum ile ilgili Değişim	**KATILIYORUM**	**KARARSIZIM**	**KATILMIYORUM**
BİM'e devam etmenin çocuğumun kişisel gelişimine fayda sağladığına inanıyorum.	9		
Derslerinde başarısı arttı.	8	1	
Arkadaş çevresi arttı, sosyalleşmesi arttı.	9		
Kendisini geliştirdi.	9		
Daha dışa dönük oldu.	9		
Kendine güveni arttı.	8	1	
Kardeşleri ve çevresi ile iletişimi güçlendi.	9		
El becerisi gelişti.	9		
Hakkını korumaya başladı.	9		
Aile Hayatındaki Değişim			
Çocuk sokakta değil diye içim rahat.	9		
Çocuk kötü arkadaşlar edinecek diye endişem azaldı.	9		
Maddi koşullarımızı zorlamayan imkânlara sahip oldu.	9		
Kendime daha faza zaman ayırabildim.	1	7	1
Çocuklar hakkındaki endişem azaldı.	9		
Çocuğum bir meslek öğrenecek diye seviniyorum.	9		
Faaliyetlere katılan diğer öğrenci aileleri ile sosyalleşme imkânım oldu.	9		
BİM ile ilgili Düşünceler			
Öteki çocuğumu da vakfa göndermek isterim.	9		

Çocuğumun vakıfta emin ellerde olduğuna inanıyorum.	9		
Vakıftan memnunum.	9		
Tanıdığım ailelere vakıftaki müzik eğitimini tavsiye ederim.	9		
Vakıf yönetimi öğrenci ailesi olarak benim ile her türlü teması sağladı.	9		
Vakıfta çocuklara her öğlen ücretsiz sıcak yemek çıkmasının çocuğuma ev sıcaklığı sağladığını düşünüyorum.	9		

BİM'E 5 YIL VE ÜZERİ DEVAM EDEN ÖĞRENCİ VE ÖĞRENCİ AİLELERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMENİN DERLENMESİ (09 Mayıs 2015)

2 öğrenci ailesi kadın veli ve 21 kızlı erkekli öğrenci grubu ile görüşüldü. Söz konusu öğrenciler 5 yıl ve üzeri Pazar hariç haftanın her günü BİM'e devam etmektedir. Öğrenciler Balat, Fatih ve Gaziosmanpaşa semtlerinden gelmektedir.

Ailelerin çocuklarında gözlemledikleri değişimi şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Çocuklar uzunca bir süredir BİM'e sevinç ve mutlulukla devam etmektedirler.

- 16 yaşında kızı BİM'e devam etmekte Malatyalı bir anne "…Ailede müzik ile ilgilenen biri yok. Kızım ilk olarak 11 yaşında ablası ile beraber Vakıfa geldi. Yakında oturuyoruz. Vakıftan müzik seslerini duyduk ve geldik. Kızım yan flüt çalıyor. Denedi ve çok hoşuna gitti. Ablası bir iki kere geldi sonra devam etmek istemedi. Kızım 5 yıldır BİM'e devam ediyor. Konserler verdi. Yurtdışı kampına katıldı. Babası ve ben BİM'e çok güveniyoruz. Etrafımızda karşı çıkanlar olsa bile babası kızımın müzik aleti çalmasını destekliyor. Yurtdışı kampına gönül rahatlığı ile kızımızı gönderdik. Kızım ablasına göre ergenlik dönemini daha az sinirli geçirdi. Yine ablasına göre daha özgüvenli. Kendi isteklerini ifade ediyor. Zaman planlamasını öğrendi. Derslerini ve vakıftaki derslerini çok iyi ayarlıyor. Hafta sonu etütleri çok işe yarıyor. Kızım gönüllü vakıf eğitmenlerinden matematik, fizik ve coğrafya dersi alıyor. Vakıfta hem ders hem müzik çalışıyor. Başarı hırsı var. Çok arkadaş edindi. Diğer çocuklarda da kavga gürültü yok. Sokaklarda dolaşacaklarına vakıfta kaliteli zaman geçiriyorlar. Amaçları var. Kızımız konserde çalınca gurur duyduk. Kızım sağlık lisesinde okuyor. Tıp fakültesine gitmek istiyor. Kızımız için tek hedefimiz meslek sahibi olması. Vakıf'a geliyor olması aile kararlarını etkiliyor. Yazın Malatya'ya gitmek istemiyor. Vakıftaki müzik derslerini kaçırmak istemiyor. Her şey çok mükemmel… Vakıf

çocuklara staj imkanı da tanıyor. Bir arkadaşları muhasebe stajı yapıyor…"

- Trabzonlu anne "..Kızım 18 yaşında viyola çalıyor. Kızım çok erken ergenlik dönemine girdi. Sık sık bayılıyordu. Sonuçta psikolojik olduğu anlaşıldı. Doktor zevk alacağı bir faaliyette bulunsun önerisinde bulundu. Biz de vakıf binasının karşısında oturuyorduk. Tesadüfen Vakfı öğrendik. Kızımı yeğenimle birlikte vakfa kayıt ettirdik. Çok mutlu oldu. Bayılmaları azaldı. Ancak lise 1'de derslerinde bocaladı. Biz de o ara Gaziosmanpaşa'ya taşınmıştık. Kızımı vakıftan aldık. Çok mutsuz oldu. Kuzeni konserde keman çalıyor, kızım davetli olarak gidiyordu. Aktif olarak çalmamak sadece izlemek çok zoruna gitti. Zaman planlaması sözü ile tekrar vakfa (vakıftaki çalışmalara) başladı. Dersleri ve müziği birlikte çok güzel yürütüyor. Sadece ulaşım sıkıntı oluyor. Kızım özgüven kazandı. Birey olmayı öğrendi. Abisi 24 yaşında, bensiz doktora gidemez. Kızım vakıf sayesinde özgüvenli, güçlü, kendini daha iyi ifade edebilir oldu. Geçenlerde böbrekleri ağrımış, kendi başına hastaneye gitmiş, doktora derdini anlatmış, ilaçlarını temin edip tekrar Vakıf'a gelmiş. Çok hoşumuza gitti. Bana bile cesaret veriyor. Kızım dürüst olmayı öğrendi. Bir erkek arkadaşım olsa babama ve abime söylerim kızarlar ama anlarlar, yalan söylersem daha çok kızarlar diyor...

  ...Çocuklar kendi aralarında çok yakınlar. Birbirlerini sahipleniyorlar. Aile gibiler. Dertlerini beraber çözüyorlar. Aralarında etnik kökene bağlı ayrım yok. Sokakta değiller. Güvenli bir ortamdalar. Abi abla ve akran ilişkileri uyumlu. Aralarında ahengi bozan bir kız vardı, istemediler, uzaklaştırdılar. Hepsi birbirleri ile uyumlu çalışıyorlar...

  ...Konser çalışmaları için devamlı lise hocalarından izin alıyorlar. Hocalarını konsere davet etmiş. Hocaları konserden çok etkilenmişler. İkna olmuşlar. Hatta Trakyalı bir lise öğretmeni de kızını vakfa yazdırmış. Lise hocası bana "kızınızın bizimle konuşması diğer çocuklardan çok daha farklı. Kendini daha güzel anlatıyor" dedi...

...Konserlere gelmeyen akrabaları tanıdıkları davet ediyorum her seferinde. Böylelikle diğer aileler de vakıftan haberdar oluyorlar, çocuklarını kayıt ettirmek istiyorlar...

...Biz de kızım sayesinde klasik müzik ve konser öğrendik. Ailede müzik ile ilgilenen biri yok...

...Kızımı Amerika'ya davet ettiler. %100 burslu olarak. Vize bekliyor. Konserde kızımın çalma stilini beğenmişler. Ben tereddüt ettim ama babası yollamak istiyor. Vakıf kızıma hayırlı kapılar açıyor. Lise eğitimi aksamasın istiyorum ama müzik bursu ile Amerika'ya gitmesi de büyük fırsat…."

Öneriler

- "….Ulaşım sıkıntı oluyor. Keşke her semtte böyle bir vakıf olsa…"
- "...Bizim çocuklar yetişkin, kendileri gelip gidiyorlar. Aileler birbirimizi tanımıyoruz. Tanışmak ve kaynaşmak için piknik gibi sosyal ortamlar yaratılsa..."
- "...Okullar açılmadan çocukların okullarının müdür ve bazı öğretmenleri konsere davet edilse. Böylelikle çocuklarımıza daha hoş görülü davranabilirler. Müzik çalışmaları için çocuklar devamlı idareden izin istiyorlar. Haklı olarak okul idaresi şüphe ile yaklaşıyor bazen. Halbuki gelip konserdeki performanslarını görünce onlar da mutlu olurlar. Çocukların neden izin istediklerine, nasıl prova yaptıklarına, sonuçta nasıl bir performans ortaya koyduklarına dair fikir edinmiş olurlar..."

Çocukların yorumları

- "Çok utangaçtım, açıldım".
- "Arkadaş edindim"
- "Sinir hastasıydım, düzeldim".
- "Takım halinde çalışıyoruz. Aynı anda hareket etmeyi öğrendik".
- "Paylaşmayı, yardımlaşmayı öğrendik".

- “Sorunları kendi içimizde hallediyoruz”.
- “Espri yapıyoruz”.
- “Çoğumuz BİM’i tesadüfen öğrendik. Birkaçımız sonra arkadaş ve akrabalarımıza söyledik”.
- “Dans ediyoruz”.
- “İngilizce öğreniyoruz. Yurt dışındaki kampa katıldık. Yabancı arkadaş edindik”.
- “Yüzlerce kişiye konser verdik”.
- “Vakfa gelmesek sokaklarda gezinecektik. Uyuşturucudan uzak duruyoruz. Hatta çevremizdeki akranlarımızı uyarıyoruz”.
- “Meslek seçiminde vakıf etkili oldu. Konservatuara yazıldım”.

Mutfak görevlisinin yorumları

- “Çocuklar sevgi ve paylaşımı görüyorlar öğreniyorlar. Yemeklerini paylaşıyorlar”.
- “Ortam aile ortamı gibi sıcak ve kucaklayıcı”.
- “İdareciler okul derslerine yardımcı oluyor”.
- “Çocuklar amaca yönelik hareket ediyorlar. Aylaklık eden yok”.
- “Çocuklara kötü rol model olmamak adına civarda sigara bile içilmiyor”.
- “Çocuklar nezaket kurallarını öğreniyor. Herkes yemekten sonra tabağını temizleyip bırakıyor. Mutfakta dağınıklık yapan yok. İlk geldikleri zamana göre çok farklılar”.

Çocuğum ile ilgili Değişim	**KATILIYORUM**	**KARARSIZIM**	**KATILMIYORUM**
BİM'e devam etmenin çocuğumun kişisel gelişimine fayda sağladığına inanıyorum.	2		
Derslerinde başarısı arttı.	2		
Arkadaş çevresi arttı, sosyalleşmesi arttı.	2		
Kendisini geliştirdi.	2		
Daha dışa dönük oldu.	2		
Kendine güveni arttı.	2		
Kardeşleri ve çevresi ile iletişimi güçlendi.	2		
El becerisi gelişti.	1	1	
Hakkını korumaya başladı.	2		
Aile Hayatındaki Değişim			
Çocuk sokakta değil diye içim rahat.	2		
Çocuk kötü arkadaşlar edinecek diye endişem azaldı.	1		1
Maddi koşullarımızı zorlamayan imkânlara sahip oldu.	2		
Kendime daha faza zaman ayırabildim.	1		1
Çocuklar hakkındaki endişem azaldı.	2		
Çocuğum bir meslek öğrenecek diye seviniyorum.	2		
Faaliyetlere katılan diğer öğrenci aileleri ile sosyalleşme imkânım oldu.	2		
BİM ile ilgili Düşünceler			

Öteki çocuğumu da vakfa göndermek isterim.	1		
Çocuğumun vakıfta emin ellerde olduğuna inanıyorum.	2		
Vakıftan memnunum.	2		
Tanıdığım ailelere vakıftaki müzik eğitimini tavsiye ederim.	2		
Vakıf yönetimi öğrenci ailesi olarak benim ile her türlü teması sağladı.	2		
Vakıfta çocuklara her öğlen ücretsiz sıcak yemek çıkmasının çocuğuma ev sıcaklığı sağladığını düşünüyorum.	2		

EK-2 İSTKA EĞİTMEN ANKETİ

Hala devam eden İstanbul Kalkınma Ajansı Araştırması'nın ajans tarafından derlenen ilk verileri: Eğitmen Anketi

BARIŞ İÇİN MÜZİK VAKFI EĞİTMENLERİ
ANKET VE CEVAPLARIN DERLENMESİ

SORULAR

1. ***Ne zamandır BİM'de eğitmen olarak görev alıyorsunuz***?

1	17 ay
2	8 ay
3	7 ay
4	5 aydır
5	6 aydır
6	1 yıl
7	yaklaşık 2 aydır.
8	6 t-yıl (2009 yılından beri)
9	

2. ***BİM'deki enstrüman ve orkestra eğitiminin öğrencilere müzik eğitiminin yanı sıra ne gibi katkılar sağladığını düşünüyorsunuz***?

1	Sosyalleşme, çalışma disiplini, sorumluluk
2	Problem çözme, düşünce yapılandırması gibi beyinsel gelişimlerin yanı sıra sosyal becerilerinin de geliştiğine inanıyorum.
3	Takım çalışması aşılıyor. Paylaşmayı, birbirlerini dinlemeyi öğreniyorlar. Beynin farklı kısımlarını çalıştıran enstrüman çalmak düşünme açısını genişletiyor.
4	Disiplin, odaklanma, sabır, pozitif bakış açısı, zeka gelişimi, analitik düşünme, yaratıcılık, estetik, sosyalleşme, yapıcı geri bildirim, özgüven, liderlik, sorumluluk, çocuklar kötü alışkanlıklardan uzak dururken zamanlarını faydalı bir şekilde değerlendiriyorlar.
5	Orkestra eğitimi çocukların birlikte uyum ve ortak çalışabilecekleri en güzel platformlardan biridir. Enstrüman eğitimi ise sorumluluk içerisinde belli bir disiplin ile öğrenebileceği ve bunu hem duygu hem düşünceleriyle uygulayabileceği, daha açacak olursak kendini anlatabileceği mükemmel bir araçtır

6	Arkadaşlık ve ilerideki iş hayatında daha sosyal görünmelerini sağlayacak.
7	Enstrüman çalmanın özgüven duygusunu geliştirmesinin yanı sıra orkestrada yer almanın da kolektif iş yapabilme, görev paylaşımı, birlikteliğin yarattığı uyumu deneyimleme ve en önemlisi farklılıkların/ farklı seslerin/farklı melodilerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan çok sesliliği yaşamayı öğrettiğine inanıyorum.
8	Kişisel gelişim açısından sorumluluk, öz güven, dayanışma, çalışkanlık ve yaratıcılık.
9	

3. *BİM'de eğitmenlik yapmanın kişisel yaşamınıza ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?*

1	Çocukların ne kadar saf ve sevecen olabileceklerini görüyorum. Yetişkin insanlara öğretecek çok şeyleri var.
2	Müzik hayatımla ilgili ortak konularda buluştuğum yeni insanlarla (öğrenci ve öğretmen) tanışmanın verdiği tatmin duygusu.
3	Buradaki çocuklar, eğitmenler ve çalışanlarla birlikte bir ailenin parçası olma hissinin kişisel hayatıma oldukça pozitif etkisi oluyor.
4	BİM bir sosyal sorumluluk projesi olduğu için topluma faydalı olduğumu hissettiriyor.
5	Fırsat eşitsizliği nedeniyle imkanları olmayan çocuklarla, yine zor bir lokasyonda eğitim vermenin ne kadar önemli ve farklı olduğunu net bir şekilde söyleyebilirim
6	Çocuklar ile olan birlikteliğin bir ders niteliğinde olduğuna inanıyorum. Söylediğimiz her şeyi dikkat ile dinledikleri için söylemlerimiz çok önemli. Kattığı en büyük şey düşünerek konuşmak.
7	Henüz çok başındayım ama en büyük katkısının "öteki" olarak adlandırılanların birbiri ile diyaloga geçmesi olacağını düşünüyorum.
8	Sabır, anlayış ve dayanışma duygularının daha da çok geliştiğini hissediyorum.
9	

4. *BİM'de eğitmenlik yapmanın mesleki yaşamınıza ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?*

1	Öğrenciler gönüllü olarak geldikleri için canlarını sıkmayan çalışma yöntemleri bulmaya çalışıyorum.
2	Hocalık vasıflarımı icra edecek yeni bir mekan sağlaması güzel bir avantaj.
3	Öğretirken kendim de öğreniyorum. Çocuklara farklı yönlerle anlatırken yeni yöntemler keşfediyorum.
4	BİM ve dünyadaki El Sistema bünyesinde çalışan eğitmen arkadaşlarımla tecrübe paylaşımı mesleki yaşamımı olumlu etkiliyor.

5	Profesyonel anlamda eğitilmeyen ve imkansızlık sorunları yaşan çocuklar ile çalışmak büyük bir farkındalık sağlamaktadır.
6	Mesleki katkısı öğretme kavramını her gün daha iyiye taşımak.
7	Yepyeni bir öğrenci profiliyle karşı karşıyayım. Dolayısıyla onlardan öğreneceğim çok şey olacak.
8	Toplumsal olarak farklı hayat yapılarının tanımlayabilme ve anlama konusunda oldukça deneyim kazanıldığını gözlemliyorum. Teknik olarak öğrenim ve öğretim tekniklerinin daha çabuk ve hızlı bir şekilde algılamaya olumlu bir katkısının olduğunu düşünüyorum. Ayrıca hayal dünyamızdaki amaçların başarıya ulaşmak yolundaki hedefleri de olumlu bir şekilde daha da kolay bir araya getirildiğini görmekteyim.
9	

5. ***BİM deneyimi sonucu çocuk ve gençlere yönelik eğitmenlik becerilerinizin geliştiğini düşünüyor musunuz?***

1	Evet.
2	Her zaman için evet.
3	Kesinlikle.
4	Evet.
5	Kesinlikle.
6	Kesinlikle düşünüyorum.
7	Karşındaki insanın anladığı dili çözmeye çalışmak ve hatta o dilde konuşmayı öğrenmek, bunun yanında kendi dilini de ona öğretmeye çalışmak mutlaka ki beni de geliştirmektedir.
8	Evet.
9	

6. ***Dezavantajlı çocuklar ve gençler ile iletişim konusunda kendinizi daha yetkin hissediyor musunuz?***

1	Henüz bir sıkıntım olmadı. Vakıf öğrencileri bana dezavantajlı olduklarını pek hissettirmediler.
2	Evet.
3	Evet.
4	İletişim konusunda kendimi zaten yetkin hissediyorum. BİM'de çalışırken de yetkin hissediyorum.
5	Kesinlikle hissediyorum. Zaten bu anlamda karşılığınıda her zaman alıyorum.
6	Hissediyorum.
7	Genel anlamda çocuklar ve gençlerle iletişimim iyi olduğunu düşünürüm ancak

	dezavantajlı öğrenciler için henüz kendimi tam anlamıyla yetkin hissetmiyorum. Zamanla gelişecektir elbette.
8	Evet.
9	

7. *BİM'de eğitmenlik görevinizi yerine getirmek için her türlü kaynak ve desteğin sağlandığını düşünüyor musunuz?*

1	Geldiğim günden bu yana birçok gelişme oldu. Zaman içinde ne kadar yaygınlaşırsa olanakların o kadar artacağını düşünüyorum.
2	Bazı eksiklerimiz mevcut, biz öğretmenlerin de atak yapması gerekiyor.
3	Oldukça.
4	Kaynak yetersizliğimiz var, ancak zaman içinde şartlarımızın iyileşeceğini düşünüyorum ve konuya pozitif bakıyorum.
5	İmkanlar dahilinde sağlandığını düşünüyorum.
6	Düşünüyorum.
7	Kesinlikle.
8	Evet.
9	

8. *BİM ile ilgili olumlu veya olumsuz düşüncelerinizi paylaşır mısınız?*

1	Solfej öğretmenine ihtiyaç var. Aileleri bilinçlendirmemiz gerekiyor. Vakfın var olma sebeplerini ara sıra öğrencilere hatırlatmak gerekir. Diğer El Sistema çalışmalarını göz önünde bulundurarak bir repertuvar hazırlayıp yıllık ya da dönemlik olarak çalgıların çalışma metotlarını hazırlamalıyız. Olumlu olarak söylenecek çok fazla şey var. Konserler gayet güzel geçiyor. Gittikçe daha çok kişiye ulaşmaya başlıyoruz. Bazı öğrenciler vakfın okul derslerine destek olan hocaları sayesinde okuldaki başarı düzeylerini bile arttırabiliyorlar.
2	Yoğun program içinde şehir içindeki ulaşım zorluğu dışında bazen ders yapmak için çok nadiren oda zorluğu çekiyoruz. Öğrencilerle iletişimimiz ve çalışmalarda gösterdikleri gelişim ve ilerlemeleri çok olumlu.
3	İnanılmaz güzel bir proje. Daha yaygın olabilmesini ve ülkemizin her köşesinde böyle projelerin olabilmesini umuyorum. Tek eksik biraz daha solfej ve daha planlı bir orkestra repertuarı.
4	Barış İçin Müzik'te öğretmek ve müzik yapmak güzel. Hem çocuklara, hem topluma, hem de bize büyük katkısı var. Ekibimiz birbiriyle uyumlu. Elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor ve buradaki görevimize sadece iş olarak bakmıyoruz. Tabii ki yeni kurumsal yapıya geçme çabasında olduğumuz için pek çok sıkıntımız var. Eğitmenler arası bilgi ve tecrübe paylaşımı çok yeterli değil, toplantı notları düzenli yayınlanmadığı için vakıf gündeminden ve alınan kararlardan çoğu zaman haberimiz olmuyor. Vakıf genel takvimini internet

	üzerinden takip edemediğimiz için çeşitli aksaklıklar oluşabiliyor, sponsorluk projelerinin de daha detaylı çalışılması gerek, 400 öğrenci hedefi için fiziksel koşullar yeterli değil, personel sigortalanmasında farklılıklar var. Çocuklar sürekli sahneye çıkıp alkış ve övgü almaya alışınca mütevazilikten uzak, fazla hırslı, kimi zaman bencilce, ya da fazla sinirli yaklaşımlar sergileyebiliyorlar birbirlerine karşı. Bu da barış ve adalet ilkemizle örtüşmüyor. Çoğu zaman meslek seçimleri ile ilgili ikilemde kalıyorlar ve aileleri ile birlikte bize gelip "derslerinde çok başarılı değil, müziği seviyor acaba konservatuar mı okusa" gibi bilgi eksikliğinden kaynaklanan sorular soruyorlar. Bir de genel olarak enstrümanlarına, enstrüman malzemelerine, notalarına ya da vakıf demirbaşlarına karşı sorumsuz özensiz davranıyorlar. Bu da kısıtlı olan imkanların israfına neden oluyor.
5	Olumlu düşüncelerimi saymakla bitmez. Olumsuz tek düşüncem alan imkansızlığıdiyebilirim
6	-- Boş bırakılmış--
7	Her şey çocukların ve gençlerin kendilerini mutlu ve ait hissetmeleri üzerine kurulmuş. bu mükemmel bir hal. Ancak, öğrencilerin biraz daha disiplinli olmaları gerektiğine inanıyorum. Zira yaşları, kendini rahat hissetmek ile rahat olmak arasındaki ince çizgiyi anlayamayacak bir eşikte.
8	BİM'de çalışmak öncelikli olarak insan ve toplum gerçekleri açısından bir çok olgunun daha kolay kavranmasının anlaşılmasını belirtmektedir. Sonuçta kişilerin iletişim, dayanışma ve birlik olma ruhunun başarıya endekslenmesi sonucu büyük bir başarı tablosu ile karşı karşıya gelinir. Ülkemiz ve tüm dünyanın bu olgunun yarattığı özel ve ulvi duygunun yaygınlaşması için mücadele etmesi gerektiğine inanmaktayım.
9	

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladı. Müzik eğitimine İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı Piyano Ana Sanat Dalı'nda başladı. Yarı zamanlı eğitimini tamamlarken; 2006 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. 2009 yılında Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Programını tamamlamıştır. 2009 yılında başladığı İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Anabilim Dalı'nda çalışmalarına devam etmektedir.

Çeşitli süreli yayınlarda makaleler yayınlamakta; sempozyum ve konferanslarda bildiriler sunmaktadır. Mart 2011 tarihinden beri İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

İlgilendiği konular arasında müzik ve müzik enstitülerinin toplumsal ve kültürel kaynakları ve gelişimleri yer almaktadır. İleri derecede İngilizce bilmektedir.